

RODOKMEN RODINY ŠULCOVY

Výzkum: Mgr. Lenka Peremská, Katka Lázníčková, Jiří Bartička

Kronika: Mgr. Lenka Peremská, Mgr. Andrea Löblová

Jazyková korektura: Zuzana Straková

www.lenkaperemska.cz

Obsah

OTCOVSKÁ STRANA

1) Větev rodiny Šulcovy.....	8
1.1 Bernard Scholtz a Marie Anna Hubková	8
1.2 Bernard Scholtz a Dorota Hornichová	12
1.3 Václav Šulc/Schultz/Scholtz a Veronika Franzová/Francová	15
2) Větev rodiny Skořepovy.....	20
2.1 Jan Skořepa a Lidmila Maršíková	20
3) Jan Šulc a Anna Skořepová.....	23
4) Větev rodiny Šolcovy/Šulcovy.....	25
4.1 Benedikt Šolc/Šulc/Scholtz a Anna Kolertová.....	25
5) Větev rodiny Theerovy	28
5.1 Vilém Theer a Anna Košťálová	28
5.2 Jiří Theer a Kateřina Venclíková.....	30
5.3 Jan Theer a Kateřina Šedková.....	31
5.4 Jiří Theer a Anna Marie Jonáková.....	33
6) Větev rodiny Střihavkovy	35
6.1 Martin Střihavka a Kateřina Šíroká.....	35
6.2 Michal Střihavka a Františka Ditrichová	37
6.3 David Střihavka a Františka Zoblová.....	39
7) Jiří Matěj Theer a Kateřina Střihavková	43
8) Josef Šolc/Šulc a Františka Theerová/Térová	46

9) Větev rodiny Rouskovy	48
9.1 Antonín Rousek a Kateřina Vítová	48
9.2 Antonín Rousek a Karolína Hulková	50
10) Vincenc Šolc/Šulc a Marie Rousková	52
11) Antonín Šulc a Otilie Šulcová.....	55
12) Větev rodiny Klimentovy.....	57
12.1 Daniel Kliment a Anna Jírovcová	57
12.2 Vojtěch Kliment a Dorota Machová	59
13) Větev rodiny Jírovy/Jírovcovy	61
13.1 Vojtěch Jíra/Jírovec a Kateřina Kovandová	61
14) Blažej Kliment a Kateřina Jírová/Jírovcová	65
15) Větev rodiny Zelenkovy	67
15.1 Adam Zelenka a Anna Puroková	67
15.2 Tomáš Zelenka a Kateřina Jiříčková	69
16) Větev rodiny Lukešovy	70
16.1 Matouš Lukeš a Barbora Špičková.....	70
16.2 Matěj Lukeš a Lidmila Bartíková	71
17) Martin Zelenka a Terezie Lukešová	73
18) Větev rodiny Koželuhovy	75
18.1 Jan Koželuh a Anna Soukupová	75
19) Václav Zelenka a Marie Koželuhová	78

20) Matěj Kliment a Magdalena Zelenková	80
21) Větev rodiny Zemanovy.....	82
21.1 František Zeman a Alžběta Držmišková	82
21.2 František Zeman a Anna Žabová.....	84
22) František Kliment a Anna Zemanová.....	89
23) Oldřich Šulc a Anna Klimentová	92

MATEŘSKÁ STRANA

1) Větev rodiny Foitlovy	95
1.1 Martin Foitl a Marina Hanzlová	95
1.2 Jakub Foitl a Klára Pokorná	97
1.3 Martin Foitl a Mariana Dobrovolná	99
2) Větev rodiny Mrázkovy.....	103
2.1 Michael Mrázek a Apolena Kaudelová	103
3) Ondřej Foitl a Barbora Mrázková	106
4) Větev rodiny Sykorovy.....	110
4.1 František Seykora a Kateřina Halamudová.....	110
4.2 Antonín Seykora a Juliana Krčmová.....	112
5) Josef Foitl a Marie Sykorová.....	114

6) Větev rodiny Pantůčkovy	116
6.1 Karel Pantůček a Teresia Březinová	116
7) Větev rodiny Bakovy	118
7.1 Nejstarší předci Bakovy	118
7.2 Tomáš Baka a Františka Kartausová	120
8) Vavřinec Pantůček a Anna Baková.....	122
9) Josef Foitl a Josefa Pantůčková	124
10) Větev rodiny Kučerovy.....	126
10.1 Martin Kučera a Marina Šilhavá.....	126
10.2 Václav Kučera a Veronika Streitová	128
11) Větev rodiny Pernicovy.....	130
11.1 Nejstarší předci Pernicovi	130
11.2 Tomáš Pernica a Klára Vaňková	132
12) Jiří Kučera a Rozina Pernicová	135
13) Větev rodiny Králový	137
13.1 Václav Král a Marina Schönová	137
14) Pavel Kučera a Josefa Králová	139
15) Větev rodiny Hlouškovy	141
15.1 František Hloušek a Terezie Sporná	141
15.2 Sebastian Hloušek a Anna Blatná.....	142
16) Tomáš Kučera a Josefa Hloušková	144

17) Větev rodiny Procházkovy	146
17.1 Havel Procházka a Rozina Adamcová	146
17.2 Jan Procházka a Antonie Gratzová	147
18) Větev rodiny Klvačovy.....	150
18.1 Matouš Klvač a Mariana Hladká.....	150
19) Větev rodiny Vozihnojovy	152
19.1 Nejstarší předci Vozihnojovi.....	152
19.2 Josef Vozihnoj a Barbora Dominišová	153
20) Větev rodiny Lechnerovy	155
20.1 Nejstarší předci Lechnerovi	155
20.2 Martin Lechner a Marina Crhačková.....	156
20.3 Martin Lechner a Marina Crhačková.....	158
21) Jan Vozihnoj a Markéta Lechnerová	159
22) Havel Klvač a Teresie Vozihnojová	161
23) Jan Procházka a Františka Klvačová.....	163
24) Antonín Kučera a Anna Procházková.....	165
25) Josef Fojtl a Marie Kučerová	167

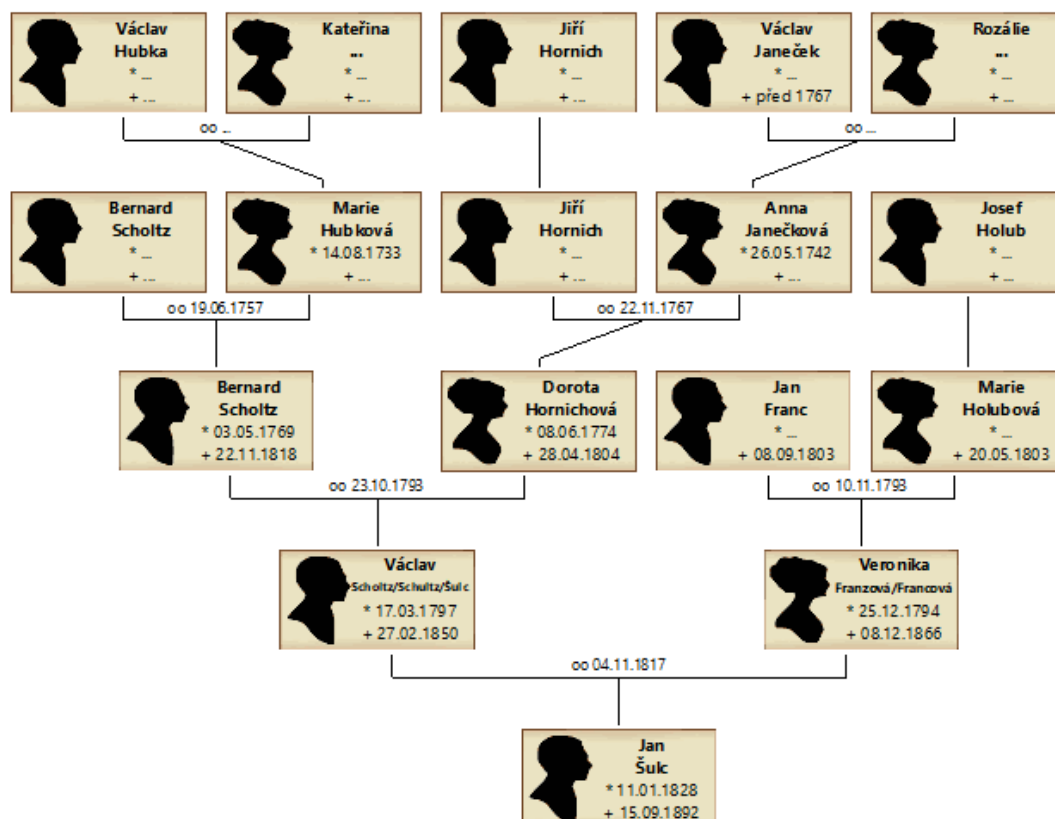

OTCOVSKÁ LINIE
RODINA ŠULCOVA

1) Větev rodiny Šulcovy

1.1 Bernard Scholtz a Marie Anna Hubková

Nejstarší námi dohledané dějiny rodu Šulcových se začaly psát v počátcích 18. století na východě Čech, v těsné blízkosti polských hranic. Mezi Hronovem a Policí nad Metují nalezneme obec Machov, která má dnes status městyse.

Nejstarší písemná zmínka o Machově se týká tamního kostela a pochází z roku 1354. S největší pravděpodobností byl Machov založen v období kolonizace oblasti Broumovského výběžku, tedy v průběhu 13. století.

Poprvé získal Machov status městečka v polovině 15. století za vlády pánů z Adršpachu.

V 16. století se stala obec součástí rozsáhlého náchodského panství. Ve stejném století, konkrétně roku 1542, je vzpomínána katastrofa, která postihla Machov v podobě ničujícího náletu kobylek na úrodu. O několik desetiletí později měla pohroma podobu morové rány.

V průběhu třicetileté války (1618–1648) se Náchodsko i s Machovskem dostalo do držení Ottavia Piccolominiho, jehož rod se neblaze proslavil krutostí páchanou na svých poddaných.

Ani doba po skončení dlouholetého vojenského konfliktu nepřinesla prostým lidem úlevu. Po roce 1648 se totiž celá naše země ocitla v rozvalinách, třetina obyvatel zemřela následkem válečných útrap a řada osadníků ze svých domovů uprchla.

Konkrétně v Machově žilo po válce (r. 1651) pouhých osmdesát pět obyvatel. Trvalo dalších několik dekad, než se poměry alespoň částečně zklidnily. Zbídačenému stavu nepomohla ani násilná rekatolizace a následný odchod české intelektuální elity do zahraničí. Kromě toho těžké časy poddaného lidu, náročná robota a drsné zacházení ze strany vrchnosti dospěly závěrem 17. století k vypuknutí několika selských bouří, které byly násilně potlačeny. V Čechách se tehdy rozhodně nežilo dobře a toto je nutné si uvědomit, hovoříme-li o životech našich předků.

Obyvatelé Machova a všech přilehlých vsí, vesniček, osad a samot se pravidelně setkávali na mších a při nejvýznamnějších okamžicích jejich životů – totiž u křtů, sňatků a pohřbů – v místním kostele sv. Václava, původně dřevěném kostele ze 14. století, který byl roku 1672 pro špatný stav stržen a o tři roky později nahrazen novým kostelem barokním.

Záznamy o těchto obřadech se poté vpisovaly do zdejších matričních knih. V nich nalézáme záznamy o našich nejstarších předcích.

Neznáme matriční záznam, který doprovázel narození našeho nejstaršího předka rodiny Šulcových, avšak dle těch mladších zápisů můžeme odhadovat, že se Bernard Šulc, tehdy s příjmením psaným ve tvaru Scholtz, narodil v Machově někdy kolem roku 1719.

Jen připomeňme, že příjmení Šolc, Šoltz bylo ve zdejším kraji již v čase 17. století neobyčejně rozšířeno.

Co jsou to matriky

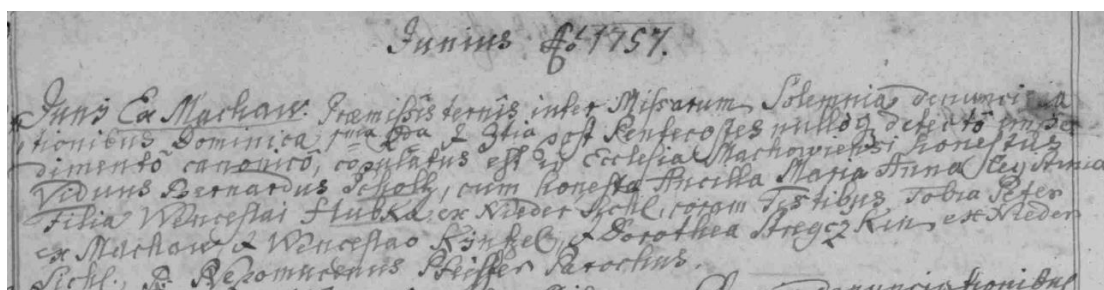
Pod pojmem matrika rozumíme úřední knihy, do nichž byly a stále jsou poznamenávány informace o osobách nějakým způsobem přináležejících k instituci pověřené vedením těchto úředních knih. Pro naše potřeby jsou nejdůležitější matriky církevní, které se dělily na knihy narozených/pokřtěných, oddaných a zemřelých. Správou a postupným doplňováním spisů byl pověřen duchovní stojící v čele farnosti. Zpravidla jím býval farář, v některých lokalitách ho mohl zastoupit administrátor. Matriky narozených starší 100 let, oddaných starší 75 let a zemřelých starší 30 let se nacházejí v sedmi hlavních oblastních archivech – v Praze, Brně, Olomouci, Třeboni, Litoměřicích, Plzni a Zámrsku. Mladší matriky dosud leží na matričních úřadech a jsou přístupné k nahlédnutí pouze přímým potomkům nebo jedinci pověřenému jejich plnou mocí.

Kostel sv. Václava na dobovém vyobrazení

Nejstarším dokladem, který je s životem našeho předka spojen, je tak záznam o jeho sňatku. Nešlo však o první manželství Bernarda Scholtze. Dne 19. června roku 1757, když se v Polici nad Metují odehrával zmíněný svatební ceremoniál, vstupoval Bernard do kostela již jako vdovec.

Farář do knihy poznamenal latinsky následující text: „*Copulatus est in Ecclesia Machoviensi honestus viduus Bernardus Scholtz cum honesta Ancilla Maria Anna legitima filia Wenceslai Hubka...*“ neboli v machovském kostele byl oddán počestný vdovec Bernard Scholtz s počestnou pannou Marií Annou, manželskou dcerou Václava Hubky...

Nejstarší záznam o rodině – oddací záznam Bernarda Scholtze

Druhou manželkou našeho nejstaršího dohledaného předka větve rodiny Šulcových se tedy stala Marie Anna Hubková, dcera Václava a Kateřiny, narozená v Nízké Srbské, v obci těsně sousedící s Machovem, jež byla pokřtěna dne 14. srpna roku 1733.

Nevíme, zda žil Bernard Scholtz v Nízké Srbské již před svatbou s Marií Annou, avšak dvanáct let poté tomu tak dozajista bylo.

Než si však o tomto datu řekneme více, připomeňme ještě letopočet 1761, kdy byl Machovu obnoven titul městečka. O pět let později pak v obci na rychtě přenocoval budoucí císař Josef II., na což byli zdejší náležitě hrdí. Je pravděpodobné, že tuto událost nějakým způsobem prožívali také naše předci.

S našimi vzpomínkami se nyní pohybujeme v období vlády Marie Terezie, která během čtyř dekad (1740–1780) svého působení na trůně mnohé změnila. Kromě všeobecné školní docházky a zřizování škol vnesla ona a především její osvětlený syn Josef II. do zatuchlých stojatých vod habsburské monarchie čerstvý vítr. Ten byl na druhou stranu vykoupen mnoha vleklými vojenskými konflikty, které dále snižovaly kvalitu života tehdejších obyvatel.

Vraťme se ale zpět k naší rodině. Dne 3. května roku 1769 byl jménem Bernard pokřtěn syn Bernarda a Marie Anny Scholtzových, narozený v Nízké Srbské.

Bernardovi bylo pouhých šest let, když zemí otřáslo velké selské povstání, v jeho kraji namířené především proti krutovládě rodu Piccolominiů. Na Machovsku a Policku jej vedl tak řečený „selský generál“ Karel Dostál ze Lhoty (dnes Machovská Lhota, část Machova).

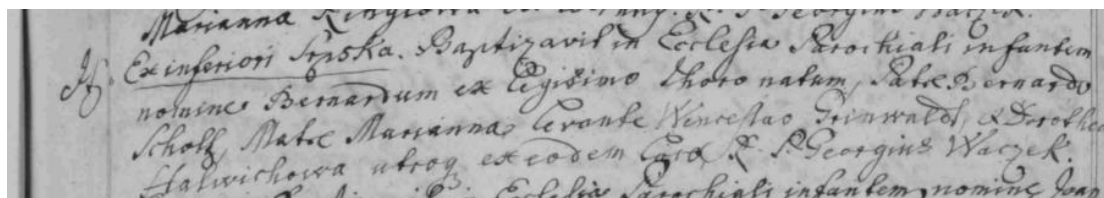
Roku 1775 došlo k **velké selské bouři**. Kdosi totiž roznese fámu, že Marie Terezie a její spoluvládnoucí syn Josef II. vydali patent, kterým definitivně ukončili robotu. Protože vrchnosti se takový příkaz nelíbil, prostému lidu znění patentu tajila.

Lidé, zejména sedláci, kteří byli robotou zatíženi vůbec nejvíc, se začali srocovat a dav táhl na vrchnostenské dvory a sídla. Cestou přibírali další a další nespokojené, až rebelující vlna zesílila natolik, že byla skutečně nebezpečná. Povstání však nakonec skončilo pro sedláky fiaskem.

Kdy a kde manželé Bernard a Marie Anna Scholtzovi dožili, nevíme. Vzhledem k tomu, že záznam o jejich úmrtí nebyl v machovské farnosti nalezen, lze se domnívat, že se ke stáru možná přestěhovali na jiné místo.

1.2 Bernard Scholtz a Dorota Hornichová

Syn Bernarda Scholtze a jeho druhé manželky Marie Anny, Bernard, byl pokřtěn dne 3. května roku 1769 v machovském kostele.

Křest Bernarda Scholtze

Křest byl zřejmě nejvýznamnějším životním předělem tehdejšího člověka. Církevním rituálem bylo dítě přijato do křesťanské obce, naopak bez něj se z jedince stával společenský vyvrhel, který neměl nárok na posmrtný život. Rodiče proto velmi dbali, aby se křtu dostalo novorozencům co nejdříve po porodu. Silně věřící společnost našich předků se totiž neobyčejně obávala, aby miminko nezemřelo jako nekřtěnátko, i takové případy však existovaly. Novorozenci potom neměli právo na řádný pohřeb, babice nebo samy matky je proto pochovávaly na neposvěcených místech. Nejednou při archeologických průzkumech byly ostatky miminek nalezeny pod okapy kostelů. Stékající voda měla totiž symbolicky nahrazovat křest.

Ve stejném kostele se o čtyřiaadvacet let později, dne 23. října roku 1793, konal obřad, při kterém oddávající spojil život Bernarda Scholtze s životem o pět let mladší Doroty Hornichové, narozené v Radešově čp. 7 a pokřtěné dne 8. června roku 1774.

Záznam o sňatku Bernarda Scholtze – matrika již nemá podobu vázaného textu, nýbrž byla z popudu reforem Josefa II. pečlivě upravena do tabulek a stala se tak mnohem přehlednější

Nevěsta byla dcerou sedláka Jiřího Hornicha původem z Hlavňova (z rodu Jiřího Hornicha) a Anny Janečkové z Pěkova (rodičů Václava Janečka a Rozálie).

Jeden ze snoubenců žil v čase oddavek v Nízké Srbské čp. 1, a právě toto stavení se po svatbě stalo manželům Scholtzovým domovem.

Tři a půl roku po oddavkách přivedla Dorota v Nízké Srbské čp. 14 na svět našeho dalšího předka, Václava. Chlapec byl přijat do křesťanské obce dne 17. března roku 1797.

Někdy během následujících let se rodina Scholtzova přestěhovala do sedm kilometrů vzdálených Žďárek. Právě zde roku 1802 totiž přišla na svět Václavova mladší sestra Kateřina.

Krátce po Václavových sedmých narozeninách jeho matka zemřela. Dorotě nebylo ještě třicet let, když dne 28. dubna roku 1804 ve Žďárkách čp. 48 vydechla naposledy.

Netrvalo dlouho a Bernard Scholtz se o tři měsíce později oženil podruhé. Ostatky jeho první ženy ještě nevychladly a Bernard již dne 18. července vstoupil do dalšího svazku s jistou Ludmilou.

V našem vyprávění jsme se ocitli již na prahu 19. století, a proto je nutné zmínit další politické události, které zdejší kraj potažmo životy našich předků ovlivňovaly.

V závěru 18. století se totiž po pádu pařížské Bastily rozpoutala Velká francouzská revoluce, která se brzy převalila jak do nového století, tak především přes hranice Francie. Za invazivní politikou stál především Napoleon Bonaparte, který stanul v jejím čele. Rakousko jakožto zapřísáhlý odpůrce mocichtivého Francouze a jeho velkolepých plánů z posledních sil sestavovalo vojsko, jež se mohlo silou i vybavením srovnávat s napoleonskou armádou. Bitva stíhala bitvu, tisíce mužů měnily rolnické haleny za vojenský stejnokroj a bezedná armádní mašinerie brzy spolýkala celou státní pokladnu. V těchto letech se v Čechách rozhodně nežilo dobře a bylo s podivem, pokud se rodina ve stejném počtu sešla u jednoho stolu i napřesrok.

Kromě toho Čechami doslova proudila vojska, ať již se jednalo o Francouze, či jejich nepřátele z řad Velké aliance. Takto například prošli Machovem v roce 1813 Rusové. Bernardu Scholtzovi bylo v té době čtyřiačtyřicet let.

O pět let později se náš předek již loučil se životem. Dne 22. listopadu roku 1818 dostihla domkáře Bernarda ve Žďárkách čp. 49 smrt způsobená tuberkulózou.

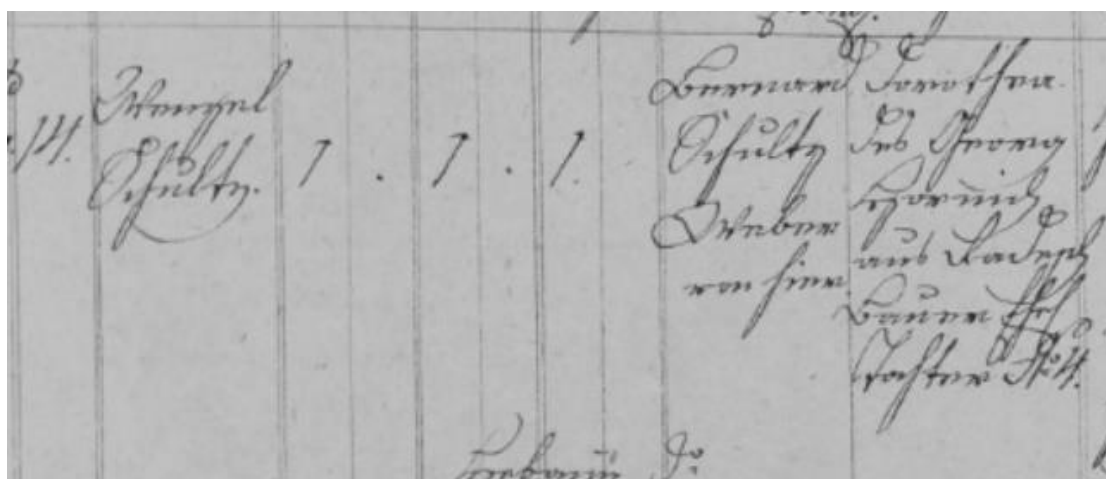
Tuberkulóza se běžně nazývala jako souchotiny, souchotě nebo úbytě. Jednalo se o bakteriální onemocnění, které se objevovalo především u chudší, špatně stravované části společnosti. Typickým příznakem byl drásavý kašel s krvavým hlenem, horečka a postupné scházení neboli ubývání (od toho také název

nemoci) těla. Tuberkulóza se přenášela kapénkovou infekcí a záhy se zjistilo, že se nejlépe léčí ve vysokých nadmořských výškách, v chladu, v nehybnosti a při příjmu dostatečné stravy. Na základě tohoto nálezu byla zakládána horská sanatoria, v nichž byli tuberkulózní pacienti zcela odříznuti od svých blízkých. Drastická opatření však přinášela výsledky v podobě mnoha vyléčených jedinců. K úplnému vymýcení (v našem prostředí) této nemoci však došlo až v souvislosti s plošnou vakcinací ve 20. století.

1.3 Václav Šulc/Schultz/Scholtz a Veronika Franzová/ Francová

Nevelká, avšak až do roku 1949 samostatná ves Nízká Srbská byla poprvé písemně zmíněna s rokem 1254. Nízká Srbská v minulosti náležela k panství benediktinského kláštera v Polici nad Metují. Dnes je obec jednou z částí Machova a obě lokality jsou prakticky vrostlé jedna do druhé.

V knize pokřtěných machovské farnosti nacházíme zápis, podle kterého dne 17. března roku 1797 přijali do křesťanského společenství Václava Šulce (tehdy psáno ve tvaru Schultz, později též Scholtz), narozeného v Nízké Srbské čp. 14, syna podruha a později domkáře Bernarda Scholtze a jeho první manželky Doroty rozené Hornichové.

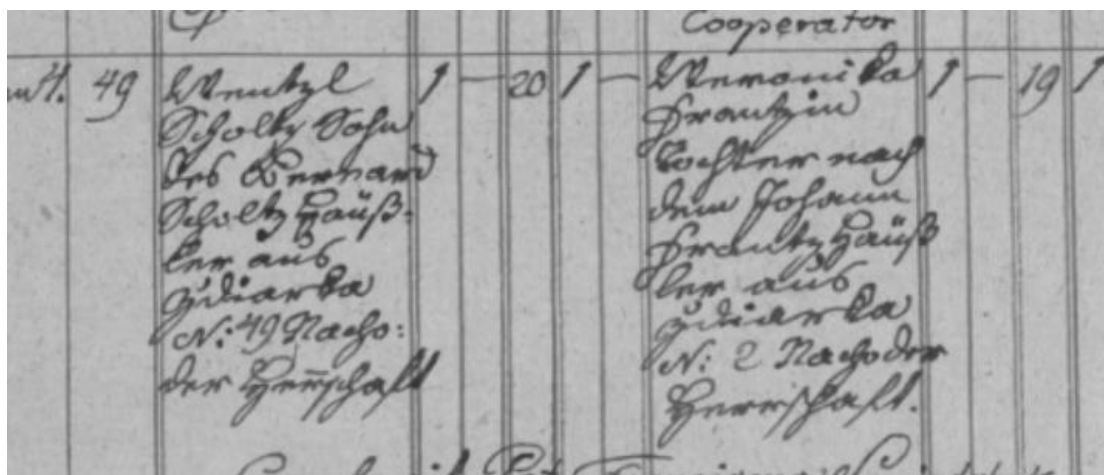

Narození a křest Václava Šulce

Podruhem byl označován člověk, který nevlastnil nemovitost a musel se nechat najímat na práci za byt a stravu. Podružské rodině potom hospodář vyhradil buď vlastní chalupu v rámci usedlosti, byla-li k dispozici, nebo žila v oddělené komůrce či dokonce ve stejné místnosti s rodinou. **Podruh** dlouhodobě vypomáhal na polích, jeho žena v domácnosti a děti všude, kde bylo potřeba. Životy obou rodin se rychle provázaly a mezi jednotlivými členy vznikaly velmi těsné vztahy. V opačném případě se musela podružská rodina vystěhovat. Na podruží však často končili také další potomci, kteří zůstávali žít na rodinném gruntě pod střechou nového hospodáře, nejčastěji jednoho z bratrů.

Našemu předkovi bylo dvacet let, když se chystal vstoupit do manželství. Šlo o nejdůležitější předěl v životě člověka, ať se jednalo o muže či ženu. Svázání života s další osobou s sebou nepřinášelo jen uspokojení po stránce citové, ale zejména zásadní změnu společensko-ekonomického stavu.

Dne 4. listopadu roku 1817 si Václav, žijící ve Žďárkách čp. 49, vyměnil manželský slib s o tři roky starší Veronikou Francovou (psáno někdy také jako Franzová) původem ze Žďárek čp. 56. Veronika byla v devíti letech zcela osiřelou dcerou podruha a domkáře Jana France (†8. září 1803) a Marie rozené Holubové (†20. května 1803), z rodu Josefa Holuba.

Sňatek Václava Šulce

Jedenáct let po svatbě potkáváme manžele Šulcovy ve Žďárkách čp. 29. Tady se v lednu roku 1828 poprvé rozplakal jejich syn Jan a náš pokračovatel rodu. Malý Jan byl pokřtěn jedenáctého lednového dne.

V matričním záznamu, který událost doprovází, je Václav Šulc titulován jako polní zahradník.

Zahradníka si můžeme představit jako drobného zemědělce s takřka žádnou nebo vůbec žádnou půdou, jen venkovským domkem. Při sepisování berní ruly v polovině 17. století takto byli nejdříve označováni venkované, kteří neměli pole ani louky, jen chalupu, později se kritéria zmírnila a polním zahradníkem mohl být označen vlastník zhruba do 1,8 hektaru půdy. Zpravidla měl krávu a živil se výpomocí při polních a sezonních pracích u sedláků nebo řemeslem (tkalci, truhláři, ševci apod.).

V našem případě však tento termín zcela neodpovídá skutečnosti, neboť podíváme-li se do map, které vznikly před polovinou 19. století, najdeme celkem rozsáhlé plochy pozemků, které Šulcovi obdělávali.

Stabilní katastr vznikl v různých letech první poloviny 19. století (pro obec Žďárky v roce 1840) a v jeho rámci nechali Habsburkové zakreslit dvě sady map. První byla pořizována rukou vyslaného zeměměřiče hned na místě, druhá byla později přepracována ve Vídni a bohatě kolorována. Právě užití barev a piktogramů nám dnes usnadňuje dešifrovat, jak dané vsi před polovinou 19. století vypadaly.

Usedlost čp. 29 se nacházela takřka na dohled dnešní polské hranice, v dobách, o kterých hovoříme, se však jednalo o Prusko.

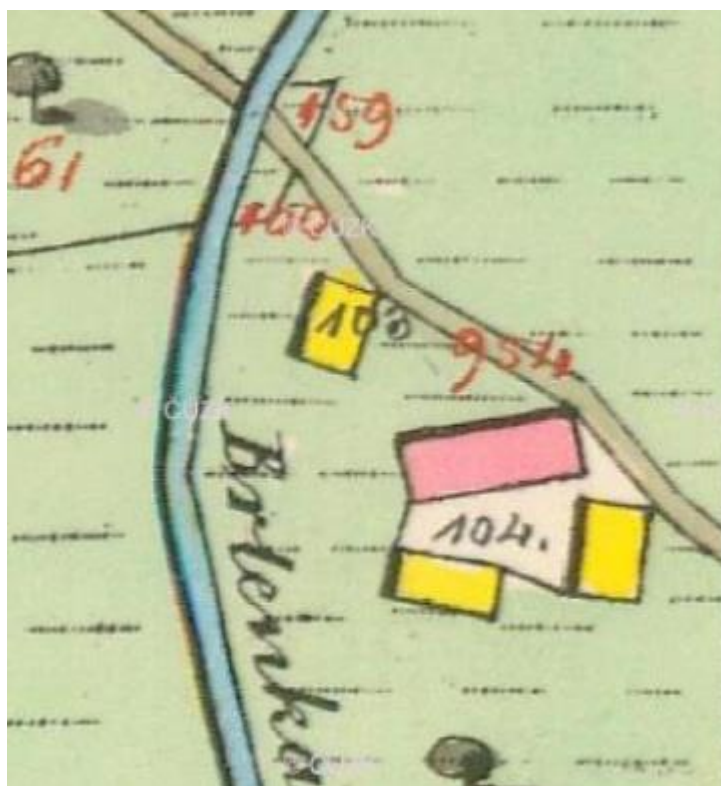
Kousek odsud se pak nachází Šulcova hora a je možné, že svůj název dostala právě podle hospodáře, jemuž zdejší lokality přináležely.

Sama usedlost pak sestávala z několika stavení, z nichž jedno bylo kamenné (růžová barva na mapě), ostatní roubené (žlutá barva) – viz obr. na následující straně.

Za gruntem nasedaly louky a jednotlivá políčka.

Nejbližší pozemky Šulcova gruntu – červeně ohraničené

Detail Šulcova gruntu

Václav Šulc se jen o několik dnů nedomřel svých třiapadesátých narozenin. Dne 27. února roku 1850 zemřel ve Žďárkách čp. 29 na jednu z častých a nezřídka smrtelných chorob oněch dnů, na tuberkulózu.

Veronika Šulcová, přeživší svého manžela o šestnáct let, by zanedlouho oslavila své dvaasedmdesáté narozeniny, kdyby do jejího života nezasáhla válka. Vdova nebyla přímou obětí válečné vřavy, přesto však její smrt s ozbrojeným konfliktem souvisí.

V létě roku 1866 totiž zasáhla Hradecko, potažmo celé Čechy velká bitva svedená mezi rakouskými pluky a pruskou armádou. Bitva u Hradce Králové a zejména přesuny vojsk, které jí předcházely, či jejich následný úprk po těžké porážce velmi ovlivnily životy zdejších obyvatel. Strach z Prusů, přezdívaných Prajsové, zachvátil nejen východ Čech, a tak se řada obyvatel raději uchýlila do okolních lesů.

Vojáci opouštějící bojiště totiž představovali další hladové krky, které se sytily z obecních sýpek. Kromě toho přímo Prusové byli známi tím, že spolehlivě zrekvírovali vše, co dokázali pobrat a co bylo k pití nebo k snědku. Spolu s vojskem však přicházela další nástraha v podobě epidemií, nejčastěji cholery. Právě ta v roce 1866 po třech dekádách v českých městech a vsích znovu udeřila a vyžádala si tisíce životů.

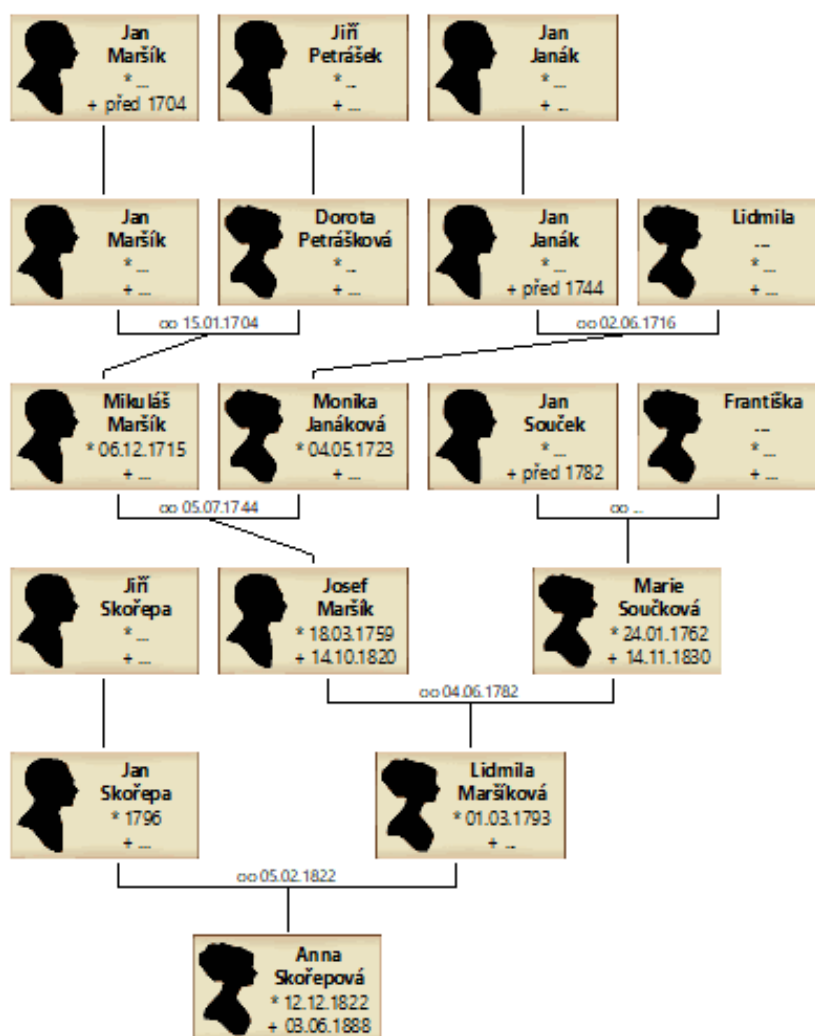
Jednou z obětí cholery ve Žďárkách byla právě Veronika. Zemřela ve stavení s čp. 29 dne 8. prosince roku 1866. Celá strana matriční knihy zemřelých je zaplněna záznamy obětí této epidemie.

Cholera byla průjmovité onemocnění, které zpravidla postihovalo obyvatele českých vesnic v časech války. Právě tehdy procházela sídlištěm armáda, která často přinesla bakterii s sebou. Cholera se nadále šířila znečištěnou vodou a jejímu řádění nejednou podlehl polovina obce. Vůbec poprvé se v Čechách a na Moravě cholera objevila ve třicátých letech 19. století, k další prudké epidemii došlo v letech šedesátých. Postižení trpěli průjmem a zvracením, velmi často modrali, a nakonec zemřeli na hydrataci.

2.1 Jan Skořepa a Lidmila Maršíková

20

Zde jako i na jiných místech naší kroniky se tak v praxi projeví určitá omezení, která s sebou vyhledávání předků v matričních knihách přinášejí. Úspěšnost pátrání je vždy závislá především na samotné existenci matričních knih, případně na obsažnosti jednotlivých zápisů, které nás tak mohou, ale stejně tak nemusí, zavést hlouběji do minulosti.

A právě příkladem druhé, méně radostné eventuality může být pátrání po původu Jana Skořepy. Víme o něm jen tolik, že byl synem chalupníka Jiřího Skořepy. Odkud však Jiří pocházel a kde se jeho syn Jan narodil, již nezjistíme.

Jan Skořepa se narodil se vši pravděpodobností někdy kolem roku 1796. Tak tomu alespoň napovídá matriční záznam v knize oddaných, který nám uchovává informaci o svatbě šestadvacetiletého chalupníka Jana Skořepy a osmadvacetileté Lidmily Maršíkové.

Termín **chalupník** neoznačoval povolání, nýbrž sociální status. Vůbec nejlépe na tom byli sedláci, kteří hospodařili na největších rozlohách svých polností. Chalupníci měli k dispozici o něco menší pole, domkáři většinou jen užitnou zahradu, ovšem žít se museli řemeslem. Toto rozvržení bohužel fungovalo v závislosti na místě a času, chalupník v Polabí se nerovnal chalupníkovi v Pošumaví apod.

Lidmila byla pokřtěna dne 1. března roku 1793. Děvčátko se narodilo v Bělovsi čp. 48 nedaleko Náchoda, do rodiny chalupníka a bývalého vojáka Josefa Jáchyma Maršíka a Marie rozené Součkové.

Marie Součková přitom byla dcerou sedláka Jana Součka a Františky a narodila se v Malém Poříčí dne 24. ledna roku 1762. Do manželství s Josefem Jáchymem Maršíkem, narozeným dne 18. března roku 1759 v Bělovsi, vstoupila Marie dne 4. června roku 1782.

Kam dohledané písemné doklady sahají, pochází rod Maršíků z Bělovsi. Vesnička ležící na hranici s Polskem se rozkládá v údolí Metuje a již od dávných dob (r. 1068) sloužila jako hraniční přechod do sousední země.

Od 14. století byla Běloves známá též pro tamní zdroj minerální vody a v 19. století s tímto nálezem souvisí založení lázní.

Otec Josefa Jáchyma Maršíka, domkář Mikuláš Maršík, se v Bělovsi narodil dne 6. prosince roku 1715 jako syn Jana Maršíka z Bělovsi (z rodu Jana Maršíka) a Doroty rozené Petráškové z Červené Hory (z rodu Jiřího Petráška).

Manželkou Mikuláše se dne 5. července roku 1744 stala Monika Emilie Janáková, narozená dne 4. května roku 1723 rovněž v Bělovsi. Monika Emilie byla dcerou Jana Janáka původem z Jizbice (z rodu Jana Janáka) a Lidmily.

Když si Jan Skořepa bral dne 5. února roku 1822 Lidmilu Maršíkovou za manželku, nebyl již otec nevěsty mezi živými. Josef Jáchym Maršík zemřel dne 14. října roku 1820 v Bělovsi čp. 48 na tuberkulózu.

Matka novomanželky, Marie Maršíková, se vnoučat vzešlých z manželství Jana a Lidmily dočkala, alespoň tedy některých z nich. Sama skonala dne 14. listopadu roku 1830 v Bělovsi čp. 48.

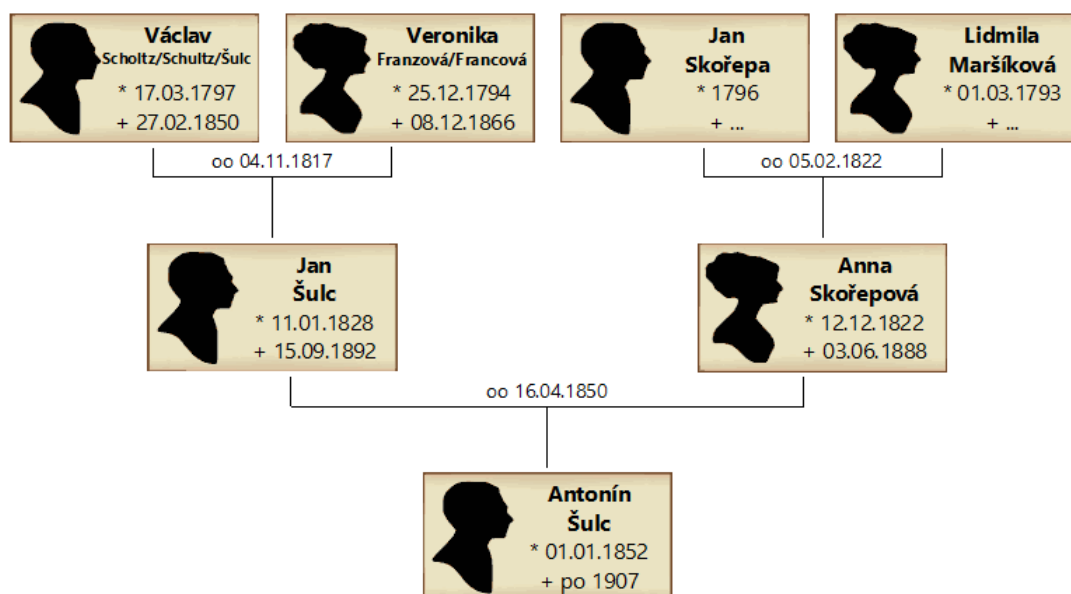
Pokračovatelku našeho rodu a zároveň prvního potomka novomanželů Jana a Lidmily Skořepových, dceru Annu, tak babička jistě poznala.

Skořepovi žili v Bělovsi čp. 28, když nesl otec prvorozenou dceru dne 12. prosince roku 1822, deset měsíců po svém sňatku, ke křtu.

Jakými cestami se dále ubíraly životy Jana a Lidmily Skořepových, nevíme. V Bělovsi však manželé nedožili.

3) Jan Šulc a Anna Skořepová

Syn zahradníka Václava Šulce a jeho manželky Veroniky, Jan, byl pokřtěn dne 11. ledna roku 1828. Chlapec se narodil ve Žďárnkách čp. 29.

Přišel tak na svět ještě stále v době, kdy byl téměř každý člověk poddaným a žádný jeho významný životní krok se neodehrál bez povolení majitele panství. Lidé nebyli svobodní, jejich životy byly nemilosrdně ovlivňovány a řízeny vrchnostenskou správou. Vztah mezi poddaným a jeho pánem se nejvíce zostřil po třicetileté válce (r. 1648), kdy řada preskripcí, zákazů a pravidel rýsovala společenský rámec života na vsi a ve městech a předurčovala každý krok jejich obyvatel.

Po zrušení poddanství v roce 1781 se pouta mezi pánem a poddaným přece jen alespoň částečně rozvolnila, úplnou osobní svobodu však lidé získali až v roce 1848.

V těchto nových společenských podmínkách se dvaadvacetiletý zahradník ve Žďárnkách čp. 29 Jan Šulc oženil. Po jeho boku před oltářem tehdy 16. dubna roku 1850 stála Anna, o pět let starší vdova po Antonínu Kultovi.

Anna byla nám již známou dcerou Jana Skořepy a Lidmily. O svého prvního manžela přišla Anna pouhý rok po svatbě. Rodák z Malé Čermné čp. 5 zemřel ve svém rodišti ve čtyřiaadvaceti letech.

Po smrti manžela se Anna pravděpodobně vrátila do svého domova v Bělovsi čp. 48. Tady manžele Šulcovy potkáváme po svatbě.

Prvního dne roku 1852 se zde narodil Antonín Šulc, s nímž se potkáme v jedné z následujících kapitol našeho vyprávění.

Nejpozději s blížícím se koncem života se manželé Šulcovi přestěhovali do rodného stavení Jana Šulce, mohlo to být však mnohem dříve.

Pětašedesátiletá Anna Šulcová dožila ve Žďárkách čp. 29, dne 3. června roku 1888 tady zemřela na zánět pohrudnice.

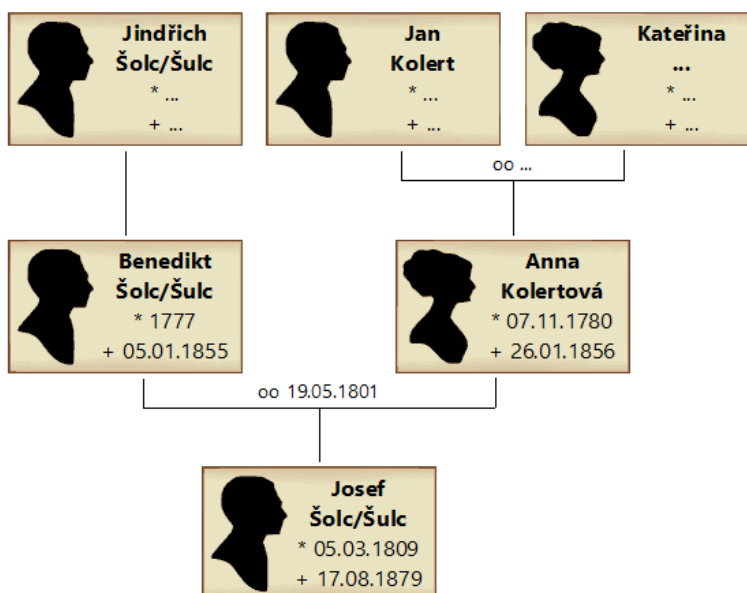
O čtyři roky později na stejném místě naposledy vydechl také toho času tkadlec a vejminkář Jan Šulc. Bylo mu čtyřiašedesát let, když dne 15. září roku 1892 zemřel na vodnatelnost.

Tkalcovství bylo velmi rozšířeno po chudších chalupách. V jejich skromných prostorách stál velký tkalcovský stroj, na němž tkalci trávili mnoho a mnoho hodin jednotvárné práce. Zrovna toto řemeslo s sebou bohužel přinášelo obrovské nebezpečí vzniku různých dýchacích obtíží či onemocnění. Řada tkalců umírala na záněty plic nebo dokonce tuberkulózu. Z látek se totiž neustále prášilo, proto prostředí, v němž nejen tkalci sami, ale také jejich rodiny trávili celé dny, nebylo vhodné k delšímu pobytu.

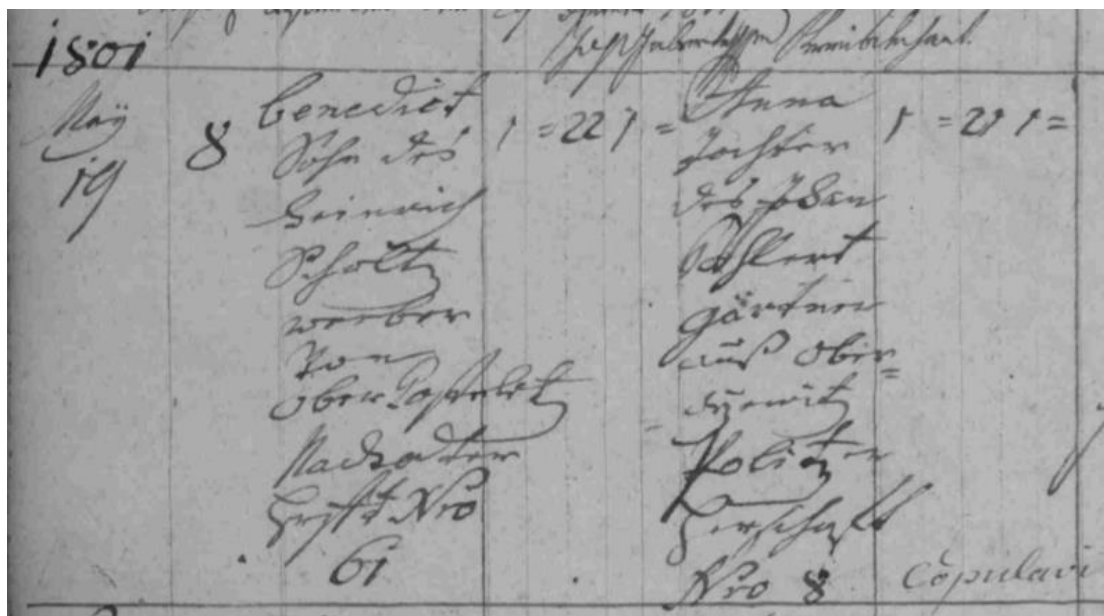
4.1 Benedikt Šolc/Šulc/Scholtz a Anna Kolertová

Není toho však mnoho, co jsme mohli o rodině Šolcových zjistit. Benedikt Šolc, syn Jindřicha, po sobě totiž nezanechal záznam o svém narození. Respektive, nepodařilo se zjistit, odkud rod pochází, a tak se musíme smířit s faktem, že do života našeho předka vstoupíme až ve chvíli, kdy dne 19. května roku 1801 vstupoval do chrámu Páně, aby zde navěky spojil svůj život s životem své vyvolené.

25

Nevěsta Anna Kolertová byla dcerou Jana a Kateřiny a narodila se v Horní Dřevíči čp. 8. V matriční knize pokřtěných se u jejího jména setkáváme s datem 7. listopadu roku 1780.

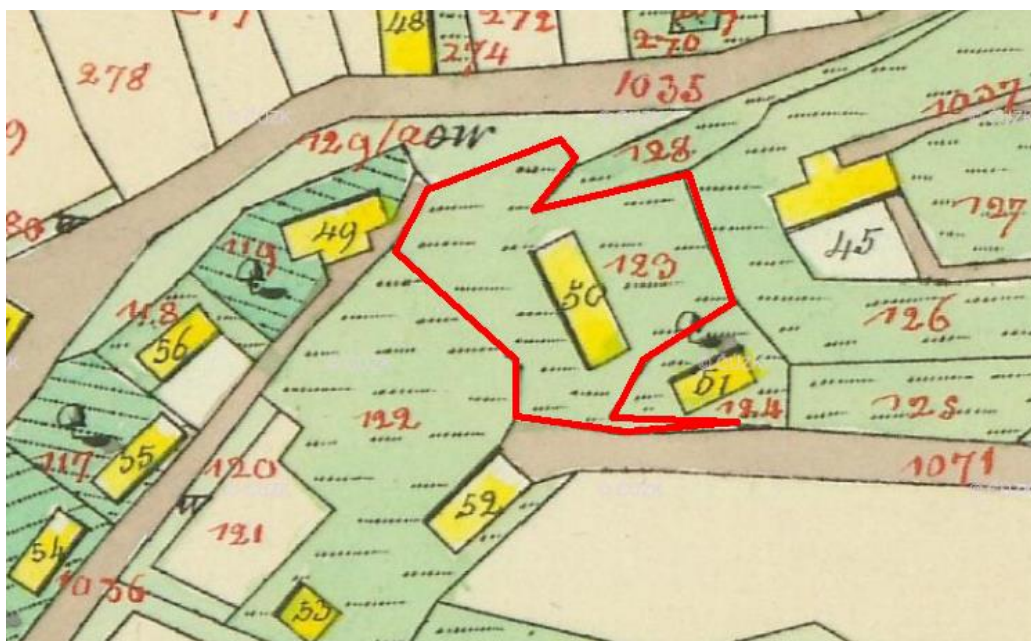
Sňatek Benedikta Šolce

V rodném stavení nastávající novomanželky začínala světská část svatby spojená s celou řadou rituálů, z nichž mnohé dodržujeme ještě dnes. Největší důraz se kladl na loučení s rodiči a na jejich požehnání snoubencům do dalšího života. Po odeznění svatebního veselí se nyní již žena odebrala na voze naplněném výbavou do bydliště svého manžela. Její příchod na nový statek mohl být občas docela krušný, především přinesla-li si malé věno. Nezřídka se ve svém vyvdaném domově potkala s dosud hospodařící tchyní a nové rozdělení rolí, popřípadě srovnání jejich vzájemného vztahu mohlo zabrat i několik následujících měsíců.

Horní Kostelec čp. 61 se stal prvním domovem syna Benedikta a Anny, Josefa Šolce. Náš předek v přímé linii byl pokřtěn dne 5. března roku 1809. Jeho rodiče spolu měli žít ještě dalších bezmála padesát let.

Třiapadesátileté manželství Benedikta a Anny totiž ukončila až Benediktova smrt dne 5. ledna roku 1855.

Stejně jako i její manžel zemřela pětasedmdesátiletá vdova Anna Šolcová v Horním Kostelci čp. 61. Svého muže přežila o rok. Jejím posledním dnem na zemi byl 26. leden roku 1856.

Chaloupka čp. 61 (na stavební parcele č. 50) v Horním Kostelci na mapě před polovinou 19. století

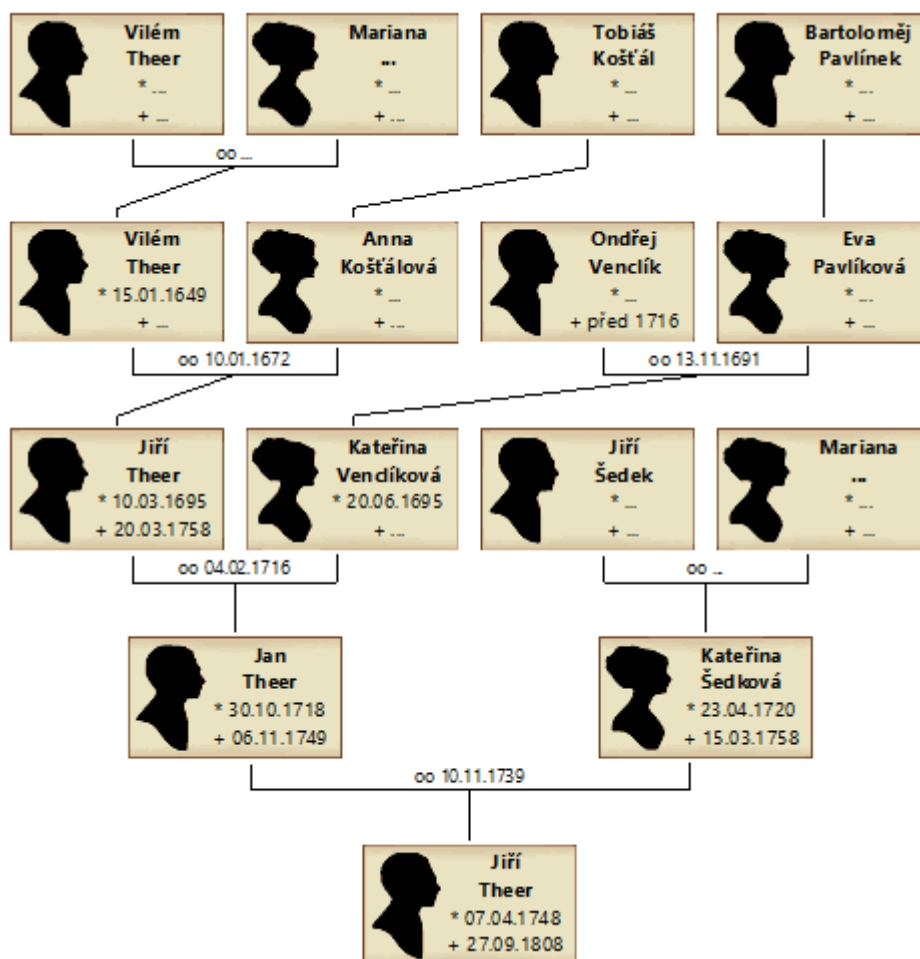

Stejné místo na dnešní letecké mapě, dům čp. 61 se nachází nedaleko základní školy

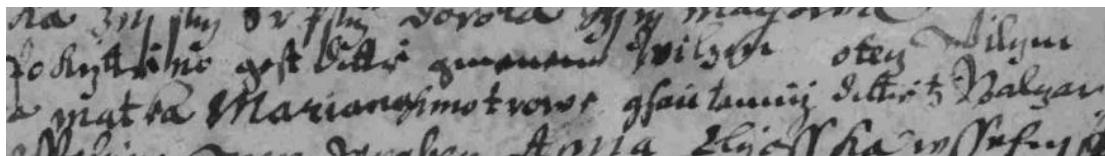
5) Větev rodiny Theerovy

5.1 Vilém Theer a Anna Košťálová

Větev rodiny Theerovy je svým původem zakořeněna hluboko v zemi Náchodska, stejně jako všechny ostatní doposud navštívené rodiny. Nejstarší dohledaný předek Theerových se narodil brzy po skončení třicetileté války, tedy v době přísné rekatolizace. Tuhý absolutismus, naprostá osobní závislost na svém pánovi a krutá robota na panském provázely každodenní život lidí žijících v této době.

Z našeho dnešního pohledu se však můžeme radovat z nalezení záznamu o křtu Viléma Theera, syna Viléma a Mariany, který je tím úplně nejstarším nalezeným záznamem v celém rodokmenu.

Křest Viléma Theera z roku 1649

Vilém Theer se narodil ve Žďáru nad Metují, obci ležící v sousedství Police nad Metují, a byl pokřtěn dne 15. ledna roku 1649, tedy pouhý rok po podepsání vestfálského míru, jímž byla zakončena třicetiletá válka.

Sedmnácté století, ve kterém jsme se ve Žďáru nad Metují ocitli, zanechalo na tváři země hluboké stopy v podobě válečných útrap ničících tamní obyvatelstvo. Císařská i protestantská vojska procházela zdejším krajem a utiskovala lid. Poslední kapkou byl příchod Švédů.

Náboženská nesvoboda navíc tehdy přinutila mnohé osadníky k odchodu do vyhnanství.

Důležitou roli v těchto těžkých dobách hrála nedaleká stolová hora Ostaš, která, jako už dříve v 15. století, poskytla útočiště a úkryt přívržencům kalicha. Ve Sluji Českých bratří se konala tajná náboženská shromáždění.

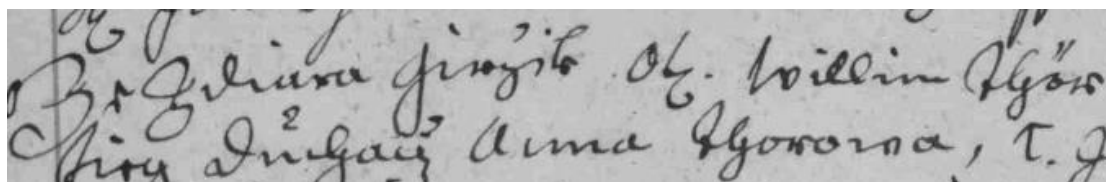
Skály Ostaše poté poskytly úkryt pronásledovaným během staletí ještě mnohokrát.

Žďár měl v 17. století třicet čtyři stavení a byl druhou největší vesnicí v okolí. Tou největší byl Suchý Důl.

Roku 1680 vyvrcholil útisk obyvatel selskými vzpourami, na které bylo povoláno vojsko. Znamé je dokonce přesné datum, kdy Žďárem nad Metují procházely regimenty kyrysnického pluku markýze de Grana a nocovaly zde.

Osm let před výše popisovanými událostmi se náš Vilém Theer oženil. Krátce před svými triadvacátými narozeninami vstoupil dne 10. ledna roku 1672 v Polici nad Metují do manželství s Annou Košťálovou původem z České Metuje, dcerou Tobiáše.

Jiří Theer, pokračovatel našeho rodu, byl pravděpodobně jedním z posledních potomků manželského páru. Narodil se ve Žďáru nad Metují třiatdvacet let po sňatku svých rodičů. Jiří byl pokřtěn dne 10. března roku 1695.

Narození Jiřího Theera

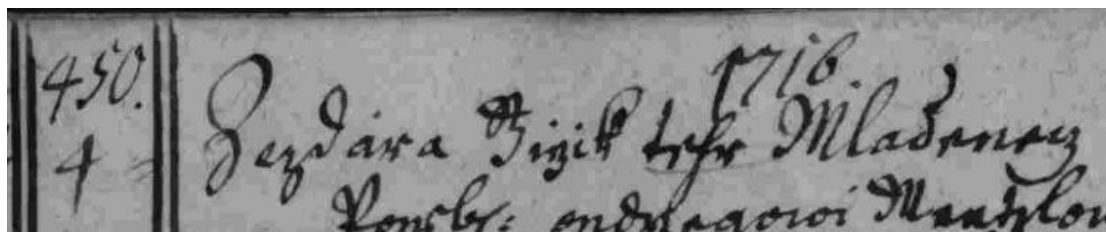
Vilém a Anna Theerovi pravděpodobně v druhé polovině života Žďár nad Metují opustili. Usuzujeme tak ze skutečnosti, že v tamní farnosti nebyly záznamy o jejich úmrtí nalezeny.

5.2 Jiří Theer a Kateřina Venclíková

Jiří Theer se v březnu roku 1695 stal pravděpodobně jedním z posledních dětí Viléma a Anny Theerových, manželského páru žijícího ve Žďáru nad Metují.

Jiří se tak narodil na prahu 18. století, které také nepředstavovalo pro tehdejší obyvatele žádný odpočinek od válečných strastí. Ostaš se tak dál vypínala nad vsí jako jeden ze symbolů vzdoru a jako jisté útočiště.

Jiřímu bylo dvacet let, když si dne 4. února roku 1716 vyměnil manželský slib s Kateřinou Venclíkovou, dcerou Ondřeje z Bezděkova a jeho ženy Evy, z rodu Bartoloměje Pavlíka (psáno také Pavlínek) původem z Bukovic.

Sňatek Jiřího Theera

Jiřího nevěsta se narodila v Bezděkově a byla pokřtěna dne 20. června roku 1695.

Nevíme, čím se naši nejstarší předci rodinné větve Theerových živili či jaký byl jejich sociální status uprostřed života tehdejší vesnice. Matriční záznamy se s námi o tyto údaje nepodělily, a tak nám zbývá jen dost prostoru pro vlastní fantazii.

Mezi ty zodpovězené otázky můžeme však zařadit údaj o pokračovateli našeho rodu. Dva roky po oddavkách rodičů se jím stal Jan Theer. Chlapec narozený ve Žďáru nad Metují byl pokřtěn dne 30. října roku 1718.

Před otcem Jana leželo tehdy ještě hodně let života, o jejichž plynutí mnoho nevíme. Nikdy se například nedozvíme, zda mohl být Jiří Theer jedním z tří stovek mužů, kteří se na Ostaši ve čtyřicátých letech ukrývali před pruskými verbíři. Tou dobou bylo již Jiřímu přes čtyřicet let.

Krátce po třiašedesátých narozeninách Jiří Theer zemřel. Naposledy vydechl dne 20. března roku 1758 ve Žďáru nad Metují. Záznam o úmrtí jeho manželky Kateřiny se nepodařilo ve farnosti nalézt.

5.3 Jan Theer a Kateřina Šedková

Blíže současnosti postoupíme v našem vyprávění s Janem Theerem, synem Jiřího a Kateřiny, kterého při církevním obřadu přijali mezi křesťany jen několik hodin či den, dva po narození, dne 30. října roku 1718.

Než pokročíme dále v pátrání po zapomenutých postavách naší minulosti, je třeba si v plné šíři a důsledcích uvědomit tehdejší oddanost a svázanost lidských životů s církví a jí nastavenými pravidly. Nebudeme ani v nejmenším přehánět, řekneme-li, že šlo o pevný vztah mezi místním zástupcem církve a obyvateli obce, a to od prvního dne jejich života až po ten úplně poslední. Jednou, nikterak jedinou povinností věřících bylo pravidelné docházení do kostela na mši svatou.

Rok před nástupem Marie Terezie na trůn se Jan Theer ve svých jednadvaceti letech stal ženatým mužem. Jeho rodové příjmení v úterý 10. listopadu roku 1739 přijala o dva roky mladší Kateřina Šedková, dcera Jiřího a Mariany, narozená v pět kilometrů vzdáleném Pěkově.

Dobová fotografie Ostaše

V Pěkově se manželé dříve či později po sňatku usadili. Jistotu máme až s rokem 1748, když tady v dubnu přišel na svět Jiří, pokračovatel rodu, s nímž se záhy vydáme blíže dnešním dnům.

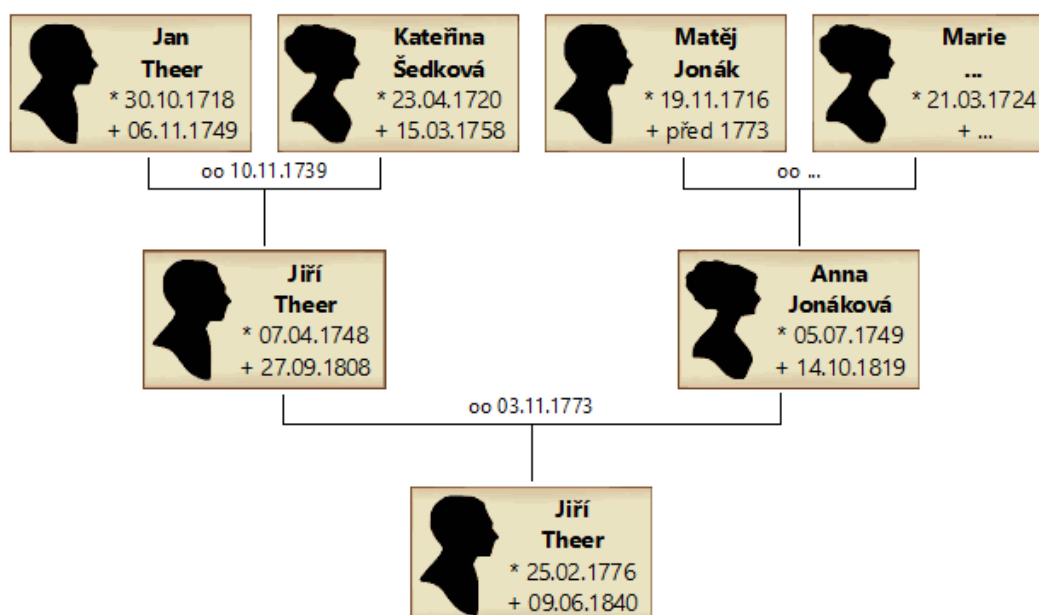
Z mladších matričních záznamů se posléze dozvíme, že Jan Theer byl v Pěkově sedlákem.

Špičku vesnické sociální pyramidy představovali **sedláci**. Drželi grunty s největší výměrou polí a říkalo se jim také hospodáři, od poloviny 19. století sousedé nebo emfyteuti, o několik desetiletí později rolníci. Velikost usedlostí nejlépe zaznamenávaly pozemkové knihy, které rozlišovaly celé, tříčtvrteční, poloviční a čtvrtinové grunty. Sedlákům stačil k obživě vlastní rodiny pouze výnos z polností, které obvykle čítaly několik desítek strychů.

Malému Jiříkovi byl jen rok a půl, když jeho otec v jednátřiceti letech zemřel. Se životem se náš předek rozžehnal v Pěkově dne 6. listopadu roku 1749.

Za dalších devět let skonala i Kateřina Theerová, vdově po Janovi bylo sedmatřicet let, když dne 15. března roku 1758 v Pěkově zemřela.

5.4 Jiří Theer a Anna Marie Jonáková

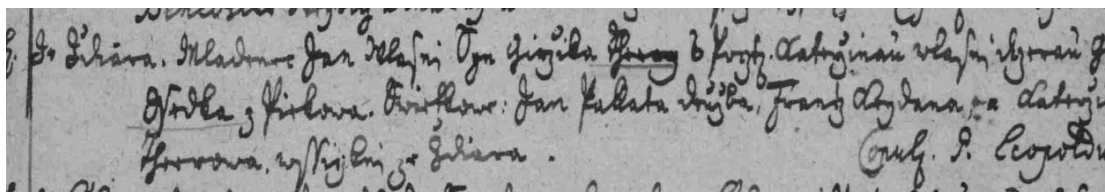
V deseti letech zcela osiřelý Jiří Theer neměl, jak si lze snadno představit, příliš snadný vstup do života. Rodinný majetek ho snad ochránil od neveselého osudu mnohých nemajetných sirotků.

Sirotci většinou chodili takzvaně po střídě, tedy střídali se po několika dnech u největších sedláků, kteří měli povinnost poskytnout jim střechu nad hlavou a jídlo. Za to dostávali od obce příspěvek. Život sirotků byl velmi svízelný a tito velmi často odcházeli v raném věku k panskému dvoru, kde sloužili třeba po celý zbytek svého života.

Na základě dalších informací ze života Jiřího Theera si troufneme tvrdit, že pro našeho předka byl přichystán radostnější osud.

Roku 1763 byl ujednán mír mezi pruskou a rakouskou armádou a Kladsko a Slezsko byly definitivně odtrženy od Koruny české.

Deset let poté, ve svých pětadvaceti letech, se Jiří oženil s Annou Marií Jonákovou, dcerou tehdy již nežijícího Matěje Jonáka, narozeného dne 19. listopadu roku 1716 v Petrovičkách, a Marie Anny, narozené dne 21. března roku 1724 v Petrovicích.

Sňatek Jana Theera

Prarodiči nevěsty byli Matěj Janák/Jonák původem z Petroviček a Mariana rozená Linhartová.

Na mateřské straně šlo o Jakuba Krunku původem z Bukovic z rodu Jiřího Krunky a Dorotu rozenou Němčíkovou narozenou v Petrovicích do rodiny Jana Němčíka.

Anna Marie Jonáková se narodila stejně jako její matka a babička v Petrovicích. Pokřtěna byla dne 5. července roku 1749.

U příležitosti sňatku Jiřího a Anny Marie se dozvídáme také více o konkrétním stavení v Pěkově, kde mladý ženich žil. Šlo o tamní grunt s čp. 3. Nevěsta žila v Petrovicích čp. 6.

Za další tři léta přibyl pod střechu pěkovského hospodářství čp. 3 syn Jiří Matěj. Novorozence pokřtili dne 25. února roku 1776.

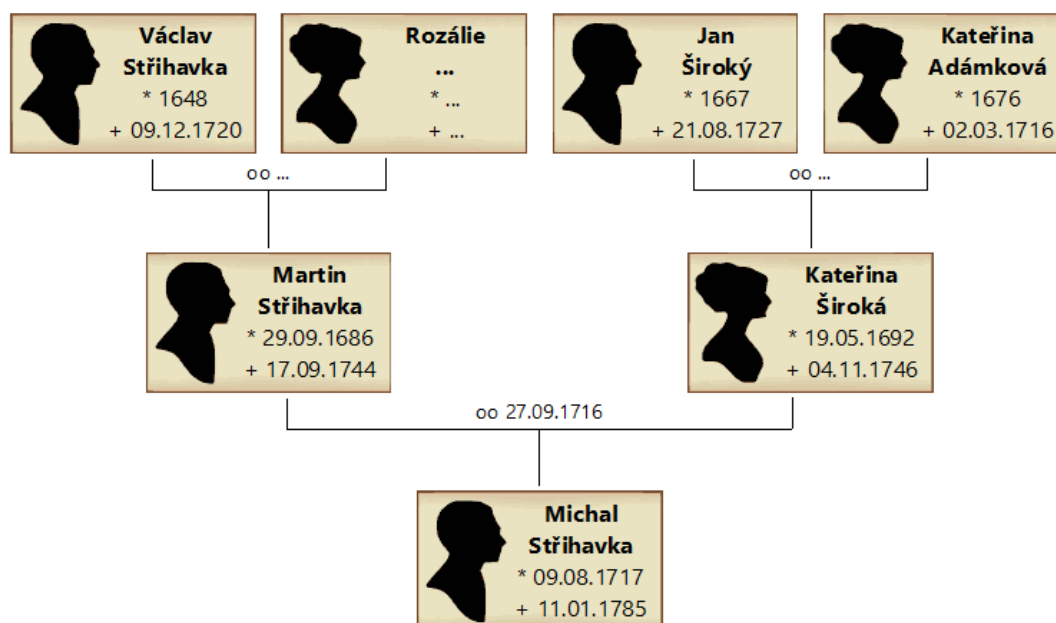
Šedesátiletý sedlák Jiří Theer prohrál svůj boj s tuberkulózou a dne 27. září roku 1808 v Pěkově čp. 2 zemřel.

Anna Marie Theerová se dožila sedmdesáti let. Skonala dne 14. října roku 1819 v Pěkově čp. 3.

6) Větev rodiny Střihavkovy

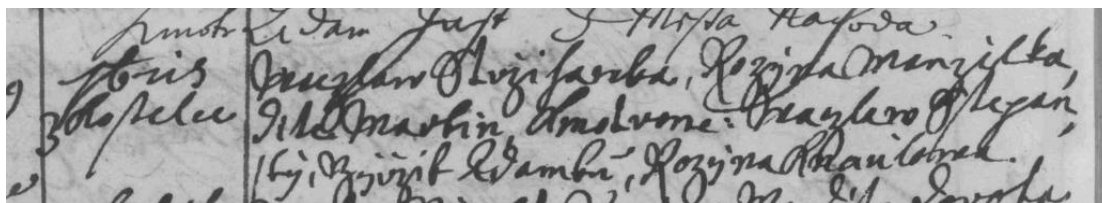
6.1 Martin Střihavka a Kateřina Široká

S našimi předky jsme již navštívili Horní Kostelec, jenž je dnes součástí většího Červeného Kostelce. A právě v Červeném Kostelci se začne naše vyprávění o rodině Střihavkových, další z větví otcovské strany rodokmenu, která se, stejně jako všechny ostatní větve, podílela na utváření tvaru a charakteru celého rodového stromu.

Podobně jako i ostatní osady v kraji vzpamatovával se i Červený Kostelec velmi dlouho z následků třicetileté války. Neúroda, hlad a řádění vojsk způsobily, že do druhé poloviny 17. století vstoupil Červený Kostelec s necelými dvěma stovkami obyvatel ve dvaačtyřiceti staveních. Obdělávána byla pouhá čtvrtina tamních polností.

Do rodiny Václava Střihavky (†9. prosince 1720 Paseky Olešnické) a Rozálie se v Červeném Kostelci narodil syn Martin. Dítě bylo pokřtěno dne 29. září roku 1686.

Narození Martina Střihavky

Nerozlučitelnou a velmi důležitou, ba možná nejdůležitější součástí zápisu do matriky narozených tvořil záznam o kmotrech. Instituce kmotrovství měla zcela jedinečnou formu a kladla na vybranou osobu nemalé požadavky. Kmotříček nebo také kmocháček se při křtu za nového, právě přijímaného křesťana zaručoval, že bude vést řádný, morálními hodnotami naplněný život. Počet kmoter a jejich mužských protějšků se určoval na základě místních zvyklostí, kraj od kraje se tak mohl lišit. Nejdůležitější však byla osoba zvaná „levans“, která novorozeně držela při křtu na rukou a po níž si dítě také často odnášelo jméno. Kmotrem Martina Střihavky tehdy v Červeném Kostelci byl jistý Václav Štěpán.

Kmotrovství bylo závazkem na celý život, na druhou stranu se taková nabídka považovala za nesmírnou poctu. Ihned po porodu byla k vytipované rodině vyslaná porodní bába nebo se významného aktu chopil sám otec. Podle tradice prý bába přicházela do chalupy s ustáleným říkáním: „... že vás nechá otec s matkou pozdravovat a proboha prosí, abyste se za ně nestyděli a svatým kmotrovstvím jejich dítěte posloužili...“ Aby její slova nabyla pádnější přesvědčivosti, přinášela manželům láhev kořalky. Pokud žádaná osoba prosbě vyhověla, vypravil se buď kmotr, nebo bába společně s otcem do farního kostela. Matka šestinedělka zůstávala zatím na lůžku.

Kmotry se mohli stát jen ženatí muži a vdané ženy, zpravidla to bývali zajištění jedinci, kteří v případě úmrtí rodičů dítěte dokázali sirotka zaopatřit. V kolonkách kmotrů se tak nejčastěji objevovala jména větších sedláků, rychtářů nebo mlynářů. Výjimkou nebyli ani učitelé, u nichž majetkový nedostatek vyvážila prestiž a všeobecná úcta, které se ve vsi nebo ve městě těšili. Žádané byly také bezdětné páry. Spoléhalo se, že by si manželé v nutném případě dítě osvojili. Nezřídka byli o kmotrovství požádáni vzdálenější členové téhož rodu a takové služby se potom často oplácely.

Slib, že se žádaná osoba stane dítěti kmotrem, zahájil mezi oběma výjimečný a zpravidla celoživotní vztah. Kmotr stál v rámci rodiny hned za rodiči a podporoval dítě řadou peněžních subvencí, zejména mířilo-li na studia. Po

obřadu bába nebo kmotři odnesli miminko zpět jeho matce se slovy „odnesli jsme pohana, přinesli jsme vám křesťana“.

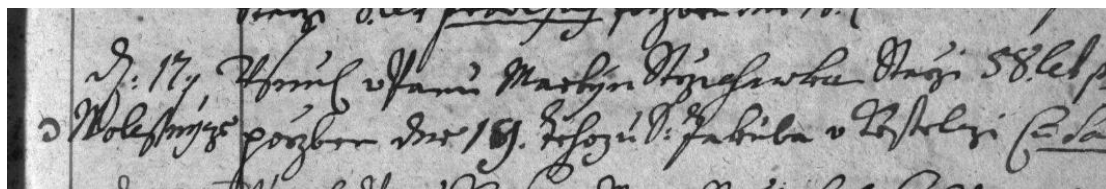
Martin Střihavka sám nesl poprvé své dítě ke křtu o jednatřicet let později. Dne 9. srpna roku 1717 nechal pokřtít svého prvorozeného syna, pokračovatele našeho rodu, Michala, který se narodil v Pasekách Olešnických.

Z Olešnice pocházela matka novorozeného Michala, kterou Martin Střihavka pojal za ženu rok předtím, dne 27. září roku 1716. Jmenovala se Kateřina a byla dcerou Jana Širokého (†21. srpna 1727 Olešnice) a Kateřiny rozené Adámkové (†2. března 1716 Olešnice). Sama přišla na svět v Olešnici, křtěná byla dne 19. května roku 1692.

O běhu dní rodiny Martina Střihavky a jeho ženy Kateřiny již nemáme žádné další informace. Nevíme, zda patřili mezi sedláky, chalupníky, domkáře, podruhy nebo snad řemeslníky. Matriční záznamy se s námi o tyto informace nepodělily.

Martin Střihavka se jen o několik dní nedožil svých osmapadesátých narozenin. Zemřel v Olešnici dne 17. září roku 1744.

Čtyřiapadesátiletá vdova Kateřina Střihavková dožila rovněž v Olešnici. Na jejím hrobě bychom našli datum 4. listopadu roku 1746.

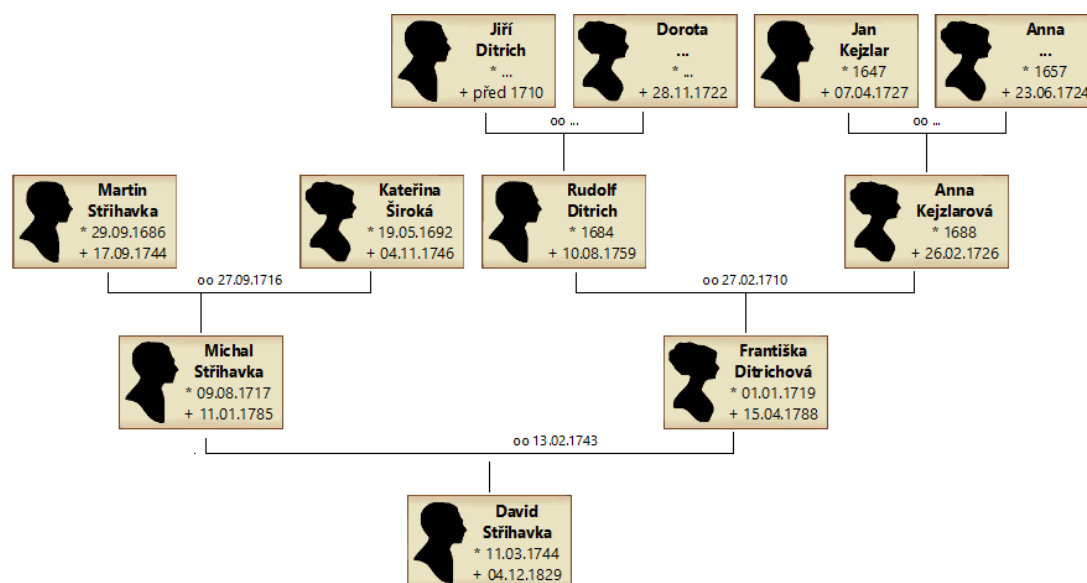

Úmrtí Martina Střihavky – „Usnul v Pánu Martin Střihavka stáří 58 let...”

6.2 Michal Střihavka a Františka Ditrichová

Čtyři roky před narozením Michala Střihavky poslední žijící Habsburk v mužské linii Karel VI. vyhlásil roku 1713 takzvanou pragmatickou sankci, která byla o tři roky později schválena stavy. Dokument stanovil nedílnost habsburských zemí a upravoval též nástupnictví habsburských dcer v případě vymření mužské rodové linie. Ačkoliv pragmatická sankce byla přijata většinou evropských zemí, nezabránilo to po smrti Karla VI. válce o rakouské dědictví.

Uprostřed těchto válek, které trvaly od roku 1740 do roku 1748 a z velké části souvisely s pruskými nároky na blízké Slezsko, se náš tehdy pětadvacetiletý předek Michal Střihavka oženil.

Ve středu 13. února roku 1743 vstoupil Michal do červenokosteleckého chrámu po boku Františky Ditrichové, dcery Rudolfa Ditricha (†10. srpna 1759 Lhota za Červeným Kostelcem), z rodu Jiřího a Doroty (†28. listopadu 1722 Červený Kostelec), a Anny rozené Kejzlarové (†26. února 1726 Lhota za Červeným Kostelcem), z rodu Jana Kejzlara (†7. dubna 1727 Červený Kostelec) a Anny (†23. června 1724 Červený Kostelec).

Třináct měsíců po veselce porodila Františka ve Lhotě za Červeným Kostelcem syna. Po svém kmotrovi dostal křtěnec dne 11. března roku 1744 jméno David.

Způsob používání **křestních jmen** byl v dobách předešlých staletí ustálený. Vůbec nejčastěji se dávala jména po kmotrovi, s o něco menší frekvencí jména po rodičích. Seznam jmen byl relativně krátký a každá doba měla své preferované favority. Záleželo například na tom, kdy a kde se zrovna rozmohl kult konkrétního světce, neboť také bývalo zvykem spojovat datum narození s nejbližším svátkem.

Ve stejném roce, ve kterém se narodil David Střihavka, byl v Červené Lhotě zbořen původní kostel a započala se desetiletá stavba nového barokního kostela pod patronací Ottavia Piccolominiho. Na stavbě chrámu sv. Jakuba Většího se podílel také Kilián Ignác Dientzenhofer.

Svatostánek byl budován v pohnutých dobách válek o rakouské dědictví, během kterých byl Červený Kostelec často napadán pruskou armádou.

V Červeném Kostelci čp. 25 žili manželé Střihavkovi v závěru svých životů, odkdy, to však netušíme.

Dne 11. ledna roku 1785 se tady rozžehnal se životem sedmašedesátiletý Michal. Osudnou se mu stala, jako v těchto dobách mnoha lidem, nákaza tuberkulózy.

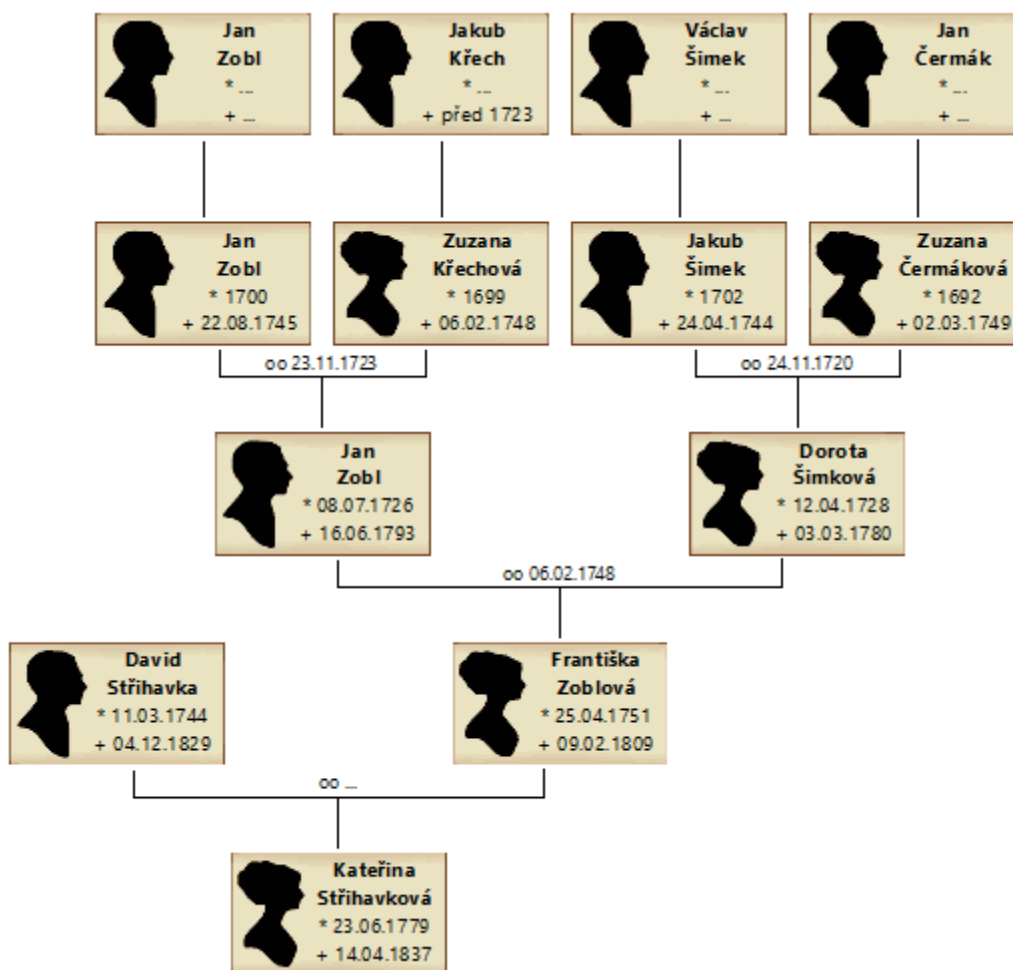
Františka následovala svého muže o tři roky později. Skonala dne 15. dubna roku 1788.

6.3 David Střihavka a Františka Zoblová

Červenokostelecko bude i nadále centrem našeho dalšího vyprávění o historii rodu Šulcových. David Střihavka, příslušník jedné z našich rodových větví a přímý předek, se narodil ve Lhotě za Červeným Kostelcem, avšak nevěstu si namluvil v deset kilometrů vzdálených Strážkovicích.

Řekněme si na tomto místě více o výběru partnerů v popisovaných dobách. Teprve od druhé poloviny 19. století se totiž v hojnější míře setkáváme se snoubenci pocházejícími z míst, která jsou od sebe geograficky vzdálenější. Do té doby bylo nejčastějším modelem uzavření sňatku v rámci jedné vsi,

popřípadě farnosti, nejdále si mládenci namlouvali dívky v rámci jednoho panství. Tato situace vyvolaná nejen omezenými možnostmi cestování, ale především značnou mírou nesvobody v rozhodování vyvolávala samozřejmě i důsledky v podobě omezeného okruhu potenciálních partnerů.

Záznam o svatebním ceremoniálu Davida Střihavky a Františky Zobllové se dohledat nepodařilo, avšak matričními záznamy máme dobře doložený původ nevěsty.

Jan Zobl z rodu Jana Zobla, Františčin dědeček z otcovy strany, pocházel ze Strážkovic. Jeho manželkou se dne 23. listopadu roku 1723 stala Zuzana Křechová narozená v Odolově, dcera z rodu Jakuba Křecha.

Rodiči Jana Zobla se Jan (†22. srpna 1745 Strážkovice) a Zuzana (†6. února 1748 Strážkovice) stali ve Strážkovicích dne 8. července roku 1726.

Dědečkem Františky Zoblové z matčiny strany byl Jakub Šimek, narozený ve Rtyni v Podkrkonoší do rodiny Václava Šimka. Jakub se dne 24. listopadu roku 1720 oženil se Zuzanou Čermákovou, dcerou Jana Čermáka, narozenou v Červeném Kostelci.

Dorota Šimková, dcera Jakuba (†24. dubna 1744 Rtyně v Podkrkonoší) a Zuzany (†2. března 1749 Rtyně v Podkrkonoší), se narodila ve Rtyni v Podkrkonoší dne 12. dubna roku 1728.

Sňatek Jana Zobla (†16. června 1793 Strážkovice čp. 7) a Doroty Šimkové (†3. března 1780 Strážkovice čp. 7) se odehrál dne 6. února roku 1748 v Červeném Kostelci.

Dceru Františku přivítali rodiče na světě tři roky poté, dne 25. dubna roku 1751.

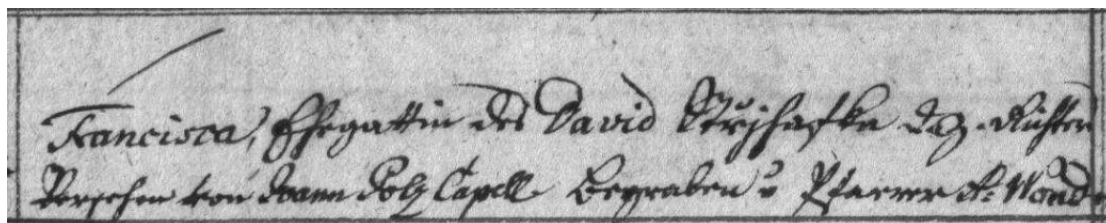
Jak jsme již uvedli výše, nevíme, kdy a kde se David a Františka vydali na společnou cestu životem, s jistotou k tomuto kroku však došlo před 23. červnem roku 1779, jak brzy uvidíme.

V Červeném Kostelci, těsně sousedícím se Lhotou, ve které byli Střihavkovi usazeni, nabírala v oněch letech na síle místní textilní výroba. Domácí přadlácká a tkalcovská lnářská výroba se postupně napojovala na vznikající manufaktury a koncem 18. století se tak započal nebývalý rozvoj městečka, které svým růstem předešlo okolní sídla.

Datum narození Františky Střihavkové uvedené v matriční knize dne 23. června roku 1779 se shoduje s datem jejího křtu. Děvče se narodilo ve Lhotě za Červeným Kostelcem čp. 23.

Pod stejnou střechou dožila matka Kateřiny, Františka. Sedmapadesátiletá žena odešla na pravdu boží dne 9. února roku 1809. Z úmrtního záznamu se pak dozvídáme zajímavý údaj, cennější o to, že v této prastaré době byly matriční záznamy skutečně pouze úryvkovité. Františka totiž byla popsána jako žena rychtáře a takovým sdělením se nám rázem rodina objevuje pevně zakotvená v sociálním prostředí, které bylo vymezeno pojmem sedlák.

Sedlák představoval skutečnou elitu vsi. Byli to lidé usedlí, kteří se mohli účastnit rozhodování o některých obecních věcech a drželi v katastru vsi největší rozlohy pozemků. David Střihavka pak nad všechny ještě vynikal svou funkcí, kterou v obci zastával.

Úmrtí Františky Strihavkové

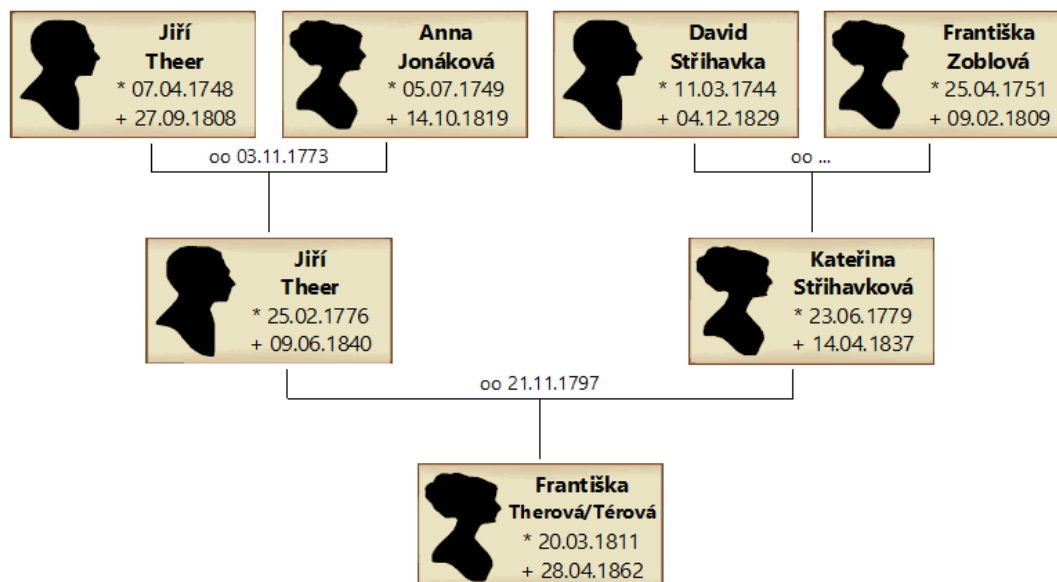
Rychtář byl nejváženějším mužem v obci, dnes bychom ho zřejmě připodobnili ke starostovi. V dobách 18. a části 19. století měl rychtář za povinnost především spravovat obec k obrazu své vrchnosti, zároveň byl však za sousedy (tak byli zvaní osedlí vesničané) zodpovědný. Rychtářova rodina představovala většinou místní nejbohatší selskou rodinu a zpravidla sídlila na rychtě, kterou mohl rychtář zároveň využívat jako pohostinství.

Po Františčině smrti čekalo Davida ještě dalších dvacet let vdovského života. Pětaosmdesátiletý vejminkář zemřel ve Lhotě za Červeným Kostelcem dne 4. prosince roku 1829.

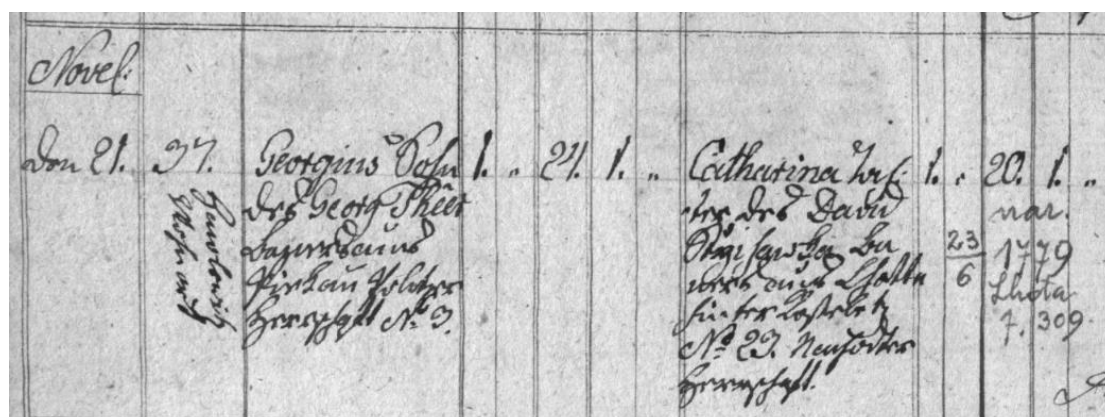
Vejminek byl v dobách naprosté absence jakéhokoliv zajištění na stáří jediný způsob, jakým mohla odstupující generace důstojně dožít. Hlavní povinností, již vejminkář požadoval nejen pro sebe, ale často i pro manželku nebo ostatní nedospělé děti, bylo bydlení. Při bohatších gruntech tak vznikaly malé domky, u menších usedlostí sloužila jako výminek místnost v obytné chalupě, někdy se stará generace spokojila jen s jedním koutem světnice, kterou obývala společně se svými dětmi a vnoučaty.

7) Jiří Matěj Theer a Kateřina Střihavková

K roky příslušníků rodové větve Theerových a Střihavkových se protnuly dne 21. listopadu roku 1797. Tehdy se v Červeném Kostelci konal svatební obřad, při kterém si slíbili věrnost Jiří Matěj Theer, syn sedláka z Pěkova, a Kateřina Střihavková, dcera sedláka Davida a Františky.

Sňatek Jiřího Theera

Svatby se většinou odehrávaly na podzim, kdy bylo v sýpkách ještě dost obilí, nebo v zimě, zejména v lednu a v únoru v době masopustního veselí. V čase předvelikonočního půstu a v době adventu byly naopak tzv. hlučné svatby zakázány. Naše tolik oblíbené vdavky na jaře nebo v létě byly pro společnost minulých staletí netypické. Veškerá pozornost vesničanů se totiž v této době upírala na pole, jehož výnos byl rozhodující pro přežití rodiny v následujícím roce.

Do rodiny zahradníka Jiřího Theera, žijící ve Lhotě za Červeným Kostelcem čp. 40, přibyla dne 20. března roku 1811 dcera Františka.

Vesnička Pěkov jako rodiště Jiřího Theera na mapě I. vojenského mapování v poslední třetině 18. století

S Františkou se setkáme záhy v následující kapitole, která nám prozradí zase o něco více z dějin našeho rodu.

Dceru Františku měli rodiče již několik let takzvaně pod čepcem, když byly jejich dny na zemi sečteny.

Jako první opustila tento svět Kateřina Theerová. V sedmapadesáti letech se dne 14. dubna roku 1837 stala další z tehdejších četných obětí tuberkulózy.

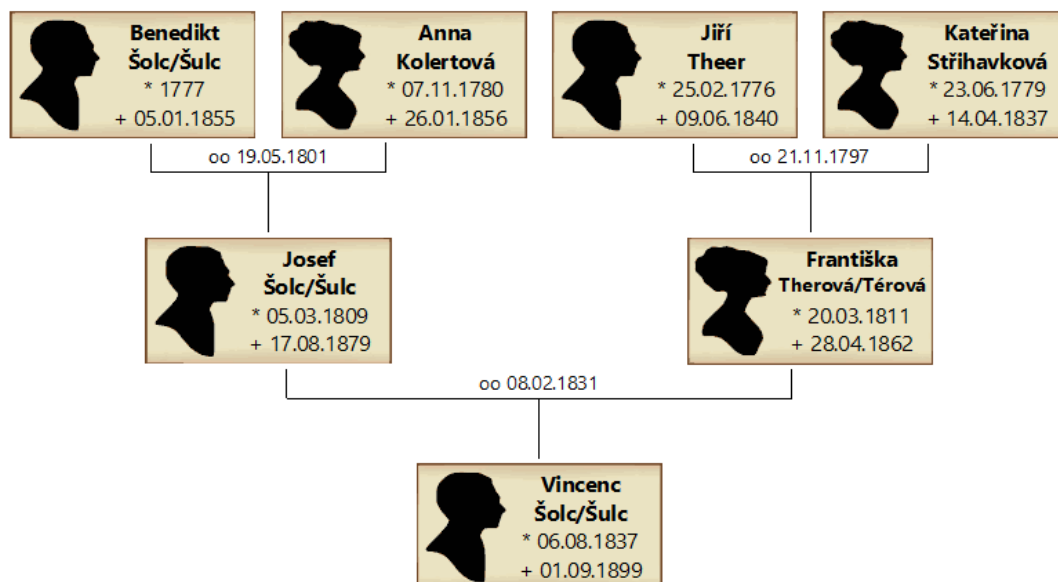
Stejně jako jeho manželka zemřel i vdovec Jiří Theer ve Lhotě za Červeným Kostelcem čp. 40. Běh života čtyřiašedesátiletého zahradníka se uzavřel dne 9. června roku 1840.

Lhota za Červeným Kostelcem na mapě z poslední třetiny 18. století

8) Josef Šolc/Šulc a Františka Theerová/Térová

Ke spojení rodových větví Šolcových/Šulcových a Theerových došlo toho dne, kdy si manželský slib vyměnili zahradník z Horního Kostelce čp. 61 Josef Šolc a Františka Theerová původem ze Lhoty za Červeným Kostelcem. Jejich oddávky proběhly dne 8. února roku 1831.

Jen půl roku poté, dne 11. srpna, byl katastrofálním požárem zastaven dosavadní hospodářský růst Červeného Kostelce. Vyhořela tehdy téměř polovina obce – šedesát pět domů včetně fary a kostela.

Krátce před tím došlo také k odtržení Horního Kostelce, kde žila také rodina Josefa Šolce.

Chalupa čp. 61 v Horním Kostelci se pak stala dějištěm osudů této generace Šolcových. Šest let po veselce zde přivedla Františka na svět syna Vincence. Náš pokračovatel rodu se narodil dne 6. srpna roku 1837.

Pro zajímavost dodejme, že se v sousedním Červeném Kostelci tři měsíce po narození Vincence na půl roku usadila se svým novomanželem spisovatelka Božena Němcová. Nelze vyloučit, že se s ní cesta některého z našich předků alespoň jedinkrát protнула.

Mladší matriční záznamy nás později informují o Josefu Šolcovi jakožto rolníkovi v Horním Kostelci čp. 76 a také jako o plátenickém obchodníkovi.

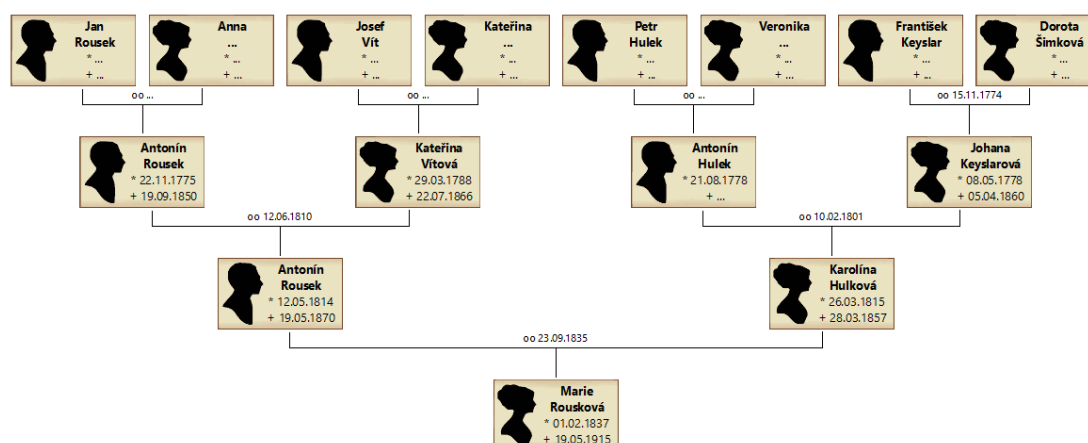
Františka Šolcová zemřela v Horním Kostelci čp. 76 dne 28. dubna roku 1862 v jednapadesáti letech. Příčinou jejího skonu bylo ochrnutí plic.

Sedmdesátiletý Josef Šolc dožil dne 17. srpna roku 1879 v Horním Kostelci čp. 61.

9) Větev rodiny Rouskovy

9.1 Antonín Rousek a Kateřina Vítová

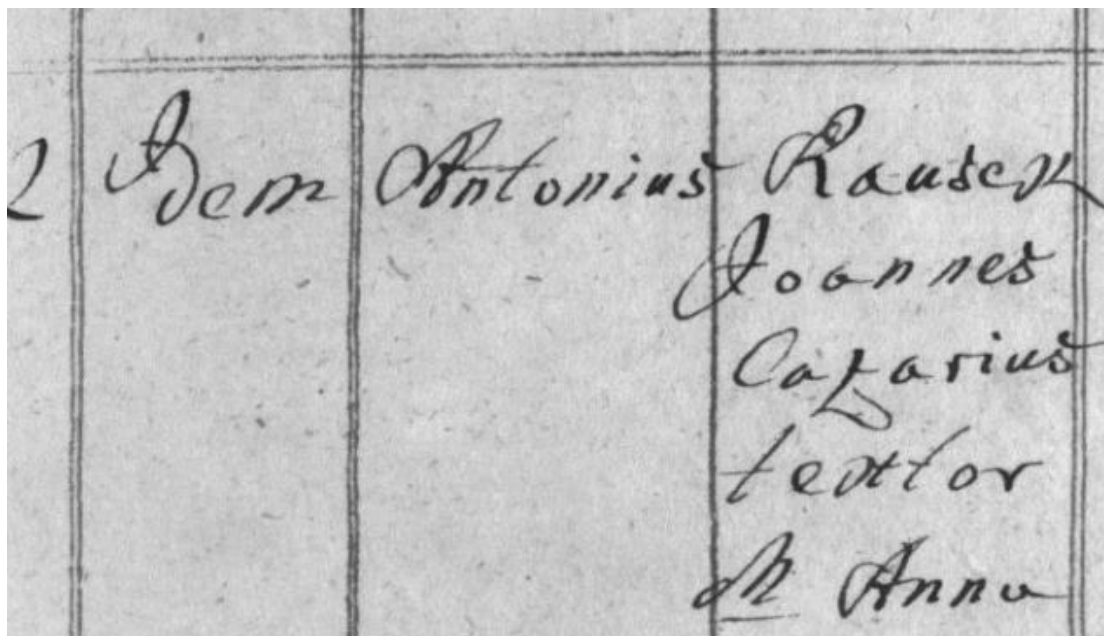
Do několika dalších obcí na Náchodsku se podíváme s rodinou Rouskových. S touto rodovou větví otcovské strany našeho rodokmenu se ovšem zároveň po několika generacích paradoxně s Náchodskem rozloučíme.

V Radechové čp. 20, vsi ležící několik kilometrů severně od Náchoda, se narodil náš nejstarší nalezený příslušník rodiny Rouskových.

Antonín Rousek, syn domkáře a tkalce Jana a jeho ženy Anny, byl pokřtěn dne 22. listopadu roku 1775.

V témže roce vedle velké selské bouře, která silně zasáhla i náš kraj, byla Františkem Antonínem Raabem uvedena v platnost reforma, která měla ulevit poddanému lidu. Polnosti velkých vrchnostenských velkostatků se rozdělily mezi jednotlivé poddané rodiny vždy v takové velikosti, aby nově vzniklá usedlost danou rodinu uživila.

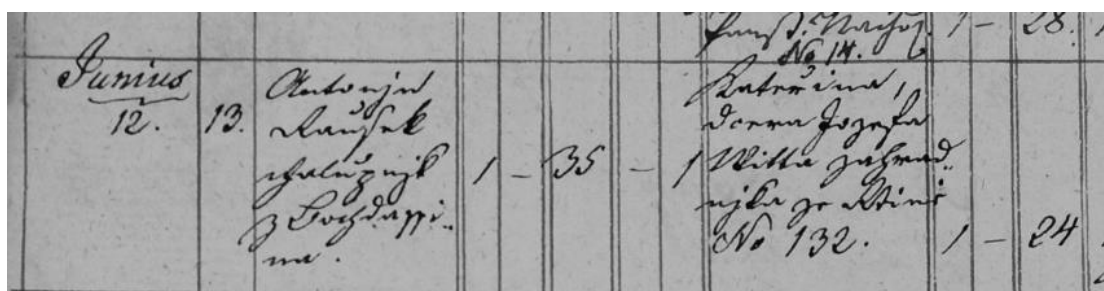
Reforma, nazvaná dle svého duchovního otce raabizací, byla provedena na církevních a státních panstvích, bohužel ostatní majitelé pozemků se k ní nestavěli příliš pozitivně. Nakonec byla reforma z nátlaku šlechty pozastavena. Přesto vzniklo v Čechách a na Moravě na 245 raabizačních vesnic s téměř uniformním půdorysem. Držitelé těchto chalup se poté nazývali familianty.

Narození Antonína Rouska

Antonín Rousek nám na pětatřicet let zmizel z dohledu. Nevíme, kdy a s kým se poprvé oženil, ani kterými místy ve svém životě prošel.

S ovdovělým Antonínem se setkáváme až v úterý dne 12. června roku 1810, když se chalupník žijící v Bohdašíně u Červeného Kostelce čp. 13 oženil podruhé.

Sňatek Antonína Rouska

Vdovci byli vítanou partií pro rodiče, méně již pro dcery. Většinou byli dobře zaopatřeni, na druhou stranu výrazný věkový rozdíl a často také řada malých potomků z prvního manželství nezadané mladé dívky příliš nepřitahovaly. Ne

nadarmo se zpívalo, že vdovec má jen půl srdce, neboť půl si s sebou odnesla nebožka manželka.

Osud druhé manželky tehdy čekal na Kateřinu, o třináct let mladší dceru Josefa a Kateřiny Vítových, narozenou dne 29. března roku 1788 ve Rtyni v Podkrkonoší čp. 106.

Pokračovatele našeho rodu přivedla Kateřina na svět v Bohdašíně čp. 12. Chlapec pokřtěný dne 12. května roku 1814 dostal jméno po svém otci.

U svého syna Antonína na vejminku v Červeném Kostelci čp. 48 rodiče také mnoho let poté dožili.

Čtyřiasedmdesátiletý Antonín Rousek zemřel dne 19. září roku 1850 přirozenou smrtí a osmasedmdesátiletá vdova Kateřina skonala sešlostí věkem šestnáct let poté, dne 22. července roku 1866.

9.2 Antonín Rousek a Karolína Hulková

Stejnomený syn Antonína Rouska a Kateřiny bude naším průvodcem při naší cestě hlouběji do 19. století. Narozen roku 1814 se jednadvacetiletý polní zahradník roku 1835 oženil.

Antonín tehdy žil v Červeném Kostelci čp. 48 a jeho vyvolená, Karolína Hulková, v Červeném Kostelci čp. 67.

Karolína se v tomto stavení dne 26. března roku 1815 narodila rodičům, rychtářovi Antonínu Hulkovi (*21. srpna 1778 Červený Kostelec čp. 31), z rodu domkáře a tkalce Petra Hulka a Veroniky, a Johaně (*8. května 1778 Červený Kostelec – †5. dubna 1860 Červený Kostelec čp. 67), z rodu domkáře Bedřicha Keyslara a Doroty, dcery Josefa Šimka.

Rok a půl po svatbě, která se v Červeném Kostelci odehrála dne 23. září roku 1835, se v Červeném Kostelci čp. 48 narodila Marie. Děvče přišlo na svět prvního únorového dne roku 1837.

Stejným rokem je pro zajímavost datováno v Červeném Kostelci zahájení úspěšné tradice barvení látek.

Rok 1841, ve kterém oslavila Marie Rousková své čtvrté narozeniny, byl významným rokem pro další rozvoj textilního průmyslu v Červeném Kostelci.

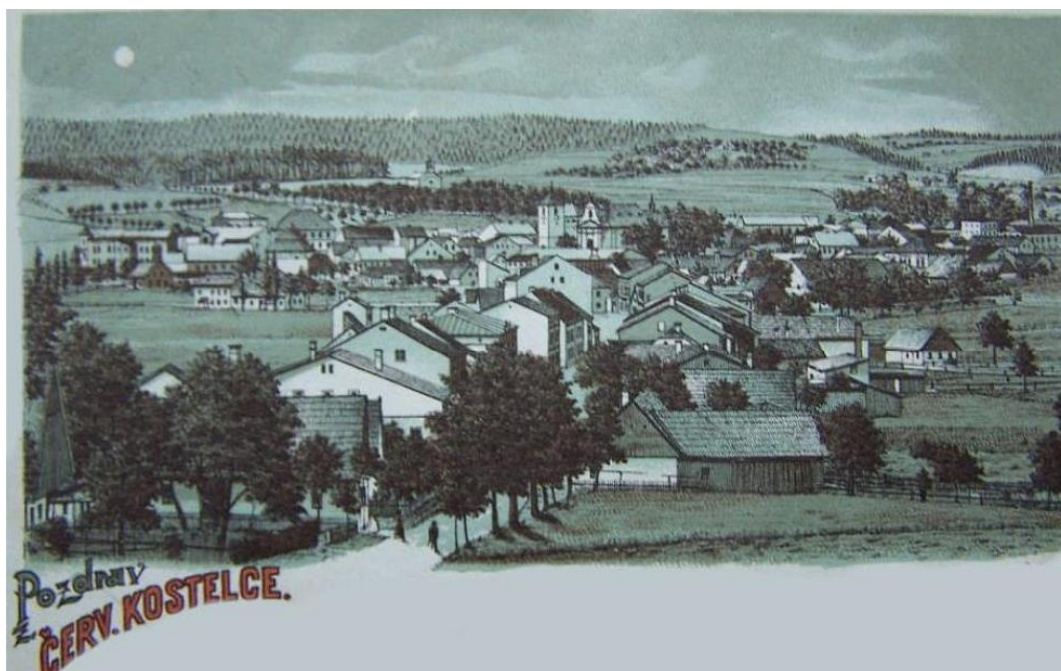
Tehdy přišel do městečka obchodní zprostředkovatel pražské firmy Leopold Abeles, který zde záhy začal sám podnikat. Jeho vlivem se začala v obci tkát bavlna a plátenictví bylo odsunuto do pozadí.

V rozvíjejícím se městečku Marie vyrůstala a její rodiče postupně stárli. Skutečně zestárnout však neměl v osudu ani jeden z nich.

Karolína Rousková zemřela již dva dny po svých dvačtyřicátých narozeninách. Osudnou se jí dne 28. března roku 1857 v Červeném Kostelci čp. 48 stala poporodní zimnice.

Taková úmrtí byla velmi běžnou součástí tehdejšího života. Vysokou úmrtnost rodiček způsobovala jak nedostatečná hygiena, tak případné chirurgické zákroky, které prováděly sice velmi zkušené porodní báby, avšak bez patřičného vybavení. Jestliže žena porod přežila, vstoupila do neméně nebezpečného období, totiž do šestinedělí, které zase hrozilo řadou infekcí jak pro ni, tak pro její dítě.

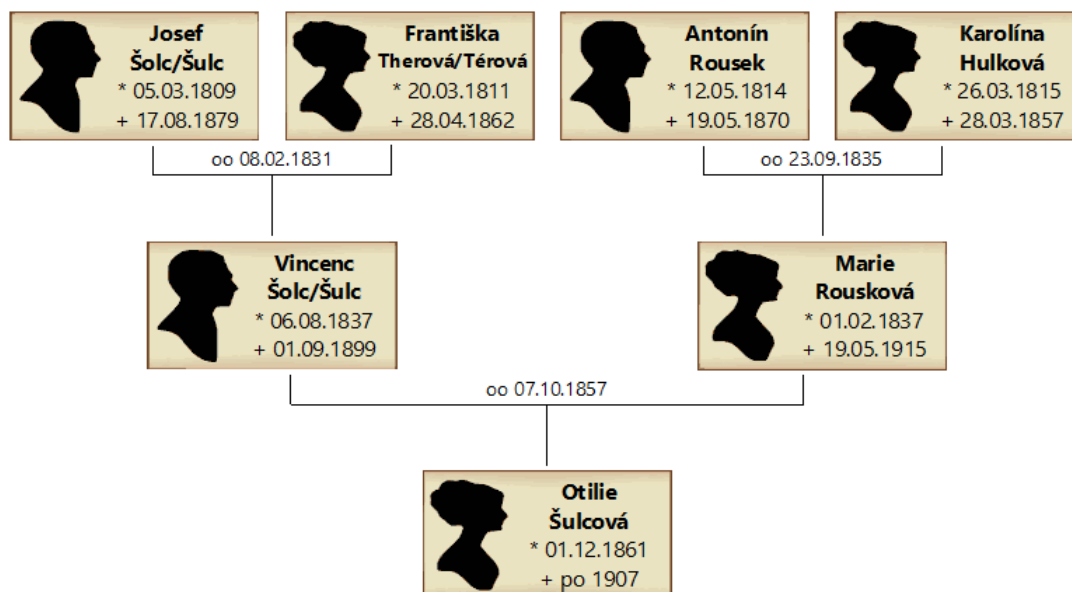
Týden po šestapadesátých narozeninách, dne 19. května roku 1870, podlehl vejminkář Antonín Rousek souchotinám.

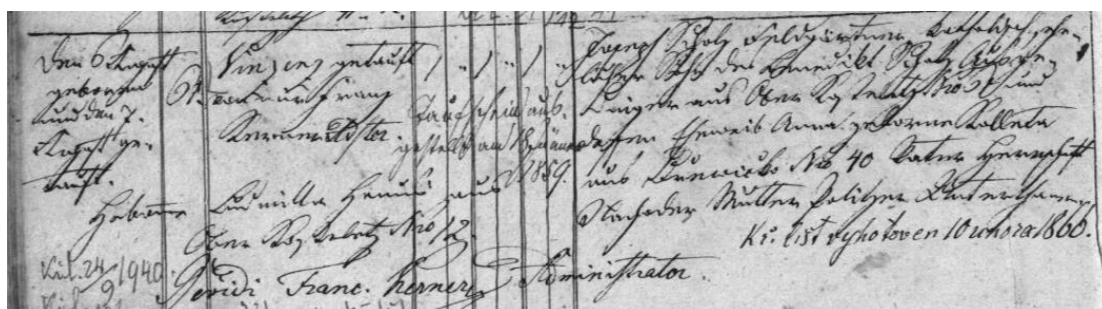
Pohlednice s vyobrazením Červeného Kostelce z roku 1898

10) Vincenc Šolc/Šulc a Marie Rousková

Příchod Vincence, syna Josefa a Františky Šolcových, na svět se odehrál dne 6. srpna roku 1837 v Horním Kostelci čp. 61. Následujícího dne byl chlapec odnesen ke křtu.

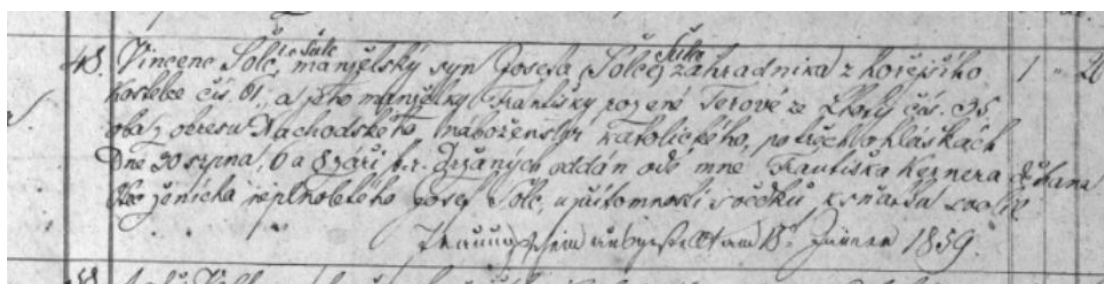

Záznam o křtu Vincence Šolce

V sousedním městysi Červeném Kostelci se o půl roku dříve narodila dcera tamního zahradníka Antonína Rouska a Karolíny rozené Hulkové. Marie se narodila dne 1. února roku 1837 ve stavení s čp. 48.

Zpravidla to bývala stejná ves, farnost nebo alespoň panství, kde si mladí lidé hledali své životní partnery. S postupem času, zejména po revoluci v roce 1848, kdy dosavadní patrimoniální vazby zanikly, se akční rádius začal zvětšovat. Ve druhé polovině 19. století se tak již braly osoby, které by o několik dekád dříve spolu vůbec nepřišly do kontaktu.

Ačkoliv již tedy bylo technicky možné, aby se Vincenc či Marie zaslíbili partnerovi ze vzdálenějších lokalit, našli naši dvacetiletí předkové zalíbení jeden ve druhém a dne 7. října roku 1857 vstoupili do stavu manželského.

Sňatek Vincence Šolce – kolonka pro ženicha

Čtyři roky po oddavkách potkáváme manžele Šolcovy ve Vincencově rodišti v Horním Kostelci čp. 61. Malá Otilie, nepostradatelná pro naše další vzpomínání, se tu narodila dne 1. prosince roku 1861. Tehdy byl Vincenc podruhem.

Byla to velmi pravděpodobně teta novorozené holčičky, která jí byla kmotrou. Také druhý kmotr byl nositelem příjmení Šulc.

Červený Kostelec se mezitím proměnil ve skutečné průmyslové centrum. Roku 1859 byla dokončena železnice mezi Jaroměří a Svatoňovicemi, která k tomuto rozvoji výrazně přispěla.

Roku 1872 zaměstnávala kupříkladu Abelesova tkalcovna tři stovky tkalců a dalších šest set tkalců domácích. Do konce 19. století byly ve městě vybudovány i další továrny, kupříkladu barvírna T. Keyzlara nebo tkalcovna firmy Stříhavka a Švejda.

Roku 1889 vyrábělo v Červeném Kostelci textil více než čtyřicet podnikatelů, téměř stovka lidí s textilem obchodovala a textilní výroba zaměstnávala mnoho dělníků.

Nevíme přesně, kdy se naše rodina přestěhovala do původního domova Marie Šolcové, do Červeného Kostelce čp. 48. Vincenc Šolc je zde titulován rolníkem. Nebylo to ale ani poslední stěhování, ani změna způsobu obživy, jak uvidíme.

Podomní obchodník a podruh Vincenc Šolc zemřel 1. září roku 1899 v Horním Kostelci čp. 85 na žaludeční katar. Bylo mu šedesát dva let.

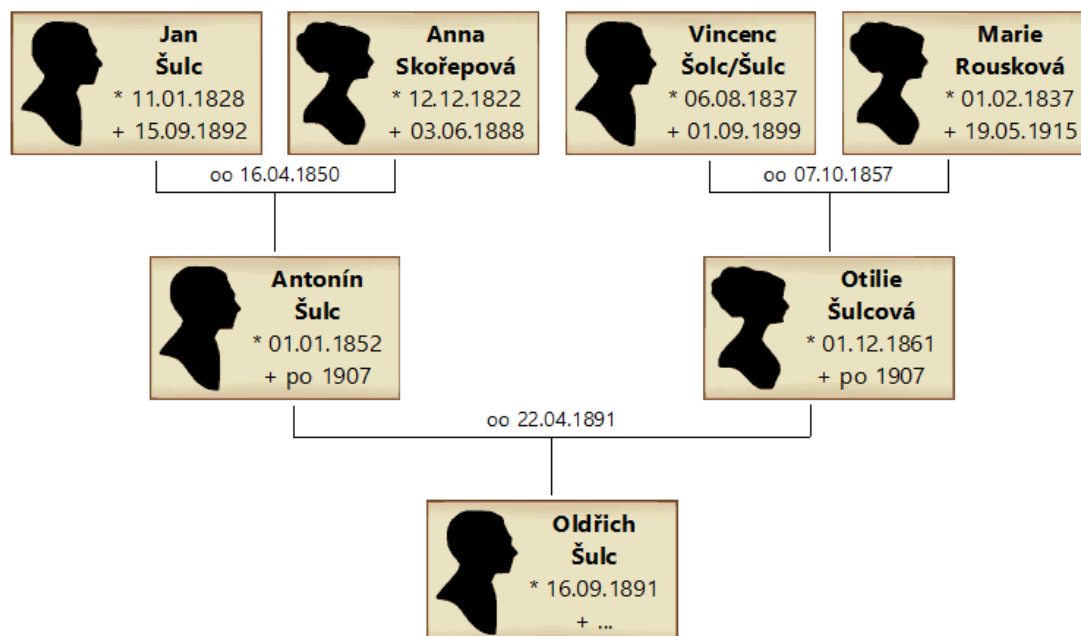
Vdova Marie Šolcová skonala v osmasedmdesáti letech, dne 19. května roku 1915 ve Stolíně čp. 15.

Podoba Červeného Kostelce v roce 1901

11) Antonín Šulc a Otilie Šulcová

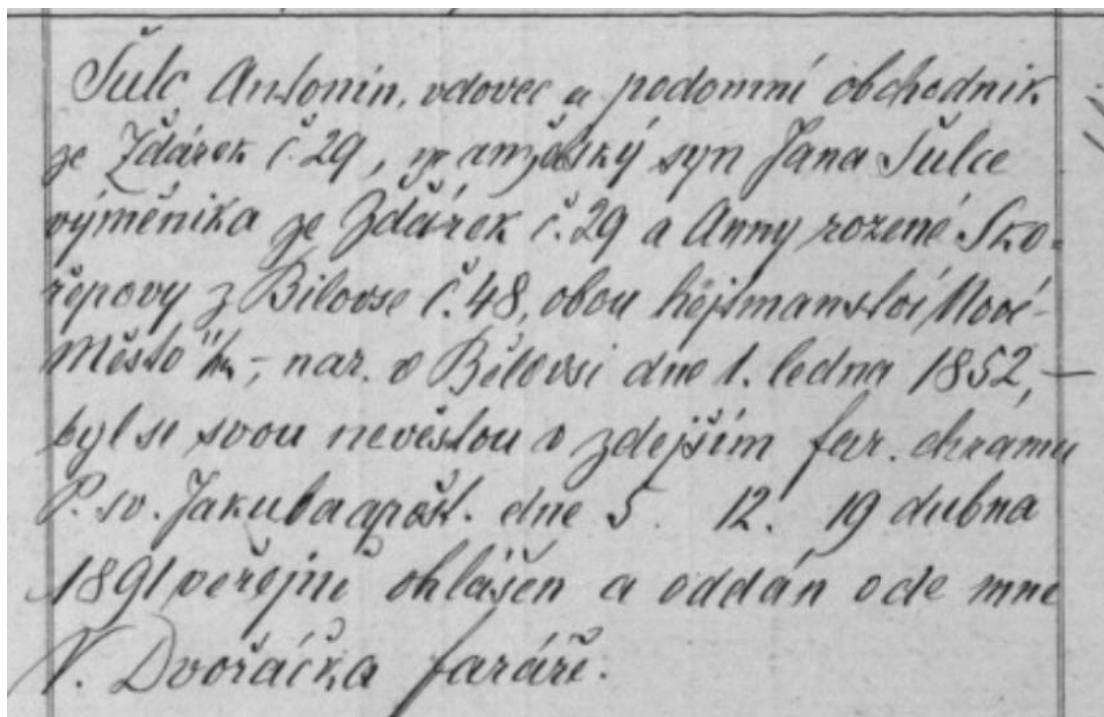
Cesty, které k sobě v minulosti zavedly naše předky Antonína Šulce původem z Bělovi čp. 48 a Otilii Šulcovou narozenou v Horním Kostelci čp. 61, nebyly nikterak přímé.

Antonín si prošel vojenskou službou, byl vojínem c. k. zemské obrany 2. kumpanie a rolníkem, když si ve čtyřiaadvaceti letech roku 1876 bral za ženu Veroniku Seidlovou, svou první manželku.

Také jeho budoucí partnerka a náš přímý předek Otilie Šulcová prošla před Antonínem již jedním manželstvím. V devatenácti letech se provdala za Alberta Prouzu.

Antonín i Otilie však sdíleli společný osud a záhy ovdověli, snad proto, aby se dne 22. dubna roku 1891 po složení manželského slibu stali jeden pro druhého oporou v dobrých i těžkých chvílích.

Matriční zápis v knize oddaných nás seznamuje se živobytím, které provozoval nejen tehdy devětatřicetiletý Antonín Šulc, ale před svou smrtí také první manžel Otilie. Oba muži byli podomní obchodníci.

Sňatek Antonína Šulce – kolonka pro ženicha

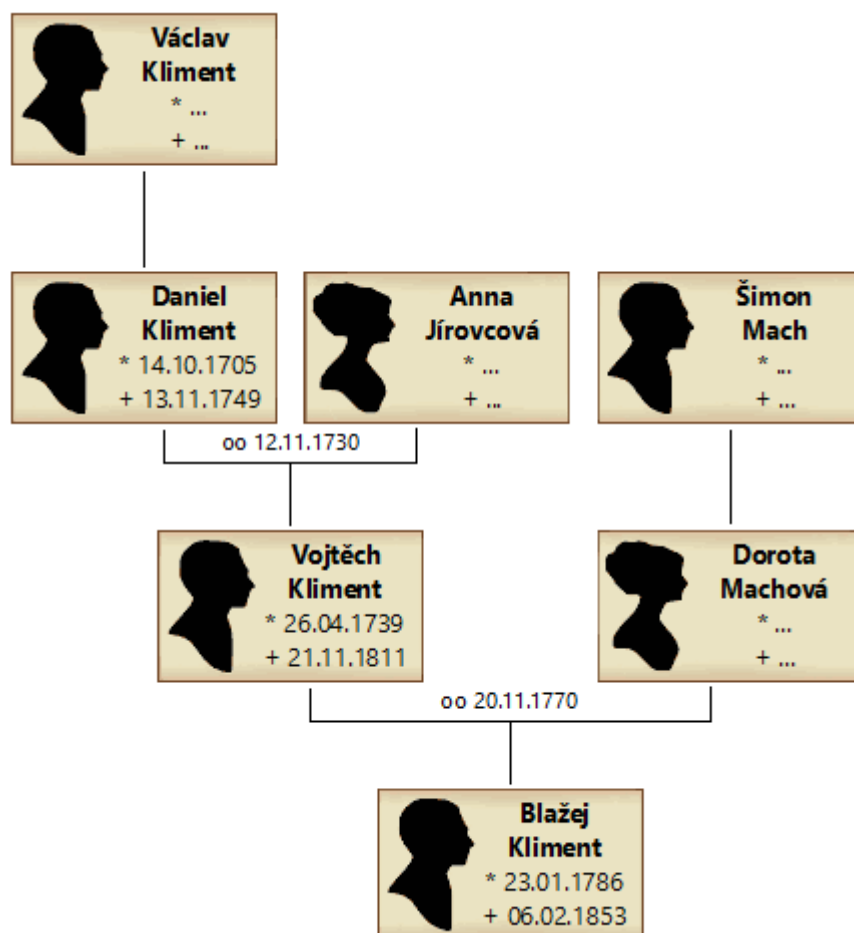
Jedním dechem dodejme, že ke sňatku došlo vpravdě na poslední chvíli. Pouhých pět měsíců po sňatku totiž přivedla Otilie na svět syna Oldřicha, se kterým posléze v našem vyprávění postoupíme blíže dnešním dnům. Chlapec se narodil dne 16. září roku 1891 v Červeném Kostelci čp. 48.

Nepodařilo se bohužel zjistit, zda manželé Šulcovi zemřeli v Červeném Kostelci, popřípadě kdy. Oba však zřejmě skonali až po roce 1907.

12) Větev rodiny Klimentovy

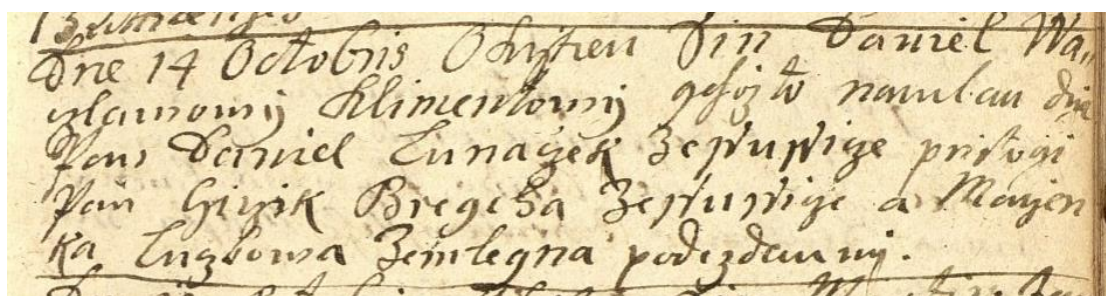
12.1 Daniel Kliment a Anna Jírovcová

Na zcela jiné místo Čech se vydáme při vyprávění o další z rodových větví našeho rodokmenu. Rodina Klimentova pochází z Klatovska. V obci Tedražice, jež je dnes součástí blízké vsi Hrádek, se narodil náš nejstarší dohledaný zástupce této rodiny.

Tedražice, ležící pět kilometrů severně od Sušice, mají prastarý původ. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1395, avšak na území Tedražic byly nalezeny pozůstatky zlatokopecké, rejžovnické osady ze 13. století. Jedinou památkou po této osadě tehdy zvané Zduná je dnes kostel sv. Vavřince.

Syn Václava Klimenta Daniel byl právě pokřtěn dne 14. října roku 1705.

Narození Daniela Klimenta

Daniel se narodil v roce, ve kterém byla započata práce na sochařské výzdobě Karlova mostu a Angličan Edmund Halley objevil svou kometu.

Pravděpodobně ani jeden z těchto, z globálního pohledu, podstatných historických momentů však nikterak do života vesnického chlapce nezasáhl.

Mnohem hmatatelnější byl pro něj každodenní život na vsi, pojďme do něj proto alespoň zevrubně nahlédnout.

Společnost dětí na vsi byla specifickým mikrosvětem. Protože většina rodičů trávila čas prací na polích, na gruntě nebo řemeslem, malé děti se zdržovaly pospolu a tvořily hegemonní komunitu. Ovšem také ony musely od raného věku vypomáhat, například při pastvě hus a dalších domácích zvířat. Během dospívání společně navštěvovaly školu a scházely se při mnoha příležitostech. Jejich vzájemné vazby byly tak mnohem těsnější a pevnější, než si dnes dokážeme představit.

Dosažení dospělosti bylo v naprosté většině případů následováno vstupem do manželství. Daniel Kliment si vyhlédl jistou Annu Jírovcovou z nedaleké obce Ústaleč.

Dne 12. listopadu roku 1830 se z Daniela a Anny stali v Hradešicích manželé.

Rodina se neznámo kdy usadila v Ústalči. Tady se narodil jejich syn Vojtěch, nositel rodové příslušnosti v přímé linii našich předků. Chlapec byl pokřtěn dne 26. dubna roku 1739.

Vojtěchovi bylo jen deset let, když jeho otec dne 13. listopadu roku 1749 ve dvaadvaceti letech v Ústalči zemřel. Bohužel v těchto starých matrikách příčinu úmrtí většinou nenacházíme, ta se začala zaznamenávat až o několik dekád později.

Zda se Anna Klimentová znovu provdala, nevíme. Ovdovělá žena v každém případě nebyla již v matričních knihách nalezena. Zemřela se vši pravděpodobností na jiném místě.

9.2 Vojtěch Kliment a Dorota Machová

Z Ústalče, obce historicky doložené až s rokem 1544, pocházela matka Vojtěcha Klimenta a stejná víska se stala pro Vojtěcha kolébkou i posledním spočinutím.

Vojtěch se oženil v jednadvaceti letech. Dne 20. listopadu roku 1770 vstoupila do kostela po jeho boku Dorota Machová, dcera sedláka z Nalžova Šimona Macha.

Letopočet, který se s veselkou Vojtěcha a Doroty pojil, s sebou přinesl velmi nešťastné dny. Neúroda, nepřízeň počasí a nemoci dolehly na nějakou dobu na celou zemi. Umíraly děti, starci i lidé v produktivním věku. Nedostatek píce vedl k úhynu domácích zvířat, a tím také k nedostatku jídla pro zdejší obyvatelstvo. Nejprve zmizeli psi a kočky, z některých koutů české země dokonce přicházely zprávy o kanibalismu. Lidé vyhrabávali kořínky a jedli krmné brambory, které se napříště měly stát nejdůležitější složkou ve skladbě jejich potravy. Právě pěstování brambor, takzvaného chleba chudých, totiž zabránilo tomu, aby se podobná tragédie zopakovala.

Šestnáctý rok po svatbě rodičů rozšířil řady členů rodiny Vojtěcha Klimenta syn Blažej. Pokračovatel našeho rodu se narodil dne 23. ledna roku 1786 v Ústalči čp. 27 na podruží, jak nám sdělují matriční zápisy.

Rodina žila pod střechou tohoto stavení ještě mnoho dalších let. Dne 21. listopadu roku 1811 tady dvaasedmdesátiletý domkář Vojtěch Kliment zemřel. Příčinou byla vodnatelnost.

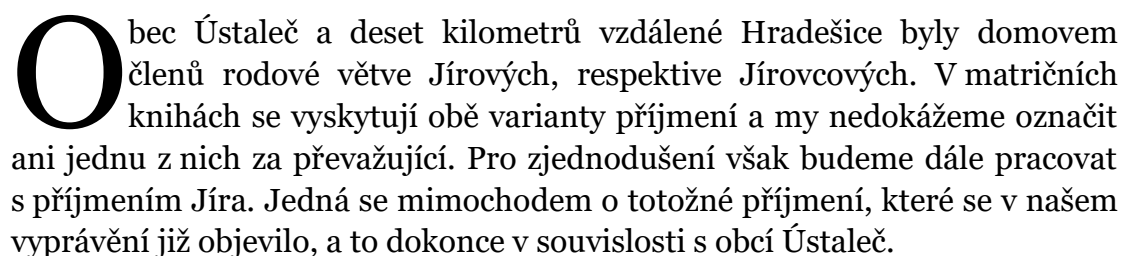

Vodnatelnost se nejčastěji projevovala jako vodnatelnost břišní, při níž se následkem hromadění tekutiny v břišní dutině stlačovala bránice, která tak omezovala dýchání. Příčin takového onemocnění byla celá řada, například selhání jater či srdeční selhání, ale také podvýživa nebo střevní onemocnění.

Kdy a kde se naplnil čas Doroty Klimentové, se nepodařilo dohledat. Pravděpodobně zemřela později na jiném místě než její manžel. To jsou však pouze ničím nepodložené domněnky.

13.1 Vojtěch Jíra/Jírovec a Kateřina Kovandová

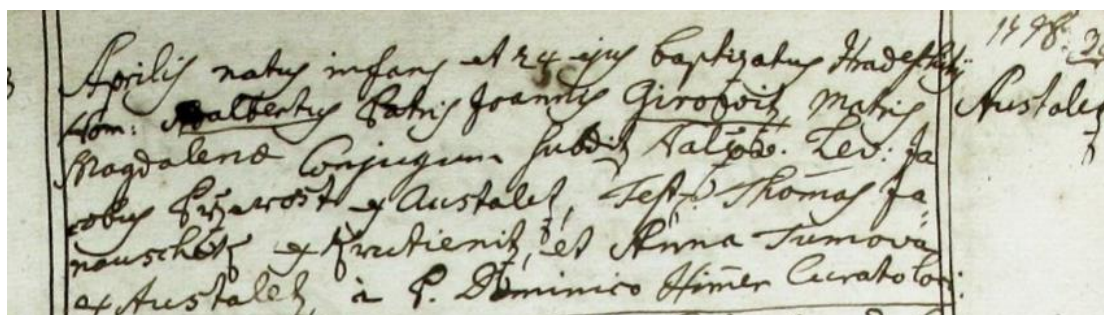

61

Ten se nazývá „**zánik předků**“ nebo také „úbytek předků“. Vědecky řečeno jde o to, že počet skutečných osob v jednotlivých generacích je menší, než jak je možné vypočítat podle vzorce. Ve skutečnosti však jde pouze o to, že směrem do minulosti nemusí počet předků narůstat tak rychle, jak bychom čekali. Každý člověk přitom má matku a otce, tedy dva rodiče. Od každého pak opět dva prarodiče, celkem tedy čtyři a tak dále. To by však znamenalo, že v dávných časech bylo mnohem více lidí, učiněná armáda prapraprapředků. Víme však, že populace bytní směrem do budoucnosti a nikoli naopak.

Odpovědí je příbuzenství, a to zejména uvnitř tak uzavřeného světa, jako byla třeba česká vesnice. Dodnes se proto polovina některých obyvatel dědin jmenuje Svobodovi a druhá třeba Novákovi. Většina z nich je na nějakém stupni příbuzná, byť už o tom dávno neví. Jejich předkové neměli příliš na výběr, jejich obzor byl relativně úzký, a navíc museli o svolení žádat vrchnost.

V Ústalči se dne 23. dubna roku 1747 narodil nejstarší nalezený příslušník rodiny Jírových, syn Jana a Magdaleny, jehož nechali pokřtít jménem Vojtěch.

Narození Vojtěcha Jíry/Jírovce

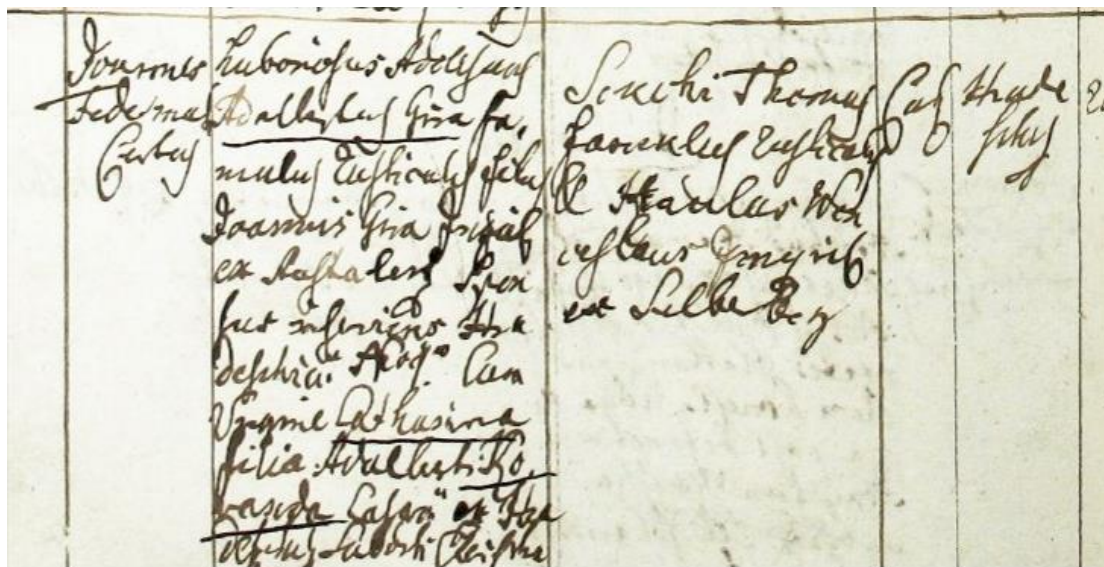
Vysvětleme si nyní, z jakého důvodu není u části matričních záznamů v našem rodokmenu uvedeno konkrétní číslo popisné v rámci dané obce. Znalost čísel popisných, která nám usnadňuje pátrání po předcích, je spojena až s příchodem sedmdesátých let 18. století.

V této době bylo totiž zavedeno číslování domů. Numerické označení tak nahradilo dřívější pojmenování gruntu podle vlastníka. Z rozkazu Marie Terezie se do terénu rozjeli úředníci zodpovědní za řádné provedení číslování, ovšem jak tomu bývá při zavádění podobných pokrokových vymožeností, vesničané královnin nápad příliš nadšeně neuvítali.

Způsob číslování se odvíjel podle uspořádání vesnice nebo města. Číslem jedna byla zpravidla označena veřejná budova, od ní se poté postupovalo ve směru hodinových ručiček okolo návsi nebo náměstí. Jestliže sídliště leželo po stranách jedné dlouhé cesty, začínalo se u prvního domu po pravé straně ve směru, z něhož do vesnice příjížděla vrchnost. Brzy poté se čísla popisná začala objevovat také v úředních zápisech, a tedy i v matrikách. Díky tomu se nám lépe sleduje bydliště našich předků.

Ve chvíli, kdy se Vojtěch Jíra o osmadvacet let později ženil, byla již situace týkající se možnosti lokalizovat konkrétní stavení v obci zcela jiná než v době jeho narození.

V záznamu ze dne 15. října roku 1775 je jako bydliště uvedena chalupa čp. 26 v Hradešicích, a protože víme, že se svatby až na výjimky konaly v místě bydliště nevěsty, dozvídáme se místo jejího původu.

Sňatek Vojtěcha Jíry

Hradešický, původně gotický kostel Proměnění Páně byl v době konání svatebního ceremoniálu Vojtěcha a Kateřiny již ve svém barokním hávu a v takových obrysech ho pak měli možnost sledovat také naši předci.

Rodina nevěsty pak v Hradešicích žila ještě dále. Kateřina Kovandová se zde narodila dne 21. dubna roku 1749 a byla nejmladším dítětem domkáře

Vojtěcha Kovandy (*6. dubna 1720 – †1. října 1781), z rodu Petra Kovandy (†5. listopadu 1742) a Magdaleny (†17. února 1760).

Manželkou Vojtěcha byla od 5. října roku 1738 Kateřina rozená Holubová (*29. září 1713 – †5. června 1788), z rodu sedláka Jiřího Holuba (†23. prosince 1741) a Doroty rozené Marešové (*30. srpna 1647 – †12. prosince 1741). Rodiči Doroty Marešové byl Adam a Anna.

Všichni zde jmenovaní příslušníci rodu Kovandových a Holubových se narodili i zemřeli právě v Hradešicích. Čerstvě provdaná Kateřina však rodnou ves opustila, a jak ostatně bývalo dobrým zvykem, usadila se v bydlišti svého manžela.

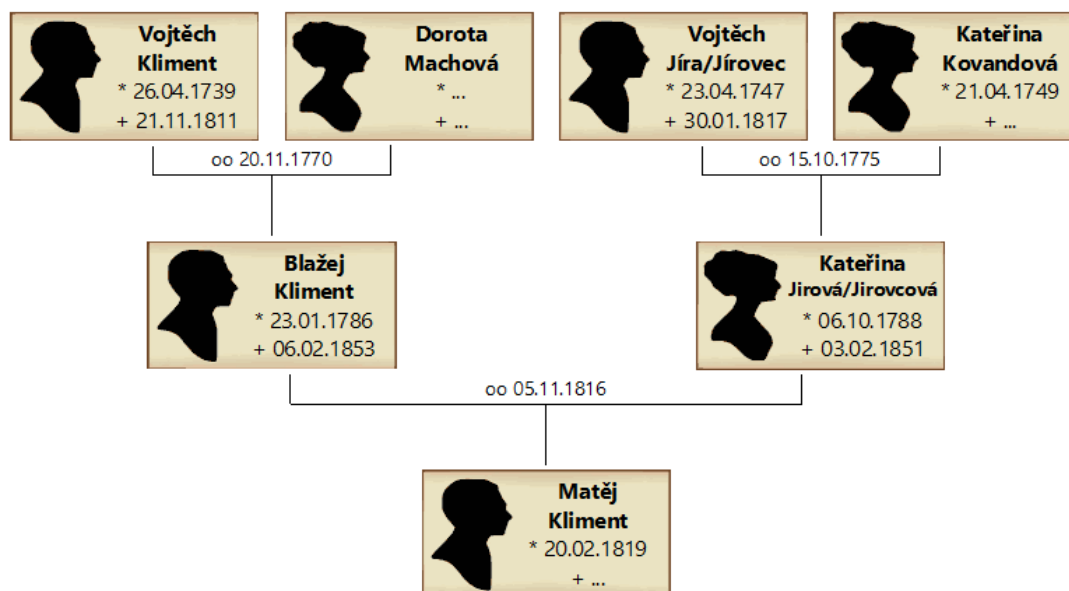
Z manželství domkáře Vojtěcha Jíry a Kateřiny vzešlo s pravděpodobností hraničící s jistotou více dětí. Potomkem, který se zapíše do dějin našeho rodu, se dne 6. října roku 1788 stala jejich dcera Kateřina. Na svět přišla v Ústalcí čp. 5.

Ženy v této době zpravidla rodily ve dvouletých intervalech po celý čas své plodnosti, tedy přibližně dvacet let. Pravidelný odstup způsobovalo kojení, které zhruba jeden rok chránilo matku před dalším početím. Jestliže však dítě přišlo na svět hned v následujícím roce po narození staršího sourozence, jednalo se zpravidla o případ, kdy dříve narozený potomek zemřel.

V nedožitých sedmdesáti letech, dne 30. ledna roku 1817 v Ústalcí čp. 5, zemřel domkář Vojtěch Jíra na sněť. Kdy a kde dostihla smrt Kateřinu Jírovou, se nepodařilo zjistit.

14) Blažej Kliment a Kateřina Jírová/Jírovcová

V Ústalcí, jež je dnes součástí obce Nalžovské Hory, se dne 23. ledna roku 1786 narodil Blažej Kliment, syn domkáře Vojtěcha a jeho ženy Doroty. Poprvé se Blažej rozplakal pod střechou stavení s čp. 27.

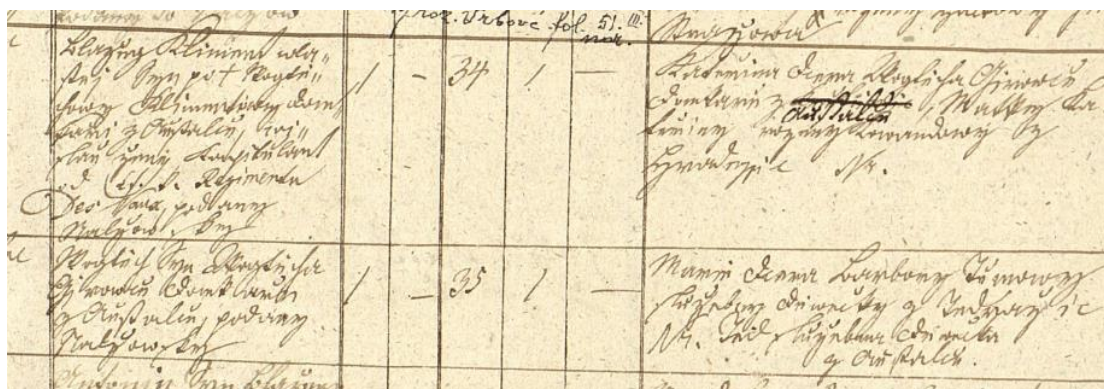
Narození Blažeje Klimenta

Podruh Blažej Kliment se oženil ve třiceti letech a vzhledem k dobovým zvyklostem není vůbec s podivem, že si namluvil dívku ze stejné vsi.

O dva roky mladší Kateřina Jírová, narozená dne 6. října roku 1788 v Ústalcí čp. 5, byla dcerou domkáře Vojtěcha a Kateřiny.

Zdá se, že tenkrát v Ústálči slavili veselku hned dvojitou. Stejného dne se oženil také bratr Kateřiny Jírové, Vojtěch.

Snoubenci si vyměnili svatební slib dne 5. listopadu roku 1816 v kostele Nejsvětější Trojice v Zavlekově.

Dvojítá veselka v rodině Jírově

Tři roky po svatbě přibyl do rodiny podruha Blažeje Klimenta syn Matěj. Pokračovatel našeho rodu se narodil dne 20. února roku 1819 v Ústálči čp. 19.

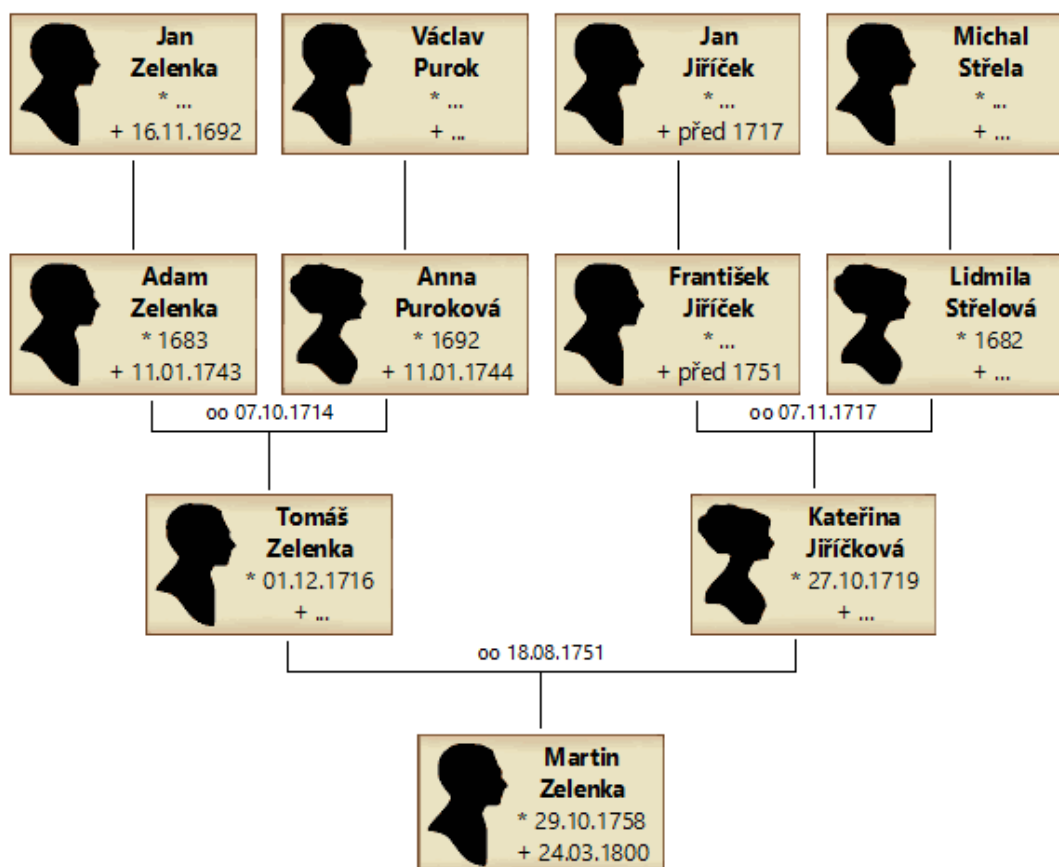
Dvašedesátiletá Kateřina Klimentová zemřela na tuberkulózu dne 3. února roku 1851 v Ústálči čp. 44.

Podruh a vejmkář Blažej Kliment skonal krátce po svých sedmašedesátých narozeninách, dva roky po své ženě, dne 6. února roku 1853 v Ústálči čp. 44.

15) Větev rodiny Zelenkovy

15.1 Adam Zelenka a Anna Puroková

Poznatky o nejstarších dějinách rodové větve Zelenkových nejsou zpočátku podloženy písemnými prameny. V čase, kdy se Adam Zelenka pravděpodobně ve Stříbrných Horách narodil, nebyly ještě matriční knihy pro tamní farnost vedeny.

Z mladších matričních záznamů však lze odvodit, že syn Jana Zelenky (†16. listopadu 1692 Stříbrné Hory) se narodil jen asi devět let před smrtí svého otce, roku 1683.

Obec Stříbrné Hory vznikla jako horní osada u stříbrných, cínových a olověných dolů, založených majitelem nalžovského panství roku 1521. Již roku

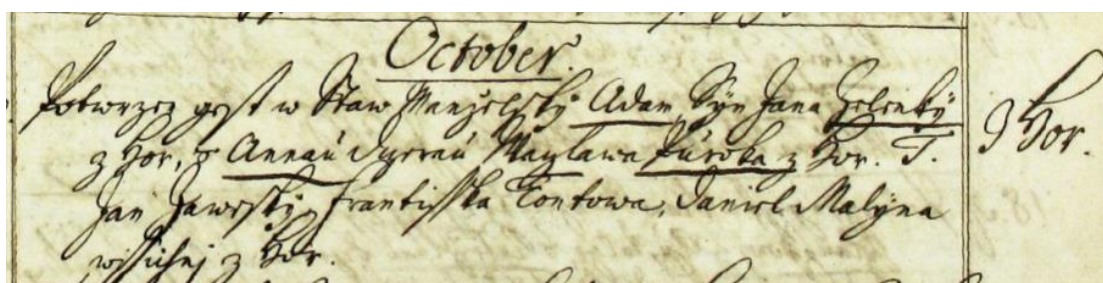
1530 byly Stříbrné Hory povýšeny na městys. Záhy byly však doly zatopeny a do konce 16. století tamní dolování zcela zaniklo.

V polovině 20. století došlo ke spojení Stříbrných Hor a sousedních mnohem starších Nalžov a vzniku nové obce s názvem Nalžovské Hory. Místně se pak pohybujeme v klatovském okrese.

Vraťme se ale k našemu předkovi. Mladý Adam Zelenka dospěl do věku, který byl všeobecně vnímán jako doba vhodná na ženění.

Ať už se se svou vyvolenou, rodačkou ze Stříbrných Hor, potkal Adam ve škole, na zábavě, na mši, nebo byl jejich svazek dohodnut rodiči či dohazovačem, výsledkem byla veselka.

Svatební veselí následující po církevním obřadu se odehrálo dne 7. října roku 1714 v Hradešicích.

Sňatek Adama Zelenky

Asi o devět let mladší Adamova manželka Anna, dcera Václava Puroka, přivedla dva roky po oddavkách na svět pokračovatele našeho rodu, syna Tomáše. Dítě bylo pokřtěno prvního prosincového dne roku 1716.

Matriční záznam zpravující nás o úmrtí Adama Zelenky je právě tím, od kterého odvozujeme rok jeho narození. V uvedených šedesáti letech zemřel dne 11. ledna roku 1743 ve Stříbrných Horách.

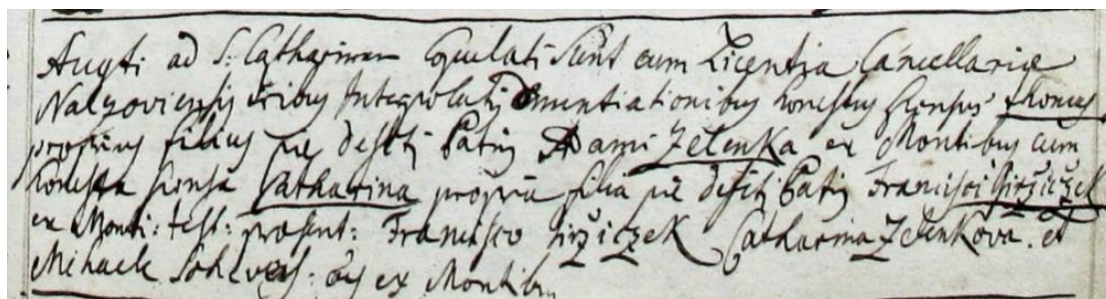
Přesně do roka a do dne následovala Adama na onen svět jeho manželka. V uvedených dvaapadesáti letech, dne 11. ledna roku 1744, vdova skonala rovněž ve své rodné obci.

15.2 Tomáš Zelenka a Kateřina Jiříčková

Prozatím jsme se nedozvěděli, z jakých společenských poměrů pocházel syn Adama a Anny Zelenkových, Tomáš, který poprvé spatřil světlo světa v závěru roku 1716 ve Stříbrných Horách.

Jako i na jiných místech našeho rodokmenu máme u vzpomínek na běh života Tomáše Zelenky jen nevelké množství informací. Nechybí nám však základní data, která nám posléze umožní posunout se blíže současnosti a pospojovat tak jednotlivá vlákna vzpomínek v pevnou strukturu rodového stromu.

Tomáš Zelenka se oženil ve čtyřiatřiceti letech. Dne 18. srpna roku 1751 se jeho manželkou stala o tři roky mladší Kateřina, dcera Františka Jiříčka ze Stříbrných Hor (z rodu Jana Jiříčka) a Lidmily rozené Střelové rovněž ze Stříbrných Hor (ta byla dcerou Michala).

Sňatek Tomáše Zelenky

Kateřina Jiříčková provdaná Zelenková se narodila ve Stříbrných Horách a byla pokřtěna dne 27. října roku 1719.

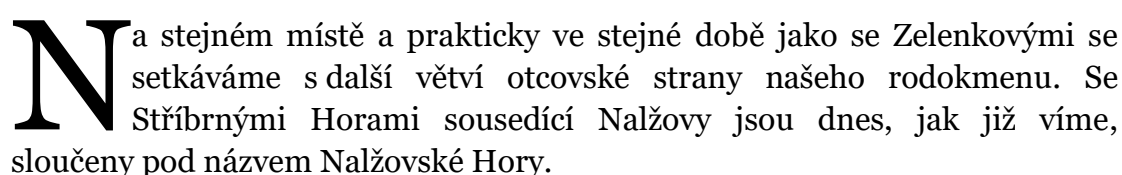
Sama dala Kateřina téměř nade vší pochybnost život více dětem. V našem vyprávění se však setkáme jen s jedním z nich.

Martin Zelenka přišel na svět dne 29. října roku 1758 ve Stříbrných Horách. Jak později uvidíme, během života se náš předek ze svého rodiště nevzdálil.

Stejnou jistotu však nemáme u Martinových rodičů. Tomáš a Kateřina Zelenkovi totiž ve Stříbrných Horách nezemřeli. Záznam o místě jejich posledního spočinutí se však nepodařilo nalézt.

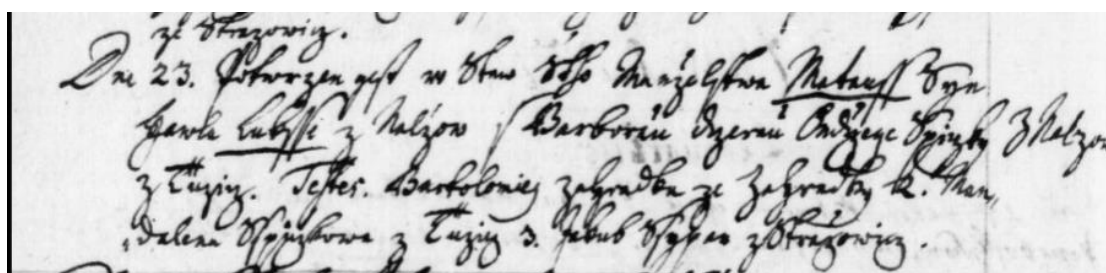
16.1 Matouš Lukeš a Barbora Špičková

Matouš se s jistou licencí danou ne vždy přesnými odhady věku v čase úmrtí narodil roku 1662, tedy v těžkých poválečných dobách, kdy se lidé jen velmi pomalu vzpamatovali z prožitých útrap. S jistotou však patřil do rodiny Havla Lukeše (†9. prosince 1707 Nalžovy).

Místním jménem, které se v našem rodokmenu objevuje poprvé, jsou Tužice. Drobná víska sousedící se Stříbrnými Horami byla rodištěm Matoušovy snoubenky Barbory Špičkové.

Dcera Ondřeje Špičky se stala paní Lukešovou dne 23. října roku 1707 v Hradešicích a poté se přestěhovala za svým manželem do Nalžov.

Sňatek Matouše Lukeše

Tehdejší stručné zápisy v matričních knihách pokřtěných s námi nesdílejí žádné informace o sociálním postavení Matouše Lukeše, otce Matěje, pokřtěného dne 28. listopadu roku 1711.

Snadno ale odtušíme, že Lukešovi strávili celý život v Nalžovech.

Po bezmála třiceti letech prožitých po boku Barbory tady Matouš Lukeš dne 12. srpna roku 1737 vydechl naposledy.

Vdova Lukešová dožila v sousedních Stříbrných Horách, skonala dne 18. února roku 1743.

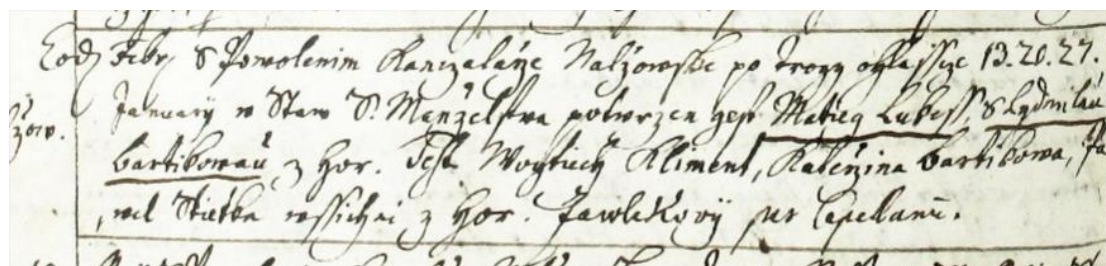
16.2 Matěj Lukeš a Lidmila Bartíková

Matěj Lukeš se narodil v roce, ve kterém se císařem Svaté říše římské, králem českým, markrabětem moravským, arcivévodou rakouským a králem uherským stal Karel VI., panovník, kterého již známe jako autora pragmatické sankce.

Tři roky před nástupem jeho dcery Marie Terezie na trůn se pětadvacetiletý Matěj Lukeš oženil.

Stejného roku ve Stříbrných Horách narozená Ludmila Bartíková, která se dne 10. února roku 1737 stala manželkou Matěje, byla dcerou tamního rodáka Fridricha, z rodu Pavla Bartíka (†3. května 1730 Stříbrné Hory), a Anny (†22. června 1748 Stříbrné Hory), z rodiny Václava Záveského.

Ruka pečlivého faráře zaznamenala údaje o třech řádně proších ohláškách, které proběhly 13., 20. a 27. ledna v chrámu Páně v Hradešicích. Ohlášky (lidově nazývané jako spadnutí z kazatelny) byly jedním z tehdejších předpokladů uzavření manželství. Probíhaly tři po sobě jdoucí mše, během nichž farář ohlásil jména snoubenců, aby se k chystané svatbě mohl kdokoliv vyjádřit a případně vznést námitku. Ohlášky tak zabraňovaly například uzavření sňatku mezi příbuznými nebo tajné svatbě bez vědomí rodičů.

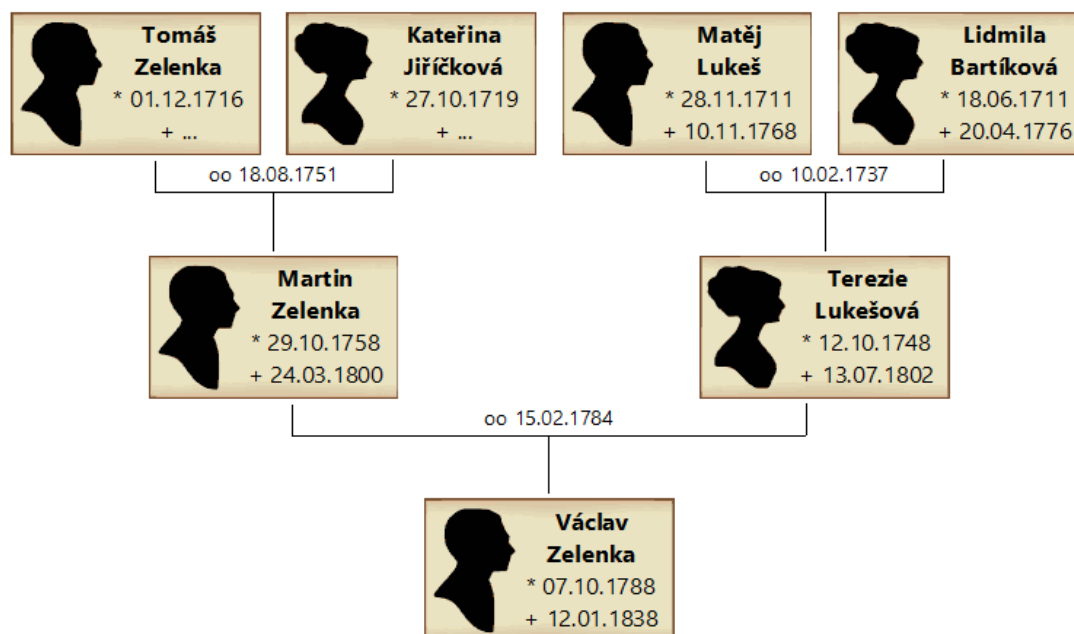
Sňatek Matěje Lukeše

Než se sama dcera Matěje a Lidmily, Tereza, provdala dne 12. října roku 1748, uplynulo ještě hodně vody. Díky záznamu o jejím křtu však víme, že Lukešovi žili jedenáct let po svém sňatku ve Stříbrných Horách.

Dvacet let po narození Terezie už ovšem dlela rodina opět v Nalžovech, ale dost možná že mnohem dříve. Důkazem o jejich bydlišti v této vsi je záznam o smrti bezmála sedmapadesátiletého Matěje Lukeše ze dne 10. listopadu roku 1768. Lidmila Lukešová zemřela ve Stříbrných Horách. Došlo k tomu dne 20. dubna roku 1776 ve stavení s čp. 27.

17) Martin Zelenka a Terezie Lukešová

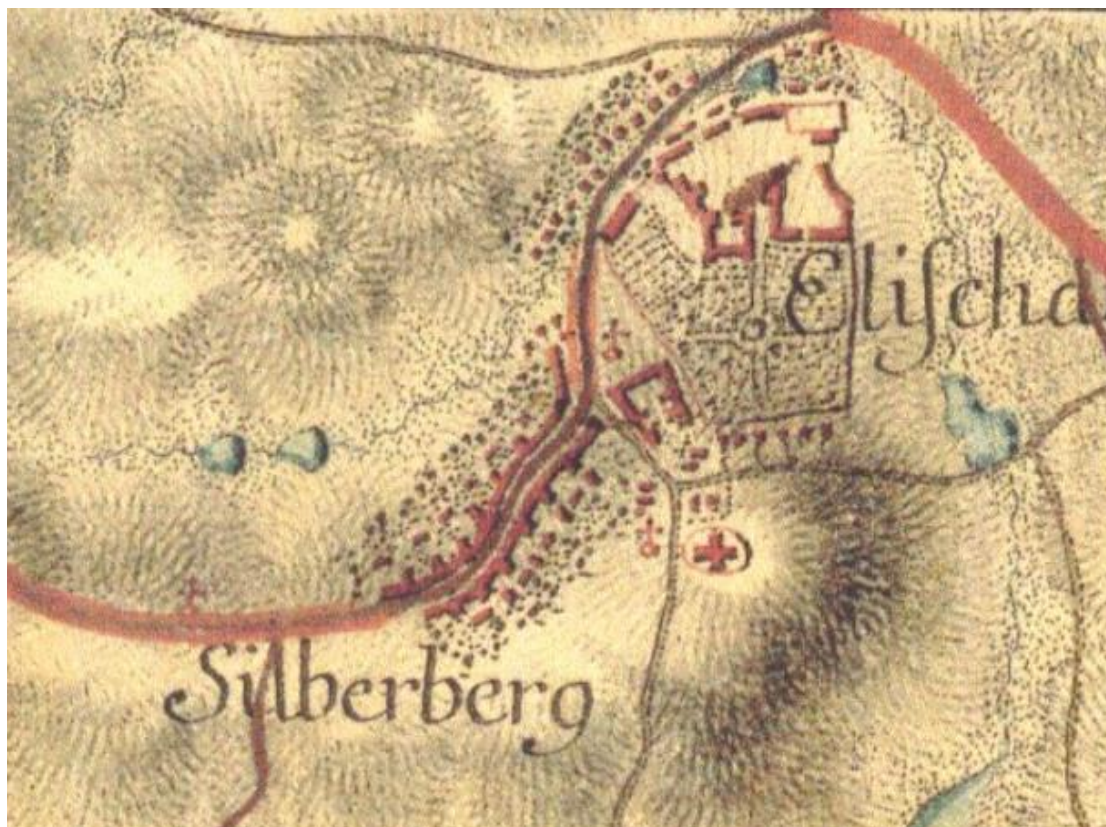

Stříbrné Hory byly rodištěm obou příslušníků manželského páru, s nímž opět postoupíme vstříc naší přítomnosti. Mezi daty jejich narození leží téměř přesně deset let.

Terezie Lukešová se narodila v říjnu roku 1748 Matějovi a Lidmile. Martin Zelenka přibyl do rodiny Tomáše a Kateřiny o deset let a čtrnáct dní později.

Dne 15. února roku 1784 pak stanuli snoubenci vedle sebe a v chalupě ve Stříbrných Horách čp. 32 se následně konala veselka. V tomto stavení se o čtyři roky později narodil pokračovatel naší rodové linie, Václav Zelenka. Syn tkalce Martina Zelenky přišel na svět dne 7. října roku 1788.

Václavův otec naneštěstí brzy zemřel. Jedenáctiletému chlapci vzaly otce dne 24. března roku 1800 souchotiny. Tkalci a domkáři Martinovi, zemřelému ve Stříbrných Horách čp. 32, bylo v tom čase jednačtyřicet let.

*Stříbrné Hory s viditelnou císařskou silnicí (červená linie)
na mapě z poslední třetiny 18. století*

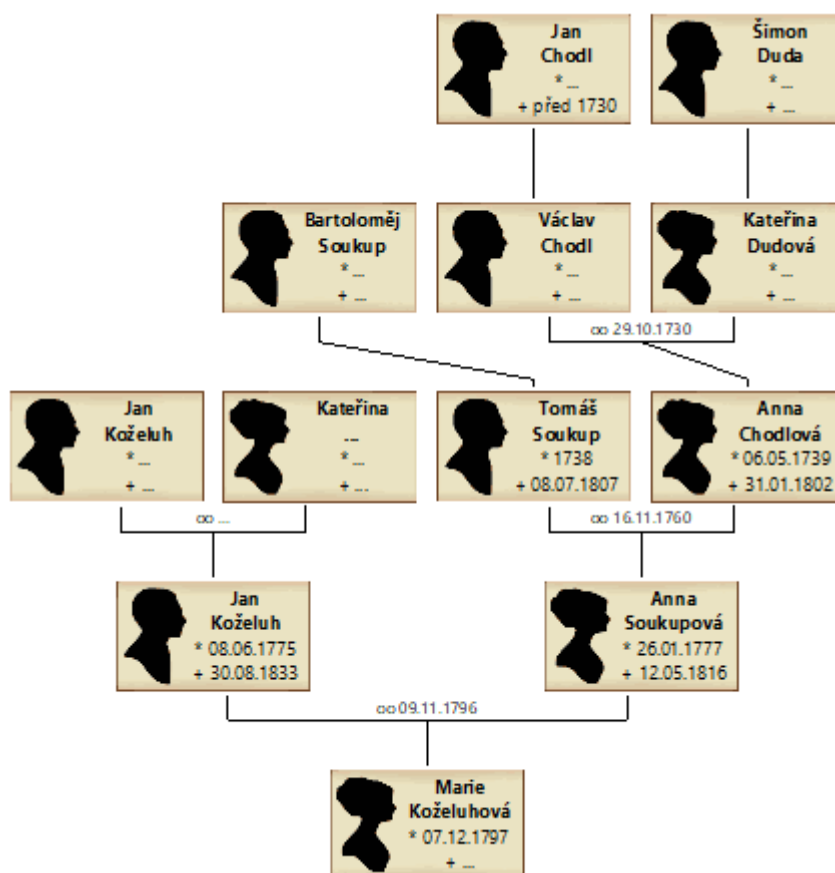
Jen dva roky po smrti manžela podlehla nemoci také Terezie Lukešová. Třiapadesátiletá vdova zemřela dne 13. července roku 1802 rovněž ve Stříbrných Horách čp. 32. Uvedenou příčinou jejího úmrtí byla rakovina žaludku.

Ohledání mrtvoly a stanovení diagnózy určoval v podstatě kdokoliv, kdo byl zrovna po ruce. Mohl to být zaopatřující kněz, kostelník nebo hrobník, stejně jako rychtář nebo jiná vážená osoba. Žádná z nich však nedisponovala alespoň základními znalostmi z oboru anatomie a lékařství, jejich soudy tedy nemohly být důvěryhodné. Ještě větší problém nastával v okamžiku, kdy měl zapisující přeložit příčinu smrti do latinsky nebo německy vedené matriky. V takovém případě se mohl zápis ještě trochu pozměnit. Většinou se tak dozvídáme pouze průvodní příznaky, které smrti předcházely.

18) Větev rodiny Koželuhovy

18.1 Jan Koželuh a Anna Soukupová

Přestože rozlohou nevelké, svými dějinami zasahují Tužice přinejmenším do 14. století. První písemnou zmínkou o vsi je záznam o vypořádání dědictví z roku 1360. Historie Tužic často v průběhu minulých staletí souvisela se sousedním Zavlekovem a také nám již známou obcí Ústaleč.

V Tužicích, ve stavení s čp. 6, se narodil syn podruha a později domkáře Jana Koželuha a Kateřiny. Jan byl pokřtěn v Zavlekově dne 8. června roku 1775.

Sňatkem si jednadvacetiletý Jan Koželuh dost možná o něco polepšil. Dne 9. listopadu roku 1796 se ženil s o dva roky mladší Annou Soukupovou ze Zavlekova čp. 18, dcerou Tomáše a Anny, křtěnou dne 26. ledna roku 1777.

Annin otec (†8. července 1807 Zavlekov čp. 6) byl půlláníkem z rodu Bartoloměje Soukupa.

Při zakládání vesnic lokátor vyměřil v určené oblasti jednotlivé příděly půdy, na kterých se usadili sedláci. Půdu měli od vrchnosti propůjčenou, proto mluvíme o lenním vztahu a příděl půdy se potom nazýval lán. Vzhledem k tomu, že velikost jednotlivých lánů byla do značné míry typizovaná, začal se tento pojem používat k označení příslušné plošné rozlohy asi 18 hektarů.

Podle velikosti polí se potom sedláci dělili na celoláníky, **půlláníky**, čtvrtláníky. Člověk držící jeden lán byl řádný gruntovník, sedlák, láník či osedlý. Čtvrtina lánu je v pozdějším období na Moravě typickou hranicí mezi sedlákem a chalupníkem, kdo měl méně než čtvrtinu lánu polí, nebyl vesnickou komunitou vnímán jako sedlák. Další rozdělení v pozdějším období probíhalo i na základě vlastnictví tažných zvířat, kdo mohl k povozu připojit koně, byl sedlák.

Tomášovo manželkou se sedmnáct let před narozením Anny (∞16. listopadu 1760 Zavlekov) stala Anna Chodlová (*6. května 1739 Ústaleč – †31. ledna 1802 Zavlekov čp. 16), dcera Václava z rodu Jana Chodla a Kateřiny z rodu Šimona Dudy.

Roku následujícího po sňatku s Janem Koželuhem dala Anna život dceři Marii. Dcera tehdejšího služebního pacholka se narodila dne 7. prosince roku 1797 v Zavlekově čp. 16.

Později hovoří matriky o Janu Koželuhovi jako o domkáři a tesařském mistrovi.

Devětatřicetiletá Janova manželka zemřela dne 12. května roku 1816 v Zavlekově čp. 8 patrně na břišní tyfus.

Posledních sedmnáct let života žil Jan Koželuh bez manželky. Zemřel dne 30. srpna roku 1833 rovněž v Zavlekově čp. 8. Příčinou jeho smrti bylo

onemocnění související s hrudníkem, neboť v matrice nalézáme popis „Brustdefekt“.

Otmir Muzálek Janu Kozeluhu Jan Kuzm
go Otmir Kozeluh

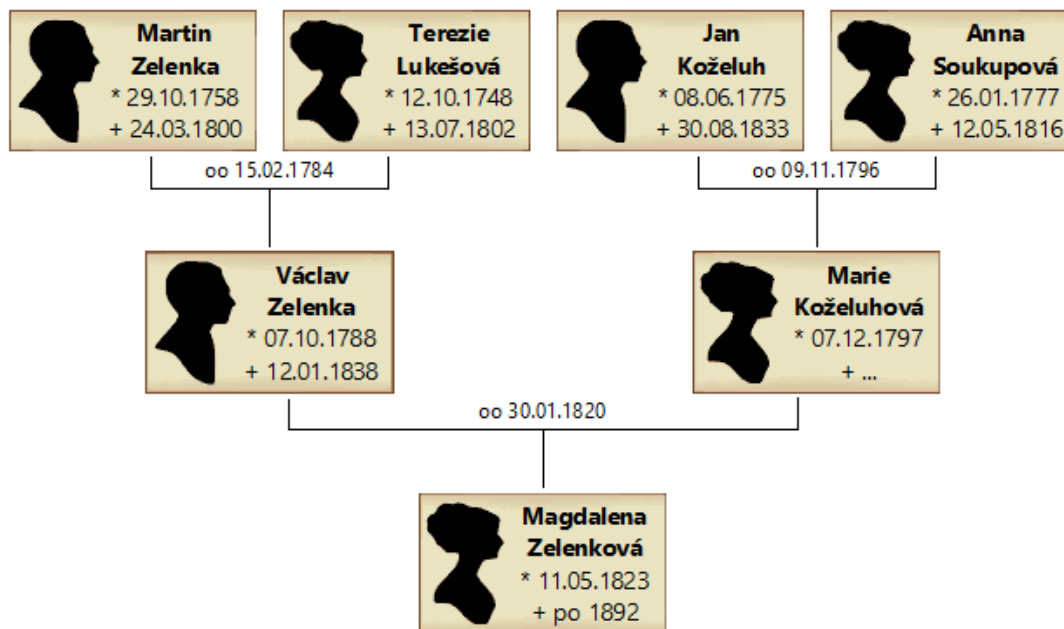
Úmrtí Anny Koželuhové

Jan Kozeluh Jan Kuzm

Úmrtí Jana Koželuha

19) Václav Zelenka a Marie Koželuhová

Syn domkáře a tkalce Martina Zelenky a Terezie rozené Lukešové ve svých třinácti letech zcela osiřel. Jeho životní pouť mohla být od těchto chvil velmi trnitá a nikdy se již nedozvíme, jak úspěšně Václav se svým osudem bojoval.

Měřeno však obvyklými životními kroky, dopracoval se Václav ve svých jednatřiceti letech vstupu na práh manželství, a jeho šance na naplnění tradičních hodnot tehdejšího křesťana se tím zvýšily.

Dne 30. ledna roku 1820 se tkadlec Václav Zelenka oženil s dvaadvacetiletou Marií Koželuhovou. Sám tehdy žil ve Stříbrných Horách čp. 38, zatímco nevěsta žila s rodiči v Zavlekově čp. 8.

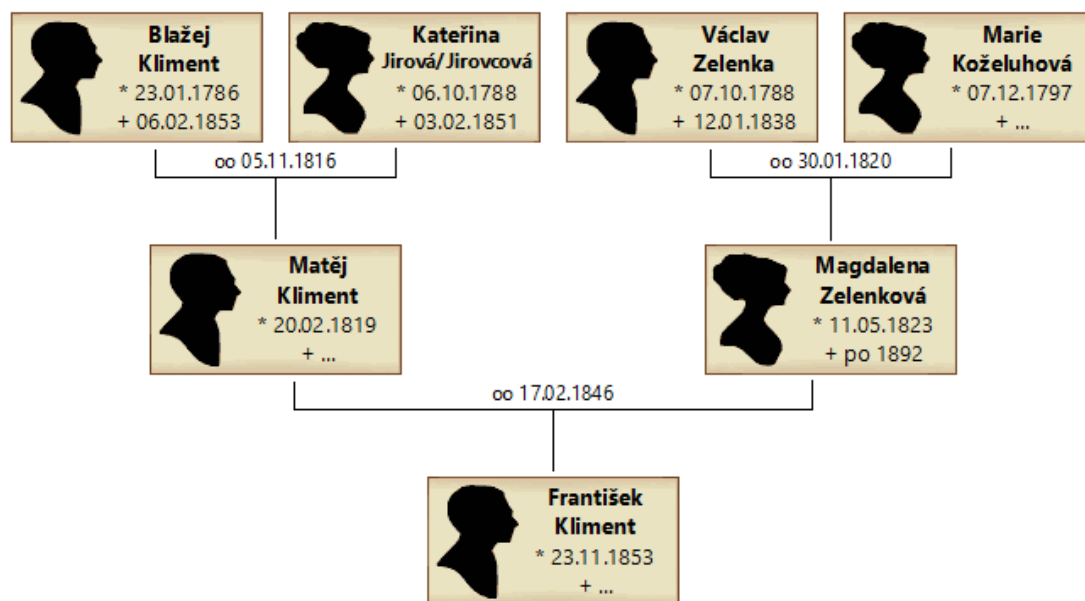
Další životní metou bylo bezesporu zplození potomků, pokračovatelů rodu. Můžeme s úspěchem předpokládat, že k naplnění účelu manželství došlo nejednou, avšak potomkem, který se zapsal do dějin našeho rodu, byla dívka narozená v Krutěnicích čp. 5 dne 11. května roku 1823. Tehdy přišla na svět Magdalena.

Ani Václavovi však nebylo dopřáno dlouhého života. Zemřel ve věku čtyřiceti devíti let, jeho dceři Magdaleně bylo tehdy teprve čtrnáct let. Domkář Václav dne 12. ledna roku 1838 v Krutěnicích čp. 5 podlehl zánětu plic.

Případný další sňatek Marie Zelenkové nebyl ve farnosti nalezen, Magdalenina matka tu však patrně ani nezemřela.

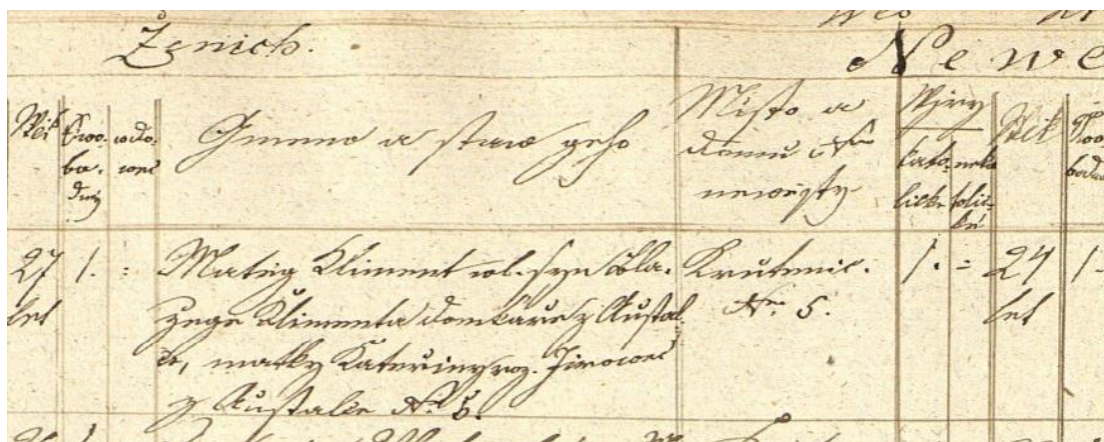
20) Matěj Kliment a Magdalena Zelenková

Matěj Kliment, syn podruha Blažeje a Kateřiny, se narodil dne 20. února roku 1819 v Ústálči čp. 19. Neměl to ani jeden kilometr daleko od sousedních Krutěnic, kde si později našel svou manželku.

Při výběru nevěsty nebo ženicha však mladí lidé neměli zdaleka taková práva jako dnes. Existovala jistá úměrnost. Totiž čím nižší sociální vrstva, tím větší svoboda volby. A naopak. Vůbec nejmenší nebo dokonce žádné právo vybrat si ženicha měly dcery velkých sedláků. Jim byl manžel nezřídka předurčen již z dětství a zpravidla jím býval budoucí dědic jiného gruntu na téže vsi.

Můžeme tak snad správně odhadnout, že ne příliš vysoký původ byl pro Matěje a Magdalenu, dceru tehdy již zemřelého tkalce Václava Zelenky a Marie rozené Koželuhové, možností zvolit si partnera dle vlastního rozhodnutí.

Sňatek Matěje Klimenta – kolonka pro ženicha

Ať tak či onak, Matěj Kliment a Magdalena Zelenková stanuli dne 17. února roku 1846 před farářem, který svázal jejich životy navždy.

V únoru roku 1853 zemřel nájemníkovi Matějovi jeho otec Blažej. Zdi stejného stavení se staly o devět měsíců později svědky narození pokračovatele našeho rodu. František Kliment se v Ústalči čp. 44 narodil dne 23. listopadu.

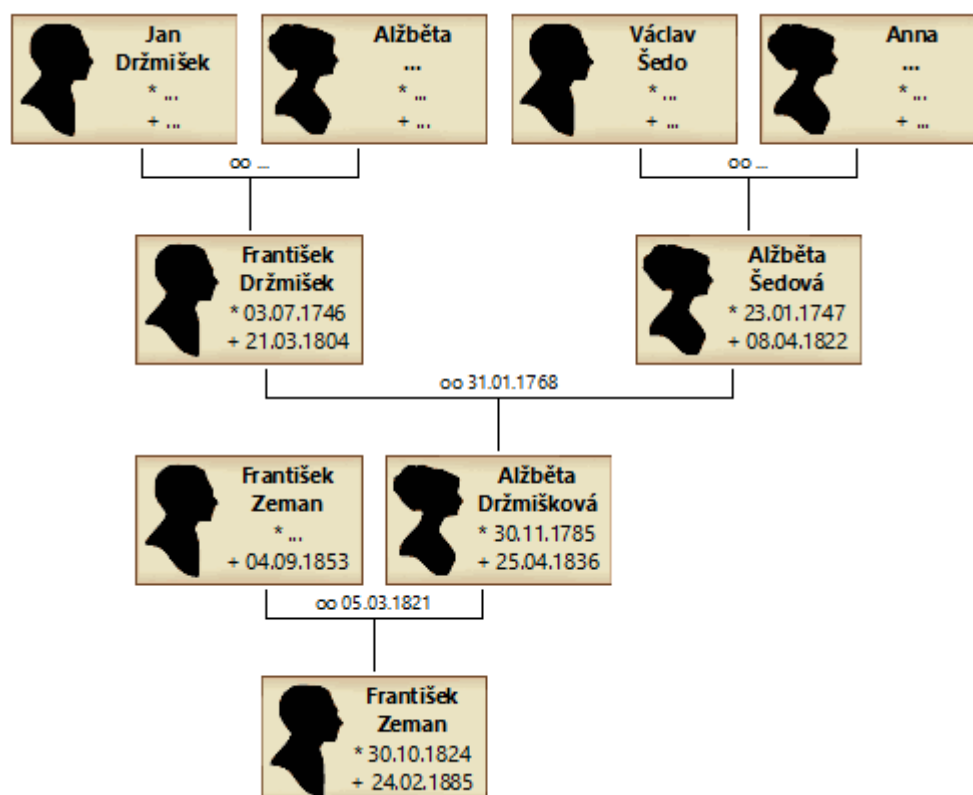
Matriční zápis dokumentující narození vnučky manželů Klimentových je jediným vodítkem, dle kterého se můžeme zorientovat v době, kdy oba opustili tento svět.

Matěj Kliment zemřel před rokem 1892 neznámo kde, Magdalena Klimentová skonala až po roce 1892.

21) Větev rodiny Zemanovy

21.1 František Zeman a Alžběta Držmišková

Do východních Čech se vrátíme při vyprávění o poslední z větví otcovské strany našeho rodokmenu. Nelze s jistotou určit, kdy se František Zeman narodil a zda to bylo v Chocni, se kterou je jeho dospělý život jednoznačně spjat.

Choceň oplývá dávnou a bohatou historií, která po době silného feudálního útlaku doby pobělohorské zahrnuje rozkvět ve století osmnáctém, související především s příchodem rodu Kinských. V roce 1709 převzal panství hrabě Václav Norbert Oktavián Kinský, který dal městečku dva nové trhy – „výroční“ a „týdenní“.

Vynikající tradici tu vždy měla řemeslná výroba. K pivovarské, vinařské, mlynářské, nožířské a tkalcovské výrobě přibýly v 18. století cechy

zámečnický, kovářský, truhlářský, hrnčířský, bednářský, provaznický, pekařský a perníkářský.

Město Choceň na vedutě z roku 1816

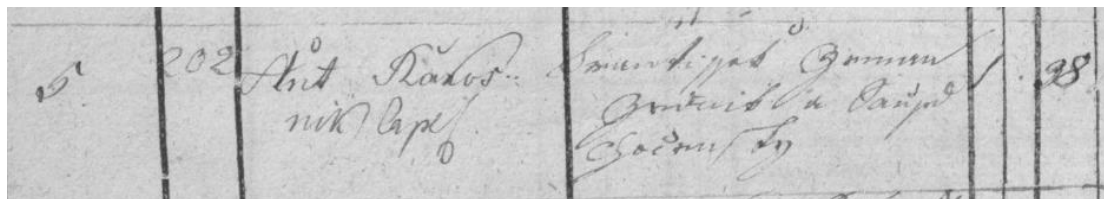
V první polovině 19. století tu nastal významný hospodářský rozvoj v důsledku vynikajícího hospodaření velkostatku Kinských a výstavby železničních tratí.

Na základě mladších matričních záznamů se můžeme pokusit datovat narození Františka Zemana mezi léta 1777 a 1783, tedy přibližně do období závěru vlády Marie Terezie.

Nevíme, kdy se František Zeman oženil poprvé. Otilie za svobodna Kaiserlíková mu v letech 1802–1808 porodila v Chocni tři děti, první dvě přišly na svět ve stavení čp. 168, třetí se roku 1808 narodilo v domě s čp. 202.

Otilie Zemanová kolem padesátého roku věku zemřela, a to dne 12. září roku 1822, nebylo to však v Chocni. Půl roku nato se zedník a choceňský soused František Zeman oženil podruhé.

Druhou paní Zemanovou se dne 5. března roku 1821 v Chocni stala pětatřicetiletá Alžběta Držmišková, dcera zahradníka Františka (*3. července 1746 Darebnice – †21. března 1804 Darebnice čp. 2), z rodu Jana Držmiška a Alžběty, a Alžběty rozené Šedové (*23. ledna 1747 Běstovice – †8. dubna 1822 Darebnice čp. 2), z rodu Václava a Anny.

Záznam o sňatku Františka Zemana, vdovce z Chocně – kolonka pro ženicha

Františkova druhá manželka Alžběta se narodila v Darebnicích čp. 2, pokřtěna byla dne 30. listopadu roku 1785.

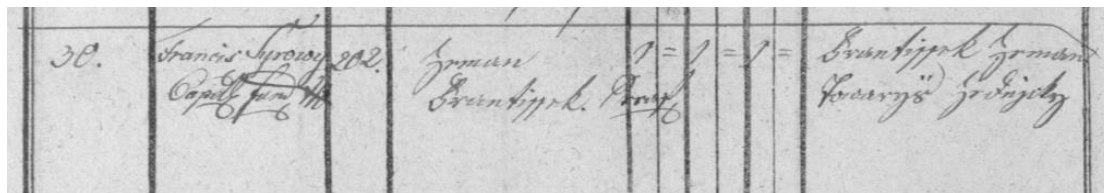
Alžběta Zemanová přivedla dne 30. října roku 1824 v Chocni čp. 202 na svět syna Františka, se kterým se setkáme na následujících řádcích.

Františkovi bylo jedenáct let, když jeho padesátiletá matka dne 25. dubna roku 1836 v Chocni čp. 202 zemřela na vodnatelnost.

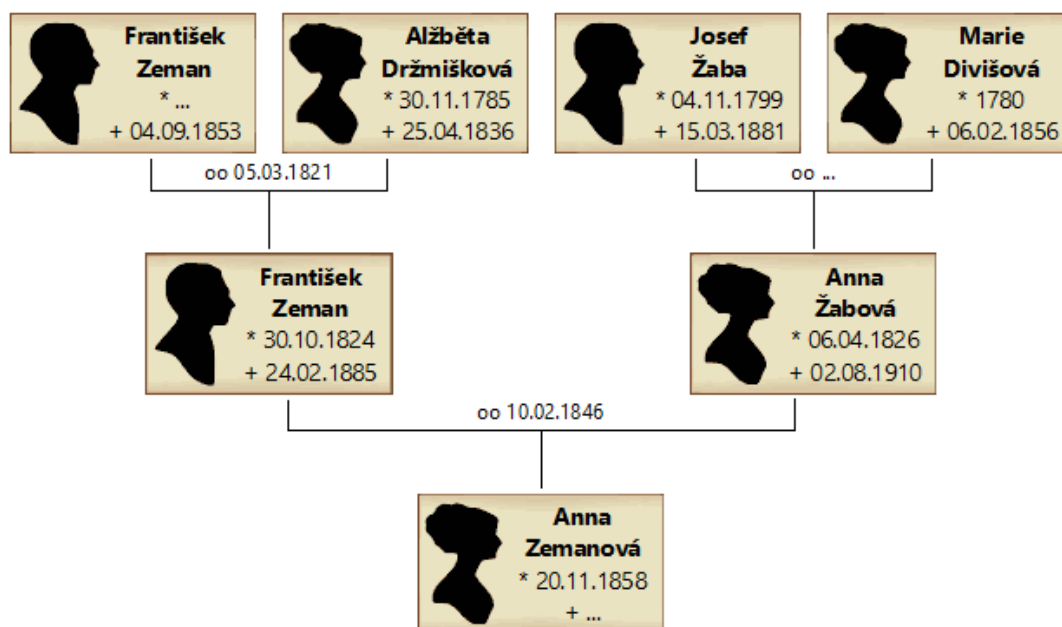
Dvojnásobný vdovec, zedník a vejminkář v Chocni čp. 202 František Zeman pak zemřel dne 4. září roku 1853.

21.2 František Zeman a Anna Žabová

Syna zedníka Františka Zemana a jeho druhé ženy Alžběty položili do kolébky v choceňském stavení čp. 202 dne 30. října roku 1824 či o den, dva dny dříve.

Narození Františka Zemana

František Zeman zdědil po svém otci nejen jméno, ale i řemeslo. V dospělosti pracoval jako zedník a žil v domku čp. 202.

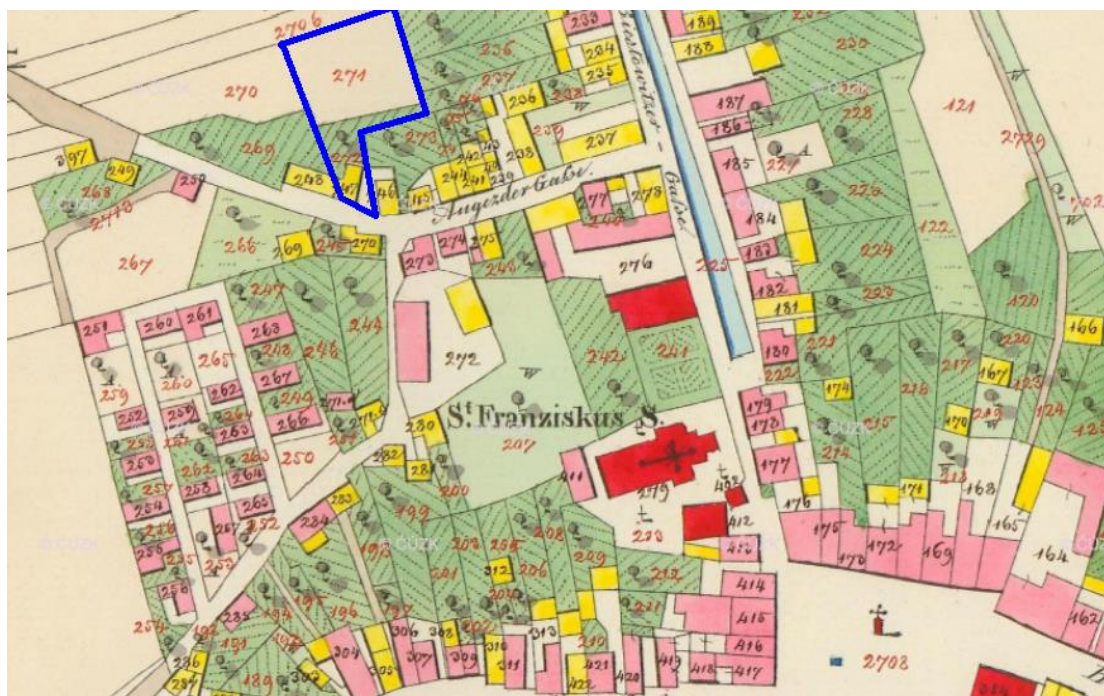
Poprvé se s tímto profesním označením setkáváme u matričního zápisu oddaných. Jednadvacetiletý František předstoupil dne 10. února roku 1846 před kněze, aby ten spojil jeho život s devatenáctiletou Annou Žabovou (*6. dubna 1826 Mostek čp. 1), dcerou souseda a služebného v Chocni čp. 182 Josefa Žaby (*4. listopadu 1799 Hemže čp. 12 – †15. března 1881 Choceň čp. 181), z rodu zahradníka Pavla Žaby (* 15. června 1779 Hemže čp. 12 / rodiče Josef a Anna) a Marie Magdaleny Divišové (†6. února 1856 Choceň čp. 182), otce Václava Diviše.

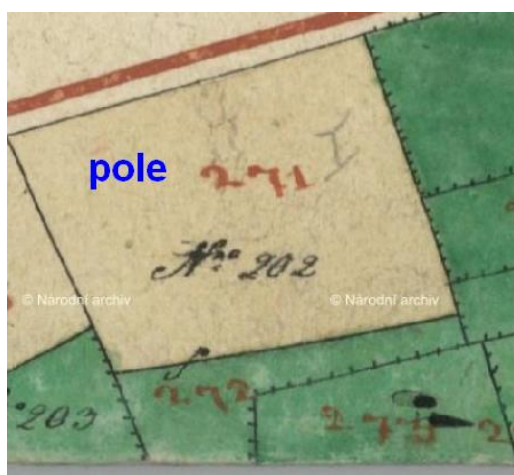
Chocň na mapě před polovinou 19. století

Je téměř jisté, že dcera Anna, narozená dne 20. listopadu roku 1858 v Chocni čp. 202, nebyla prvním potomkem Zemanových a pravděpodobně ani potomkem posledním.

Rodinu Zemanových potkáváme v Chocni čp. 202 i za další desítky let.

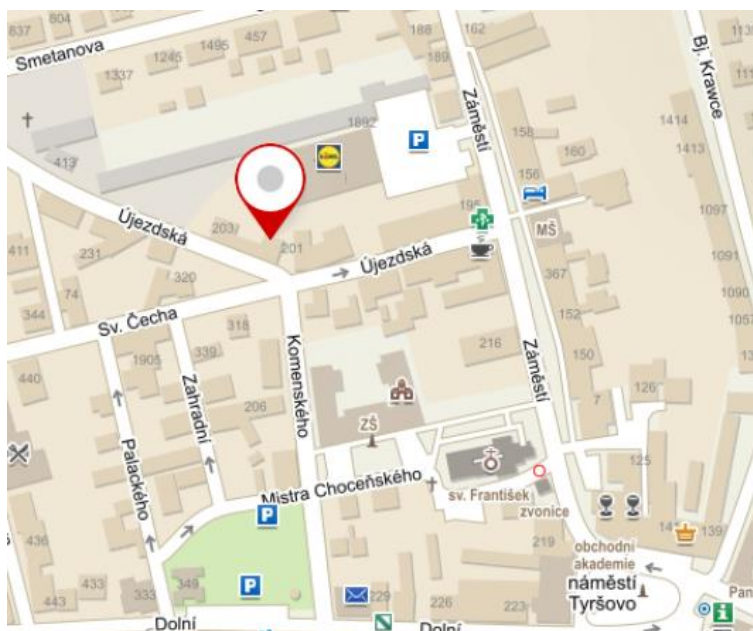
Poloha domu čp. 202, včetně zahrady a menšího pole na mapě před polovinou 19. století

Detail na indikační skice – dům čp. 202 byl před polovinou 19. století dosud roubený, na něj nasedala zahrada ohraničená plotem (zelená barva) a za ním se rozkládalo pole číslo parc. 271 (béžová barva)

Dne 24. února roku 1885 na této adrese šedesátiletý zedník František zemřel na výpotek.

Čtyřiaosmdesátiletá vdova Anna Zemanová na stejném místě dodýchala dne 2. srpna roku 1910.

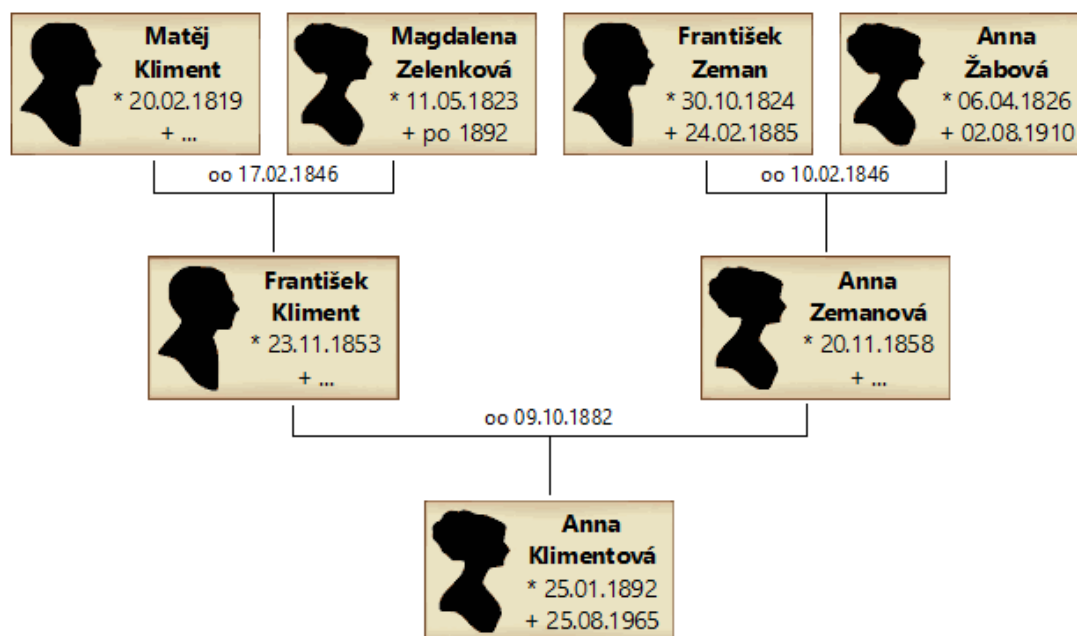
Dnešní pohled na totožné místo

Choceň v roce 1898

22) František Kliment a Anna Zemanová

Ke spojení dvou rodových větví našeho rodokmenu, Klimentových a Zemanových, došlo toho dne, kdy do rukou svého protějšku vložili svůj osud František Kliment původem z Ústalče čp. 44 a Anna Zemanová, rodačka z Chocně.

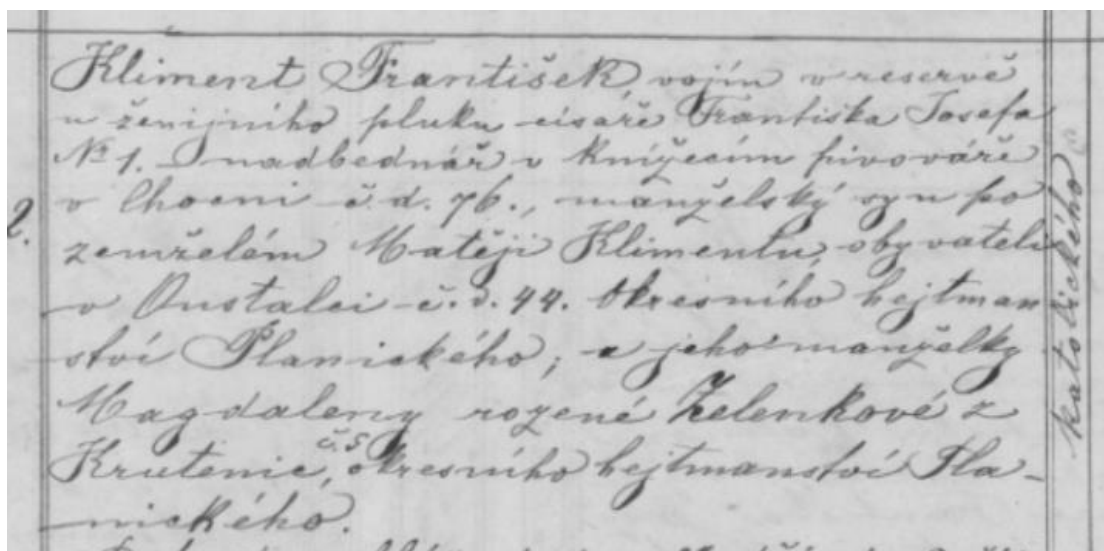
Svatební zpěvy doprovodily osmadvacetiletého vojína u ženijního pluku císaře Františka Josefa v rezervě a nadbednáře v knížecím pivovaru v Chocni čp. 76 Františka Klimenta a dceru zedníka Františka Zemana dne 9. října roku 1882 v Chocni. Připomeňme jen, že choceňský pivovar byl v obci založen již v 16. století a během následujících časů se rozrostl v prosperující podnik.

To vše a ještě více vyčteme z matričního záznamu, kterým byl sňatek našich předků zdokumentován.

Co se však nikde nedočteme, je důvod, proč František Kliment opustil své asi tři sta kilometrů vzdálené rodiště a usadil se právě v Chocni.

O půl století dříve by v každém případě byla jen mizivá šance, že se mladí lidé jednou setkají. Teprve v polovině 19. století se totiž začalo všeobecně víc stěhovat, což souviselo jak s nabytím osobní svobody po revoluci v roce 1848, tak se stále strměji stoupající demografickou křivkou obyvatel, jichž na vsích

neustále přibývalo. Původní grunty se ovšem nedělily, podědil je pouze jediný z potomků a jeho sourozenci si museli hledat živobytí jinde.

Sňatek Františka Klimenta – kolonka pro ženicha

O deset let později žili Klimentovi v Chocni čp. 18 a František byl vzpomínán jako skladník v knížecích sklepích. Tehdy se dne 25. ledna roku 1892 narodila Anna Klimentová, pokračovatelka našeho rodu.

Mimo jiné z fotografií víme, že Anna měla několik sester a bratrů, z nichž jeden (Rudolf Kliment) odešel do Ameriky, kde se usadil.

Portrét Rudolfa Klimenta focený v roce 1912 v Chicagu

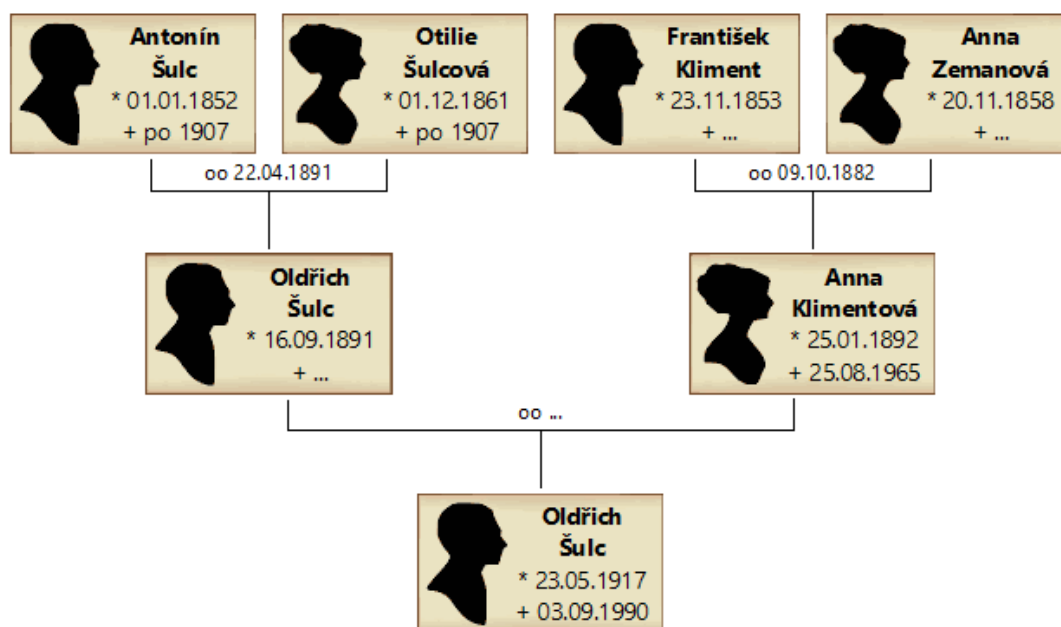
František a Anna Klimentovi zemřeli na jiném místě než v Chocni, a jelikož nám chybí jakákoliv stopa, kam mohly jejich kroky na konci života zamířit, nemáme k jejich osobám k dispozici záznamy z matričních knih zemřelých.

Rodina Klimentova – pokračovatelka rodu Anna je patrně uprostřed

23) Oldřich Šulc a Anna Klimentová

Spojení hlavní rodové linie Šulcových a větve rodiny Klimentových nemáme zdokladováno záznamem o sňatku Oldřicha Šulce z Červeného Kostelce, syna podomního obchodníka Antonína a jeho druhé ženy Otilie, a Anny Klimentové z Chocně, ale bohužel teprve narozením jejich syna Oldřicha.

Dozvídáme se tak kromě data 23. května roku 1917 také místo, kde manželé Šulcovi tehdy žili. Náš poslední příslušník otcovské strany rodokmenu se totiž narodil v České Skalici čp. 22 v dnešním okrese Náchod.

Od příbuzných Oldřicha Šulce staršího se nám dostalo informací o jeho působení u námořnictva za první světové války. Potomci také hovoří o zaměstnání Oldřicha jako praktikanta při stavbě telefonních linek.

Nevíme, kdy a kde Oldřich Šulc zemřel. Anna Šulcová však byla v den svého skonu, dne 25. srpna roku 1965, již vdovou. Anna zemřela v pražské vršovické nemocnici, avšak před svou smrtí žila na pardubické adrese, Maxima Gorkého č. 277.

*Oldřich Šulc (*1891) a Anna Šulcová roz. Klimentová (*1892)*

*Oldřich Šulc (*1917)*

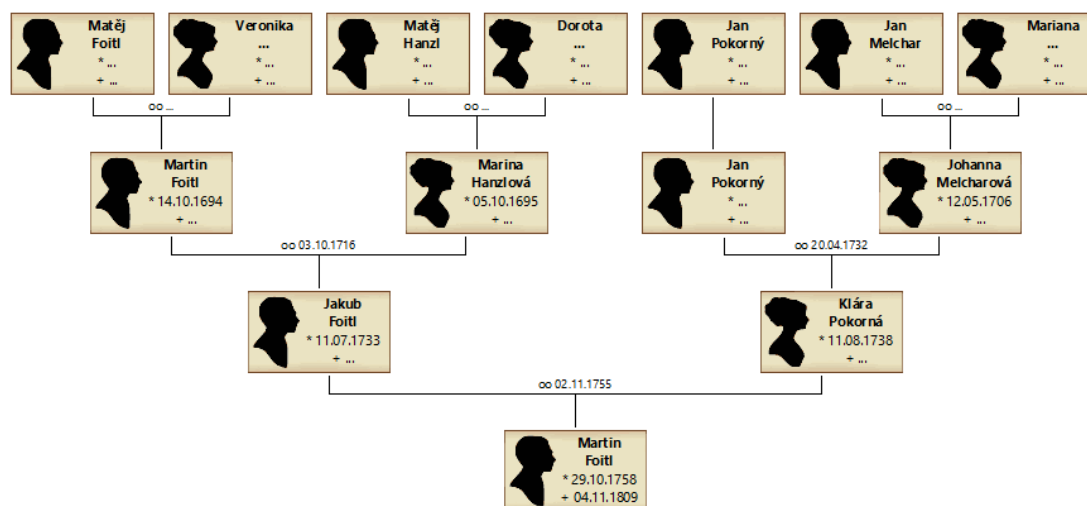

MATEŘSKÁ LINIE
RODINA FOITLOVA

1) Větev rodiny Foitlové

1.1 Martin Foitl a Marina Hanzlová

S naším vyprávěním o historii rodu Šulcových jsme pokročili k jeho mateřské linii. Jak brzy uvidíme, dějiny této poloviny rodu se začaly odvíjet na zcela jiném území, než tomu bylo u otcovské strany rodokmenu. Z Čech se tak nyní musíme přesunout na Moravu.

Domovem první z rodových větví mateřské strany rodokmenu se na dlouhá léta stala obec v těsné blízkosti Brna.

Šlapanice, ležící v jihovýchodním směru od moravské metropole, byly poprvé písemně doloženy olomouckou kapitulou s rokem 1235. Osídlení v místech dnešních Šlapanic je však doloženo již v době kamenné a posléze v období Velké Moravy.

Staré kupecké cesty vedoucí v blízkosti Šlapanic spolu s udělením městských privilegií přispívaly k prosperitě obce již v časech raného středověku. Na počátku 17. století se obchodní cesty odklonily více směrem k Brnu, a tak Šlapanice ztratily na svém významu i majetku. K úpadku sídla „napomohly“ také živelní i válečné pohromy včetně drancování a opakující se epidemie.

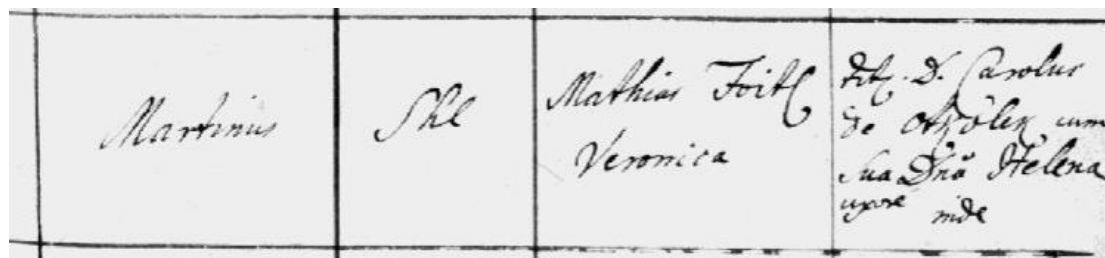
V posledních pěti letech třicetileté války (1618–1648) byly Šlapanice dvakrát vydrancovány při obléhání Brna Švédy. V průběhu dalších let pak bylo sídlo

silně poničeno třemi velkými požáry, roku 1677 a dvakrát v průběhu 18. století.

V průběhu 17. století byly Šlapanice rozděleny na biskupské panství patřící k Chrlicím, biskupský lenní statek Starý nebo jinak Dolní Dvůr a takzvanou scholasterii patřící olomoucké scholastice. Toto rozdělení vydrželo poté až do poloviny 19. století.

A právě v závěru 17. století navštívíme poprvé Šlapanice s nejstarším nalezeným příslušníkem rodu Foitlových.

Dne 14. října roku 1694 byl ve šlapanickém kostele Nanebevzetí Panny Marie pokřtěn syn Matěje a Veroniky – Martin Foitl.

Křest Martina Foitla

Jako i na jiných místech kroniky narážíme u matričních zápisů doprovázejících život našich nejstarších nalezených předků na jistou limitující stručnost, která nám nedovoluje zařadit tehdejší rodiny do soudobých sociálních struktur a bez dalšího pátrání v pozemkových knihách nám rovněž zůstávají utajena konkrétní stavení, která byla tehdy domovem našich předků.

Nevíme tak, kde žil a čím se živil Martin Foitl těsně před svými dvaadvacátými narozeninami, když si dne 3. října roku 1716 bral za ženu dceru Matěje a Doroty Hanzlových, Marinu, křtěnou dne 5. října roku 1695 ve svém rodišti, ve Šlapanicích.

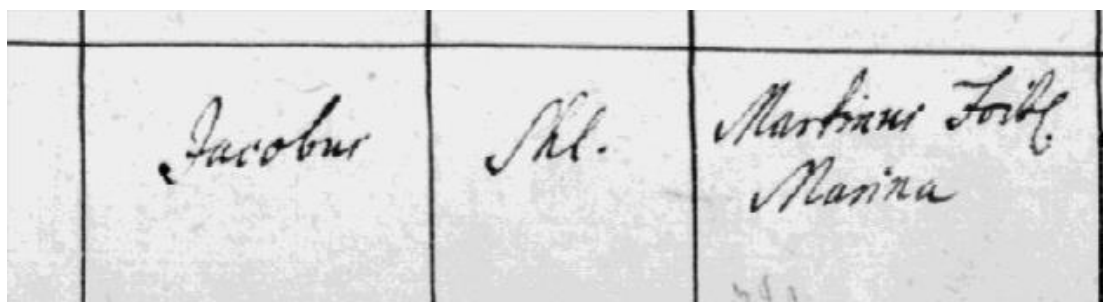
V dalším odkrývání stop zanechaných na mapě dějin rodem Šulcových budeme pokračovat mimo jiné se synem Martina a Mariny Foitlových, Jakubem.

Jakub Foitl se narodil ve Šlapanicích dne 11. července roku 1733 a ještě téhož dne byl pokřtěn. Ve stejném roce bylo Jakubovo rodiště krutě poničeno rozsáhlým požárem.

Více se toho již o Martinu a Marině Foitlových nedozvíme. Nebyly nalezeny matriční záznamy, kterými by se jejich životy ve Šlapanicích uzavřely. Dost možná se oba v závěru života přestěhovali na jiné místo, ke kterému nám však scházejí jakékoliv stopy.

1.2 Jakub Foitl a Klára Pokorná

Jakub Foitl, narozený roku 1733, si pravděpodobně z raných dětských let nepamatoval následky ničivého požáru, který toho roku postihl Šlapanice.

Narození a křest Jakuba Foitla – velmi kusý záznam v matrice

Shodou nešťastných náhod mu však bylo předurčeno zažít neblahé dopady neřízeného ohně ve svém rodišti ještě jednou.

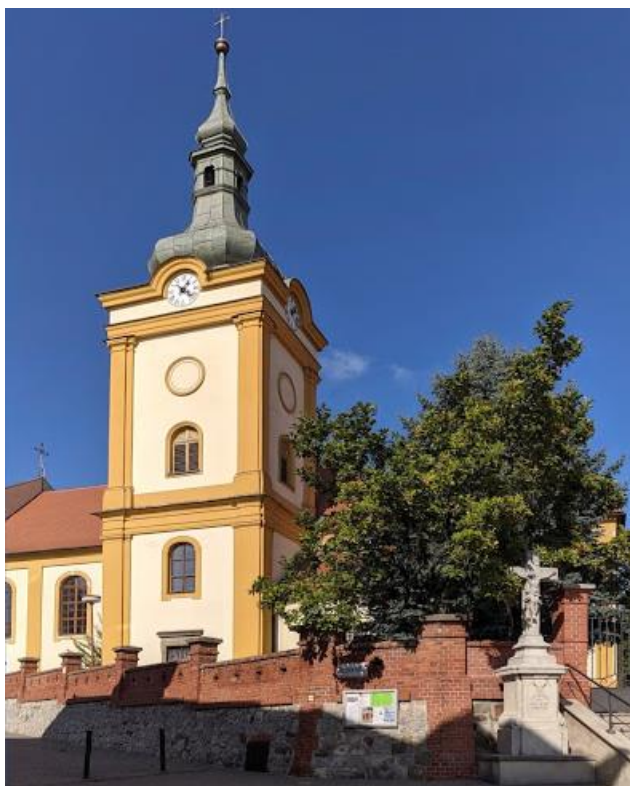
Nevíme sice, zda požár roku 1757 zasáhl svou silou přímo obydlí naší rodiny, ale lze si snadno představit, že nejničivější počár v dějinách Šlapanic zasáhl svými důsledky prakticky každého z tamních obyvatel.

Jakub Foitl byl tehdy druhý rok ženatým mužem. Ve svých dvaadvaceti letech se dne 2. listopadu roku 1755 oženil s o pět let mladší Klárou Pokornou.

Klára se narodila ve Šlapanicích do rodiny Jana, z rodu Jana Pokorného, a Johanny (*12. května 1706 Šlapanice), z rodu Jana Melichara. Svatba rodičů Johanny se pro úplnost odehrála ve Šlapanicích dne 20. dubna roku 1732.

Víme, že roku, který se zapsal do kronik Šlapanic ničivým požárem, přivedla Klára na svět syna Václava.

Téhož roku, tedy 1757, získal šlapanický kostel svou barokní podobu, kterou známe do dnešních dnů.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Šlapanicích

Rok poté se ve Šlapanicích Foitlovým narodil další synek. Martina, kterého záhy poznáme blíže, tady pokřtili dne 29. října roku 1758. Záznam o narození Martina Foitla nám prozrazuje více o způsobu obživy jeho otce Jakuba, který se dle matričního záznamu živil krejčovským řemeslem.

Chtěl-li se někdo věnovat řemeslu, musel nejprve podniknout náročnou cestu za získáním výučního listu. Potomci, u nichž nehrozilo, že by podědili otcovský grunt nebo že by se případně dobře oženili a začali hospodařit na manželčině statku, byli nuceni stát se učedníky. Podle vrozeného talentu či na základě řemeslnické konkurenceschopnosti v dané vsi byli synové odesláni do rodiny mistra požadovaného řemesla. V jeho rodině potom strávili až čtyři léta. Doba setrvání se však nakonec mohla prodloužit i na desetiletí, dohodli-li se mistr a jeho učeň na zaplacení učňovského poplatku formou následného odpracování. Tak se čtyři roky zdvojnásobily a teprve po ukončení této životní etapy mohl zaučený řemeslník svého mistra definitivně opustit.

U výrobních činností musela být učňovská léta završena složením zkoušky, v některých odvětvích však úplně stačilo, jestliže se mistr za svého žáka zaručil a dal mu takzvaně „za vyučenou“. Teprve tehdy se mladík stal řádným

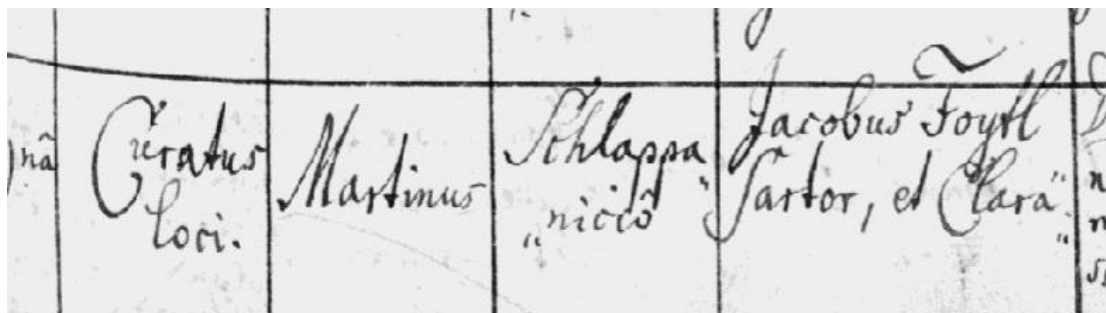
tovaryšem. Továřský kariérní stupeň již svého majitele předurčoval k možnosti sdružovat se v různých továřských ceších a spolcích, čímž si u zbytku společnosti vysloužil mnohem větší respekt. Na druhou stranu byl povinován vydat se na několikaletý řemeslnický vandr, při kterém měl získat nutné zkušenosti a především mnoho praxe. Díky pracovnímu „kolečku“ po české zemi byli tovaryši jednou z nemnoha skupin obyvatelstva, která se podívala dál než za svá humna.

Podobně jako u generace rodičů Jakuba a Kláry nám chybí také u tohoto páru příslušné kamínky zapadající do mozaiky příběhu jejich životů.

Konkrétně jde o kamínky úplně poslední. Nevíme totiž, na jakém místě Foitlovi strávili své poslední okamžiky.

1.3 Martin Foitl a Mariana Dobrovolná

Syna krejčího Jakuba Foitla a Kláry pokřtili v tehdy již zbarokizovaném šlapanickém chrámu Nanebevzetí Panny Marie.

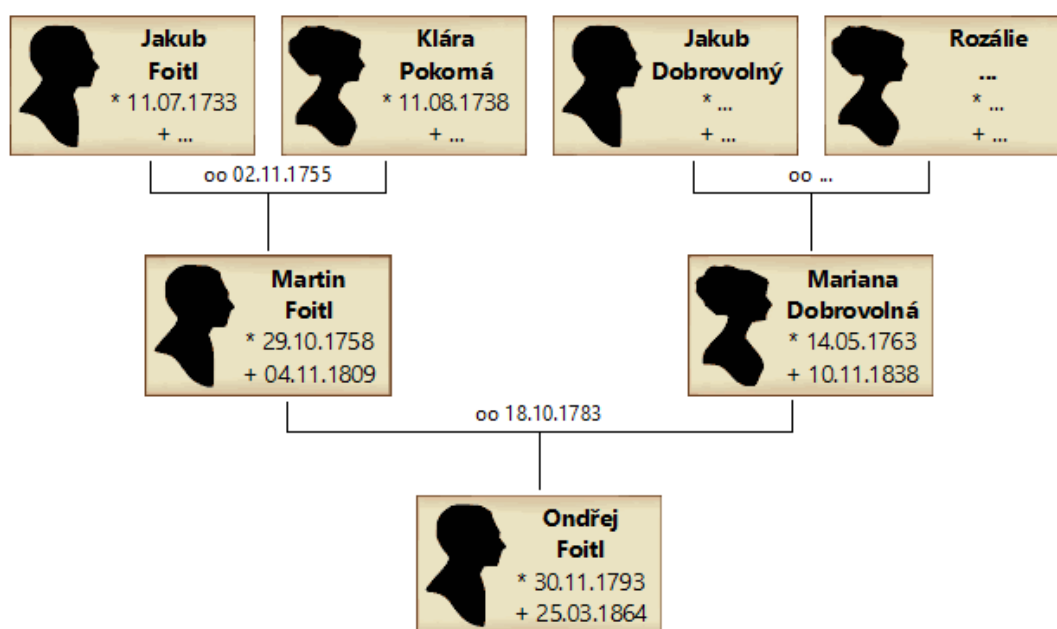

Křestní záznam Martina Foitla, jeho otec je označen latinským termínem „sartor“, tedy krejčí

Šlapanický rodák Martin Foitl bezpochyby do tohoto kostela během dětství a mládí mnohokrát zašel na mši a také například k obřadu biřmování. Děti ve věku sedmi až čtrnácti let jím za velkého církevního obřadu stvrdily svou příslušnost k církvi, do níž byly přijaty křtem. Biřmování považovala společnost za výjimečný akt a příjezd biskupa, který se udělování zhostil, býval provázen okázalou slavností. Celá vesnice se zpravidla shromáždila, aby

vybrané děti doprovodila do kostela. Zde jim biskup skupinově pomazal čelo křížem a stvrdil jejich nová jména, odlišná od jmen křestních. Stávalo se, že se některý biřmovaný později začal nazývat novým přízviskem, které pomalu vytlačilo jeho původní, krátce po narození přidělené jméno.

Další životní předěl stvrdil Martin Foitl ale v chrámu jiném. Svatby se totiž ve většině případů konaly v místě bydliště nevěsty, kterým byl v našem případě Újezd u Brna.

Vyvolenou Martina byla o pět let mladší Mariana, dcera ovčáka Jakuba Dobrovolného a Rozálie. Protože v případě ovčáckého řemesla se z mnoha pohledů jednalo o nepříliš běžné a jistě zajímavé povolání, pojďme se na ovčáky podívat trochu pozorněji.

Panští ovčáci patřili mezi poddané, s tím rozdílem, že dostávali plat od vrchnosti, nežili tedy pouze z výnosů svých polností. Panské dvory byly velkostatky, kde se pěstovala řada plodin, součástí byl chov domácích zvířat nebo přidružené ovčiny. Část prací zde vykonávali vrchností placení zaměstnanci dvora, v jejichž čele stál šafář. Ten jakožto zdejší představený dohlížel na odváděnou práci a byl zodpovědný za chod a výnosy statku. Jeho manželka šafářka poté určovala práci zdejšími děvečkám a starala se například o mléčné hospodářství.

Dne 18. října roku 1783 se Martin a Mariana vydali z Újezda na společnou cestu životem. Jejich kroky směřovaly dost možná do Šlapanic hned po sňatku, koneckonců šlo o nejběžnější postup, kdy manželka následovala svého muže. S jistotou ale můžeme tvrdit, že rodina čtvrtlánika Martina Foitla žila ve Šlapanicích čp. 44 deset let po vstupu do manželství.

Právě v této době se totiž dne 30. listopadu roku 1793 pod střechou zmiňovaného stavení poprvé rozkřičel malý Ondřej, pokračovatel našeho rodu.

Doba jeho narození byla časem, kdy do Čech pronikaly nelichotivé ohlasy na krvavé dění ve Francii. Francouzská revoluce, dosud lokální konflikt postupně požírající nejen její odpůrce, ale časem také příznivce, se však záhy měla proměnit a stát se konfliktem, který se dotkl bezmála celé Evropy.

Taková atmosféra, hmatatelná i kvůli velkým bitvám svedeným nedaleko Šlapanic, pak čekala na našeho Ondřeje. Nesmíme zapomenout především bitvu tří císařů v roce 1805 u Slavkova, která ovlivnila životy většiny obyvatel zdejšího kraje.

Jeho otec Martin běsnění franouzských válek nakonec zažil také. Zemřel v jejich průběhu ve Šlapanicích čp. 91 ve věku jednapadesáti let v sobotu dne 4. listopadu roku 1809. Osudným se mu stal tyfus, popsáný v kolonce příčiny úmrtí termínem „Nervenfieber“ neboli nervová horečka. Že se jednalo o epidemii, je patrné na první pohled, neboť příčiny úmrtí všech zemřelých jsou si navlas podobné. Kromě toho víme, že právě v těchto letech se Brněnskem prohnala nákaza hned několikrát.

Téměř dvacet let života prožila Mariana Foitlová jako vdova. Ze světa odešla dne 10. listopadu roku 1838 ve Šlapanicích čp. 39, kde tehdy žila s rodinou svého syna Ondřeje.

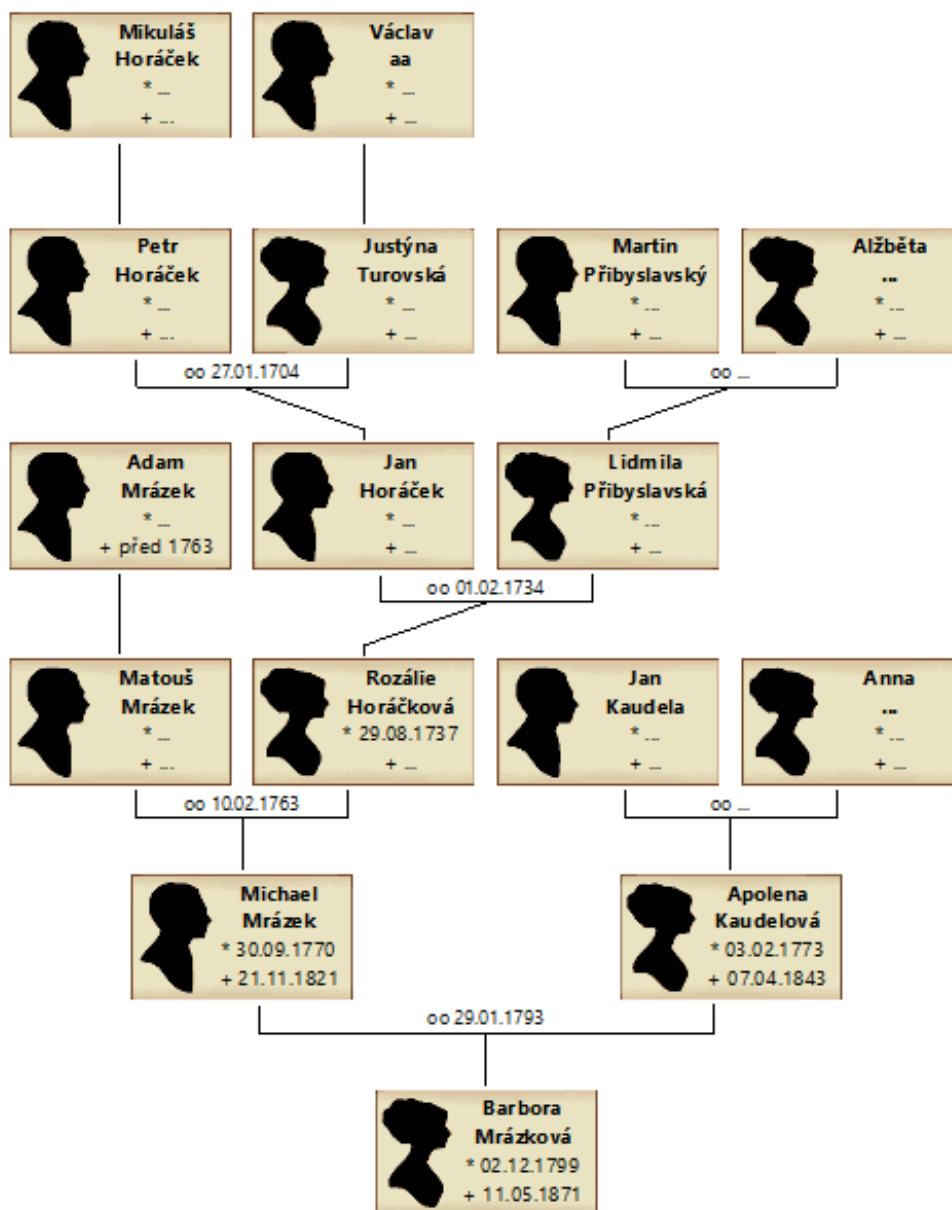
[illegible]

*Vpravo zvýrazněna opakující se příčina úmrtí,
vlevo červeně označen Martin Foitl*

2) Větev rodiny Mrázkovy

2.1 Michael Mrázek a Apolena Kaudelová

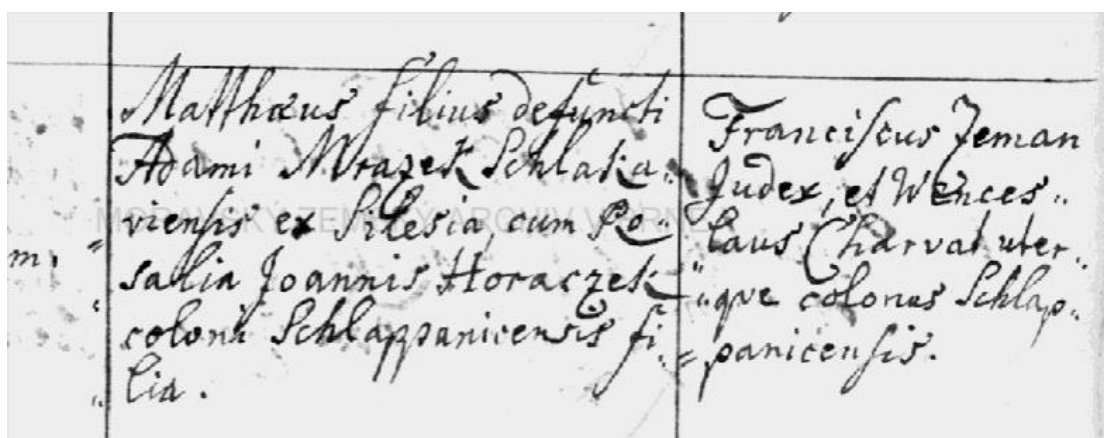

Přestože se zástupcem další z větví mateřské linie našeho rodokmenu setrváme ve Šlapanicích, nahlédneme s jeho předky i do vzdálenější minulosti a také na vzdálenější místo.

Otcem Michaela Mrázka, narozeného ve Šlapanicích a pokřtěného tamtéž dne 30. září roku 1770, byl čtvrtláník Matouš Mrázek, jehož původ zanechá patrně navždy nezodpovězené otázky.

Michaelův otec totiž dle matričních záznamů pocházel ze Slavkova nedaleko Opavy. Více než sto padesát kilometrů ležících mezi Šlapanicemi a Slavkovem je právě tou otázkou, na kterou neznáme odpověď.

Matouš Mrázek pocházel s vysokou mírou pravděpodobnosti z rodiny Adama a Anny Mrázkových a narodil se ve Slavkově roku 1731. Protože tuto hypotézu nemůžeme tvrdit s jistotou, necháme ji jako neověřenou.

Oddací záznam Matouše Mrázka, kde je popsán jeho původ – „Schlakaviensis ex Silesia“

Dne 10. února roku 1763 se Matouš Mrázek oženil s matkou Michaela, Rozálií, dcerou Jana Horáčka původem ze Šlapanic. Jan Horáček pocházel z rodu Petra a Justýny rozené Turovské. Dědem Jana Horáčka byl Mikuláš Horáček.

Jan Horáček se dne 1. února roku 1734 oženil s Lidmilou Přibyslavskou ze Šlapanic, dcerou Martina a Alžběty. Dceru Rozálii pokřtili manželé Horáčkovi dne 29. srpna roku 1737.

Matkou Michaela Mrázka se Rozálie stala sedm let po svatbě (∞10. února 1763 Šlapanice) s Matoušem.

Po exkurzi ke starším předkům rodiny Mrázkových se však vraťme k tomu, jenž je nejen naším přímým předkem, ale také máme jeho původ potvrzen několika matričními záznamy.

Jedním z nich je záznam o sňatku. Dvaadvacetiletý Michael Mrázek si vyhlédl partnerku ve svém rodišti. O tři roky mladší Apolena Kaudelová, dcera čtvrtlánika Jana a Anny, byla pokřtěna dne 3. února roku 1773, narodila se ve Šlapanicích čp. 8.

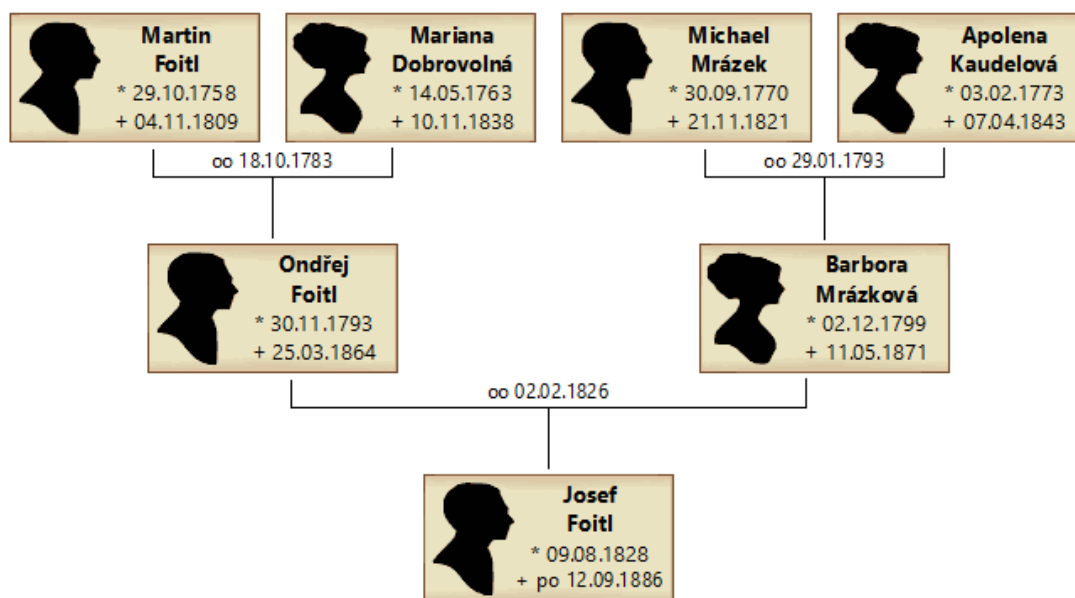
Šlapanice na mapě z poslední třetiny 18. století, nahoře je vidět velká císařská silnice vroubená alejí stromů

V samém závěru 18. století se narodila dcera čtvrtlánika ve Šlapanicích čp. 39 Michaela Mrázka. Barbora přišla na svět dne 2. prosince roku 1799.

Jako příčinu úmrtí u jednapadesátiletého Michaela Mrázka najdeme slabost plic. Dne 21. listopadu roku 1821 náš předek ve Šlapanicích přijal poslední pomazání. Sedmdesátiletá Apolena přežila svého muže o dvaadvacet let. Skonala dne 7. dubna roku 1843 ve Šlapanicích čp. 86.

3) Ondřej Foitl a Barbora Mrázková

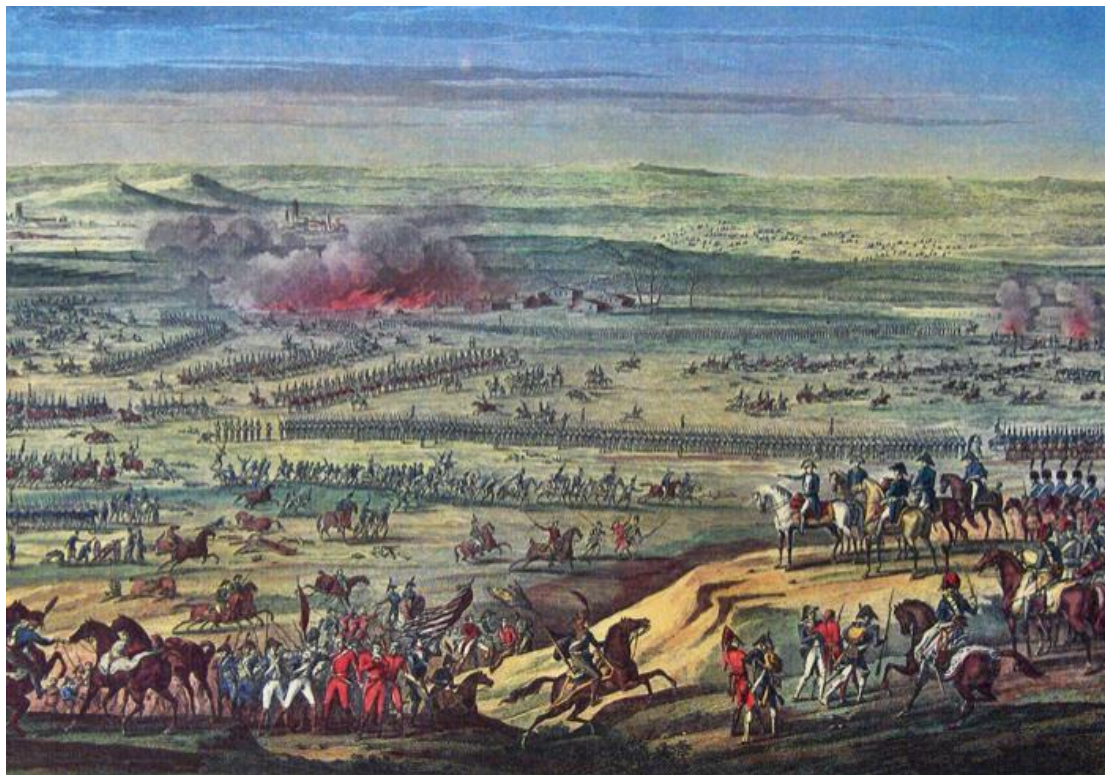

Do rodiny čtvrtlánika Martina Foitla přibyl syn Ondřej dne 30. listopadu roku 1793. Narodil se téhož roku, kdy byl ve Francii popraven král Ludvík XVI.

Jak již bylo řečeno, Evropou tou dobou zmítaly napoleonské války. Dne 18. listopadu roku 1805 dorazil do Ondřejova rodiště, tedy do Šlapanic, ruský generál pěchoty Kutuzov, vrchní velitel rusko-rakouských vojsk, která se měla střetnout s francouzskou armádou.

Na šlapanické faře se v následujících dnech ubytovali také velitelé obou zneprátelených armád.

Dva týdny poté, dne 2. prosince, vypukla na území mezi Šlapanicemi a Slavkovem jedna z nejvýznamnějších bitev napoleonských válek. Francouzi pak u Slavkova navzdory velké početní převaze nepřítele zvítězili.

Bitva tří císařů u Slavkova (zdroj <http://www.zamek-slavkov.cz>)

Bitva za sebou kromě mrtvých zanechala také tisíce zraněných, kteří byli převáženi do nejblížešších lazaretů. Jeden z nich se nacházel také ve Šlapanicích, v budovách tamní scholasterie a zámku. Šlapaničtí tak měli napoleonské války doslova z první ruky a válečné vřavě se zcela jistě nevyhnuli ani naši předci.

Napoleonské války byly dávno dobojovány, když se dvaatřicetiletý domkář Ondřej Foitl dne 2. února roku 1826 oženil s Barborou Mrázkovou, dcerou čtvrtlánika Michaela a Apoleny, narozenou dne 2. prosince roku 1799 ve Šlapanicích čp. 39.

Oproti všeobecným zvyklostem se rodina Foitlova po svatbě usadila v rodišti novomanželky. Právě tady, ve Šlapanicích čp. 39, se dne 9. srpna roku 1828 narodil příslušník této rodové větve, Josef Foitl.

V tomto stavení setrvali manželé Foitlovi až do konce svých životů. Sedmdesátiletý Ondřej zemřel dne 25. března roku 1864 na zánět plic a Barbora opustila tento svět dne 11. května roku 1871.

Než se s nimi však rozloučíme definitivně, můžeme nahlédnout ještě do jednoho unikátního písemného pramene. Pro Šlapanice se totiž zachovalo sčítání lidu z roku 1857.

Šlapanice na mapě z poloviny 19. století

K soupisům obyvatel přistupovali panovníci již od středověku, motivováni zejména vojenskými a berními pohnutkami. Od poloviny 18. století se začalo sčítat pravidelně, ovšem například děti do jednoho roku věku zůstávaly v tabulkách dlouho opomenuty. Koncem března roku 1869 byla stanovena desetiletá periodicita mezi jednotlivými cenzy, které měly zjistit aktuální počet a také stav obyvatelstva rakousko-uherské monarchie. Sčítací operáty přinášely přehled nejen o skladbě jednotlivých rodin, ale rovněž o sociálním statusu, gramotnosti či na základě obcovací řeči o etnicitě. Občas bývaly do tabulek zahrnuty i zvláštní osobní znaky dotyčného, například různé typy tělesného nebo mentálního postižení. Sčítání lidu od této doby probíhalo s železnou pravidelností, kromě prvního z nich v roce 1869 proběhl census v letech 1880, 1890, 1900 a 1910. K dalšímu sčítání na našem území došlo až po vzniku Československa. Krátce po vytvoření nástupnického státu Rakouska-Uherska byl založen Státní úřad statistický, v jehož kompetenci došlo dne 15. února roku 1921 k prvnímu československému sčítání.

Sčítání z roku 1857 nám ukazuje, že v domě čp. 39 žilo pospolu hned několik rodin. V jedné bytové jednotce bydlel majitel celé nemovitosti, jistý Štefan Vladek spolu se svou manželkou Marií.

Ve druhém bytě pak žili náš Ondřej s Barborou a se svým synem Matějem (dle sčítání lidu *1832).

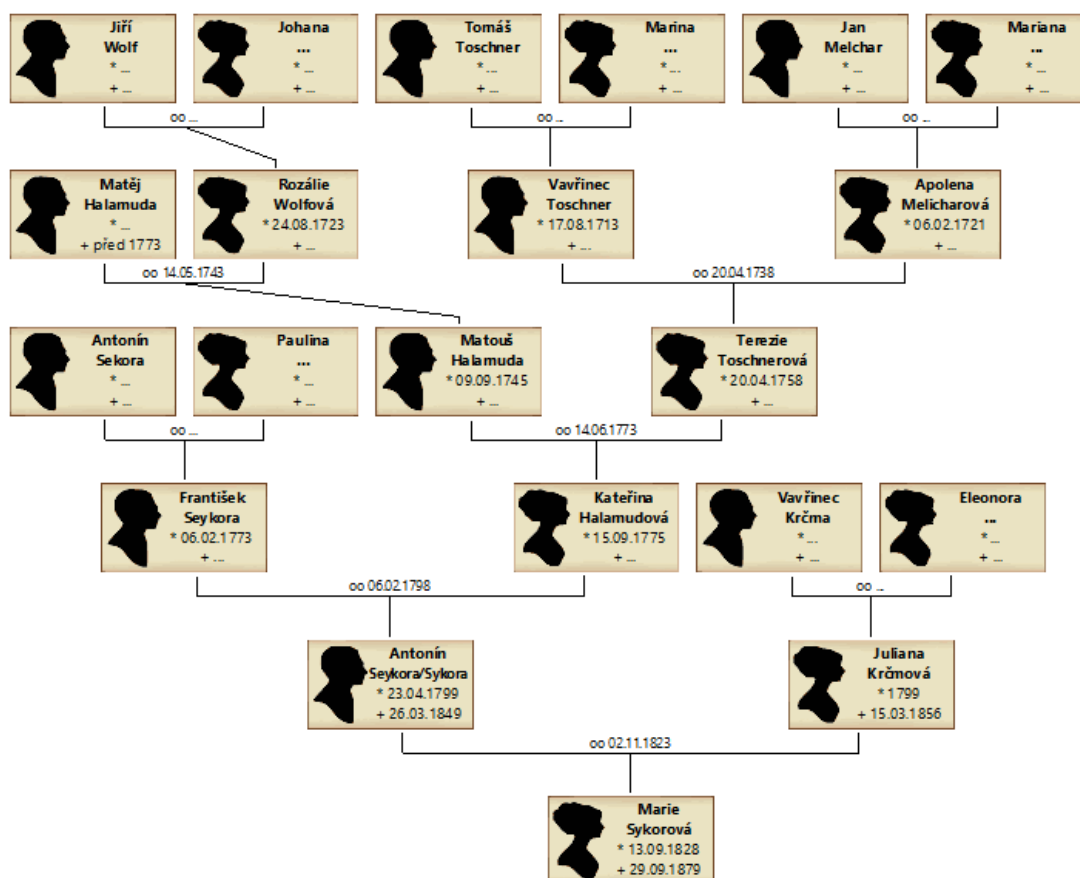
Jeho starší bratr Josef bydlel v další jednotce s manželkou Marií. Další z bratrů, Štefan (* 1830), tvořil pár s chotí Josefou.

Pod střechou jediného stavení tak spatřujeme hned dvě generace, přičemž ta mladší byla zastoupena dokonce třemi syny.

4) Větev rodiny Sykorovy

4.1 František Seykora a Kateřina Halamudová

Za rodinou Sykorovou se vydáme rovněž do Šlapanic. Tak jako i na jiných místech našeho rodokmenu můžeme s jednotlivými příslušníky rodu sledovat vývoj tvaru jejich příjmení v čase.

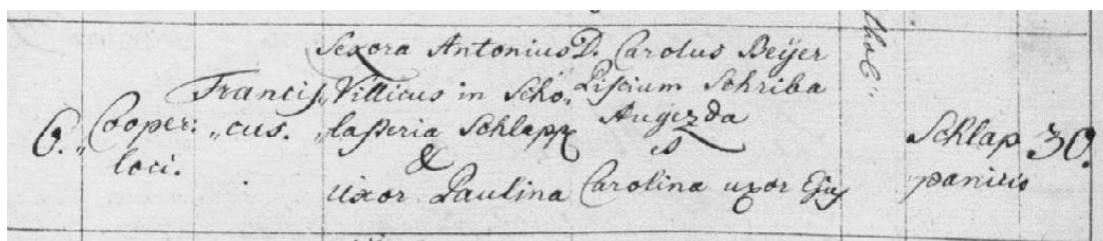
Otec našeho nejstaršího nalezeného předka této větve mateřské strany rodokmenu, šafář šlapanické scholasterie Antonín, je uváděn s příjmením ve tvaru Sekora.

Mluvíme-li o šafáři, pojďme si tuto hodnost a povolání přiblížit. Šafář byl nerozlučitelně spjat s takzvaným vrchnostenským dvorem. Na něm pracovali poddaní formou roboty a dále čítal také placené nájemné služebné, v jejichž

čele stál právě šafář. Jeho stěžejní povinností bylo dohlížet na chod celého velkostatku a kontrolovat práci čeledi. Šafářova manželka zase bedlivě dozírala na děvečky a pod její patronací probíhalo veškeré mléčné hospodářství a chov slepic. Rovněž ona dostávala za vykonanou činnost plat.

Největší podíl na fungování vrchnostenského statku měla nájemná čeleď, která se podle typu vykonávané práce různě rozdělovala. Při statku pracovalo několik pacholků a pohůnků, kteří pečovali o potah, byl-li součástí dvora. Pokud se popluží soustředilo i na chov dobytka a prasat, najali skotáka a sviňáka, o rozmanité druhy zvířectva se rovněž staraly děvečky. Pasáčky a husopasky vyváděli na luka drůbež, řezáči krájeli řezanku na krmivo pro dobytek. V době sklizně byl najímán poklasný, bdící nad prací mlatců. Dle specializace dvora mohli být rovněž zaměstnáváni myslivec, chmelař, vinař nebo ovčák.

Antonínova manželka Paulina porodila syna ve Šlapanicích čp. 30. Ke slavnostnímu křtu Františka došlo dne 6. února roku 1773.

Záznam o křtu Františka Seykory

Další podobu příjmení rodu čteme v matričním záznamu doprovázejícím sňatek našeho předka. František Seykora vstoupil do manželství přesně pětadvacet let po svém křtu. Dne 6. února roku 1798 se oženil s rodačkou ze Šlapanic čp. 41, Kateřinou.

Dcera püllánika Matouše Halamudy (*9. září 1745 Šlapanice) a Terezie Toschnerové (*20. dubna 1758 Šlapanice) se ve svých dvaadvaceti letech vdávala jako vdova po Matouši Filovi.

Pro úplnost dodejme, že Kateřinin otec pocházel z rodu Matěje Halamudy z Přívozu a Rozálie Wolfové (*24. srpna 1723) ze Šlapanic. Rodiči Rozálie byli Jiří a Johana.

Matka Kateřiny Halamudové byla dcerou Vavřince Toschnera (*17. srpna 1713 Tuřany), z rodu Tomáše a Mariny, a Apoleny Melicharové (*6. února 1721 Šlapanice), rodičů Jana a Mariany.

Do rodiny púllánika Františka Seykory přibyl prvorozený syn Antonín čtrnáctého měsíce po svatbě. Ve Šlapanicích čp. 66 se náš předek narodil dne 23. dubna roku 1799.

Běh všedních dní rodiny Seykorovy byl závislý především na ročním období a k němu náležejícím povinnostem, jakými byly kupříkladu orba, setí, sklizeň obilí a následný výmlat, sušení sena, sklizeň brambor a dalších plodin – a to vše stále dokola.

Koloběh selského života ukončila obvykle až smrt. Kde však dostihla naše manžele Seykorovy, nevíme. S největší pravděpodobností se ke stáru přestěhovali na jiné místo.

4.2 Antonín Seykora a Juliana Krčmová

Syn Františka a Kateřiny oproti tomu ve Šlapanicích setrval celý život. Jako dítě se musel bezesporu podílet na péči o drobná hospodářská zvířata a pomáhat dalšími nutnými pracemi v hospodářství. Děvčata na druhou stranu pomáhala v domácnosti a s mladšími sourozenci.

Lze tvrdit, že osudy životů našich předků byly již od dětství poměrně přesně dopředu známé a ani při výběru životního partnera neměli mladí lidé právo zcela svobodné volby.

Nedokážeme dnes ani odhadnout, o jaký poměr mezi osobní vůlí a autoritativním rozhodnutím šlo v případě volby Antonínovy nevěsty.

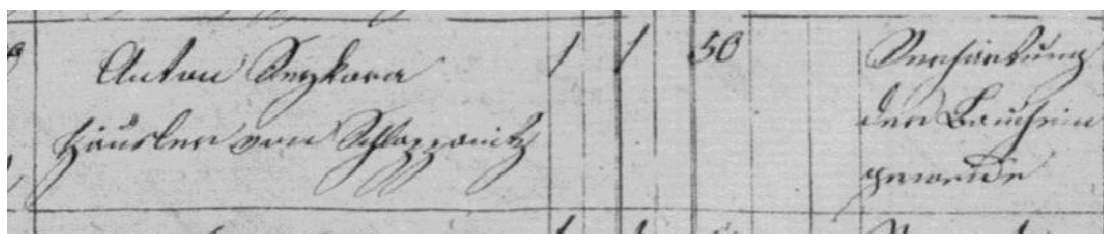
Víme však, že Antonín Seykora nepokračoval ve stopách svého otce a nestal se z něj sedlák. Velmi pravděpodobně proto, že grunt svého otce nezdědil.

Na prahu manželství stanul dne 2. listopadu roku 1823. Tehdy si ve šlapanickém kostele řekli své „ano“ s Julianou Krčmovou, dcerou domkáře ve Šlapanicích Vavřince a Eleanory. Antonínova novomanželka však ze Šlapanic nepocházela.

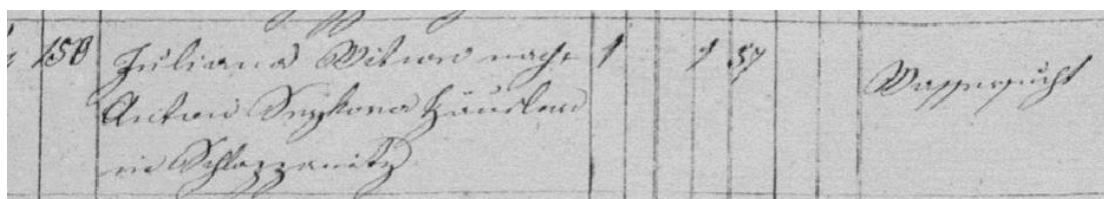
Dne 13. září roku 1828 porodila svému muži, podruhovi ve Šlapanicích čp. 133, dceru Marii, děvče, se kterým se o téměř tři desítky let později znovu setkáme při našem vyprávění.

Několik týdnů před svými padesátými narozeninami Antonín Seykora, domkář ve Šlapanicích čp. 50, zemřel. Příčinou jeho úmrtí bylo dle zápisu v matriční knize „ztuhnutí břišních vnitřností“.

Vdova Juliana Seykorová skonala dne 15. března roku 1856 rovněž ve Šlapanicích čp. 150. V jejím případě byla uvedeným důvodem smrti vodnatelnost.

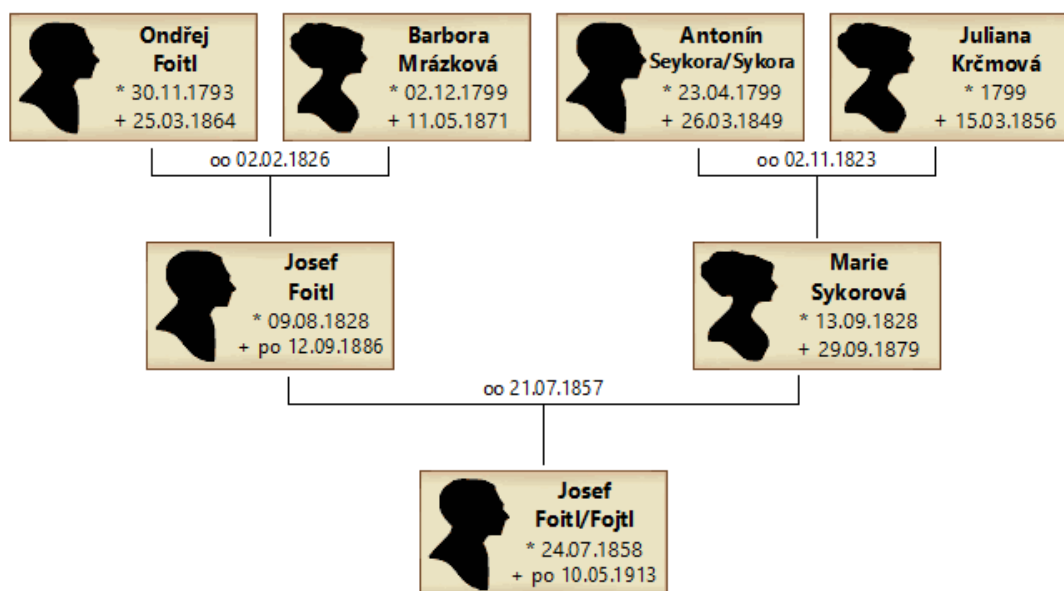
Úmrtí Antonína Seykory

Úmrtí Juliany Seykorové, vdovy po Antonínu Seykorovi

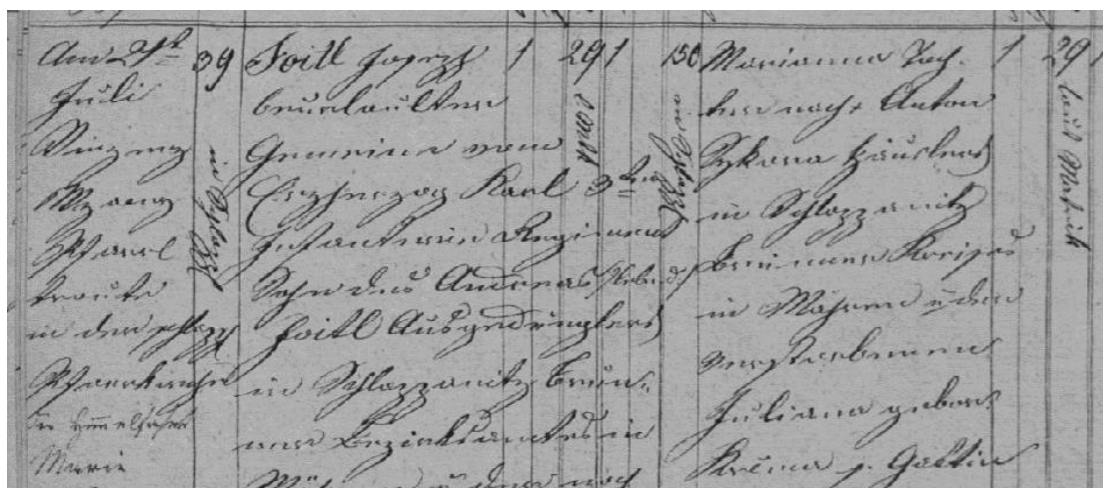

5) Josef Foitl a Marie Sykorová

Když se Marie Sykorová v osmadvaceti letech vdávala, uvedl již zapisovatel do matriční knihy její příjmení ve tvaru, který známe dodnes. Respektive jmenoval zde jejího otce Antonína Sykoru.

Zalíbení v sobě tehdy našli rodáci ze stejné obce. Veselka Josefa Foitla, syna Ondřeje a Barbory, a Marie Sykorové se ve Šlapanicích slavila dne 21. července roku 1857.

Sňatek Josefa Foitla

Prakticky do roka a do dne se rodina Foitlova rozrostla o prvorozeného syna Josefa. Chlapec se narodil dne 24. července roku 1858 ve Šlapanicích čp. 106.

Těsně před osmými narozeninami malého Josefa, dne 15. července roku 1866, dorazila do Šlapanic pruská vojska.

Válka v roce 1866, označovaná také jako válka sedmitýdenní, prusko-rakouská válka roku 1866 nebo německá válka, znamenala ukončení prusko-rakouského soupeření o vliv na území Německa. Rakousko v ní ztratilo definitivně své velmocenské postavení, Prusko naopak udělalo další krok ke sjednocení Německa pod jeho žezlem.

Z nalezených záznamů můžeme soudit, že námi sledovaným předkům této rodové větve se důsledky prusko-rakouské války vyhnuly.

Jednapadesátiletá Marie Foitlová zemřela dne 29. září roku 1879 ve Šlapanicích čp. 241. Příčinou jejího úmrtí byla žloutenka, zánět jater.

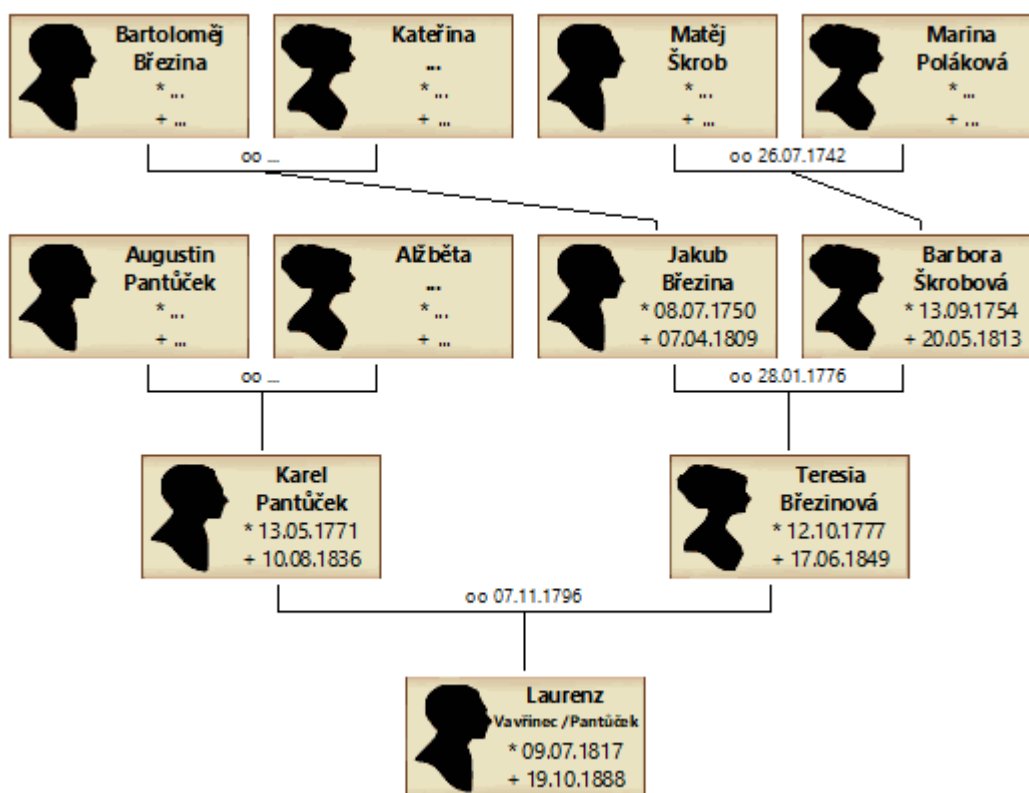
Tovární dělník Josef Foitl skonal někdy po roce 1886, avšak nikoliv ve Šlapanicích.

Fotografie Šlapanic z přelomu 19. a 20. století

6.1 Karel Pantůček a Teresia Březinová

Rodina Pantůčkova pochází dle dohledaných matričních zápisů rovněž z Brněnska. Obec Hostěnice najdeme deset kilometrů severovýchodně od Šlapanic.

Na rozdíl od nich však tato obec nikdy neoplývala bohatstvím. V okolí vsi nebylo v minulosti mnoho polí a jejich půda byla namnoze neúrodná a kamenitá. Místní obyvatelé tak často hledali obživu v tamních rozsáhlých lesích. Pro řadu lidí byl také zdrojem živobytí kámen, používaný ke zpevnění cest, kamenické práce nebo na kvalitní vápno.

Našeho nejstaršího předka této větve Karla Pantůčka máme poprvé doloženého matričním zápisem pokřtěných. Podle něj byl dne 13. května roku

1771 přijat do křesťanské obce syn domkáře Augustina a Alžběty narozený v Hostěnicích čp. 24.

Chlapec se narodil do nedobrých let. Na začátku sedmdesátých let 18. století vstoupily totiž české země do jedné ze svých nejtragičtějších etap. Na úrodě z let 1770 a 1771 se podepsalo několikaleté abnormálně deštivé období, které bylo na jaře vystřídáno extrémním suchem.

I přes popsané všeobecné komplikace doprovázející Karlův příchod na svět se chlapec dožil dospělosti a v pětadvaceti letech, dne 7. listopadu roku 1796, stanul na prahu společného života s Teresiou Březinovou, pokřtěnou dne 12. října roku 1777.

Teresia byla rodačkou z Ochozu u Brna čp. 10. Nevíme, kam se Pantůčkovi nastěhovali bezprostředně po oddavkách. Potkáváme je znovu až jednadvacet let poté, když se jim dne 9. července roku 1817 v Ochozu u Brna čp. 10, v rodném domě matky, narodil syn Vavřinec (Laurenz) – dnes v roli pokračovatele našeho příběhu.

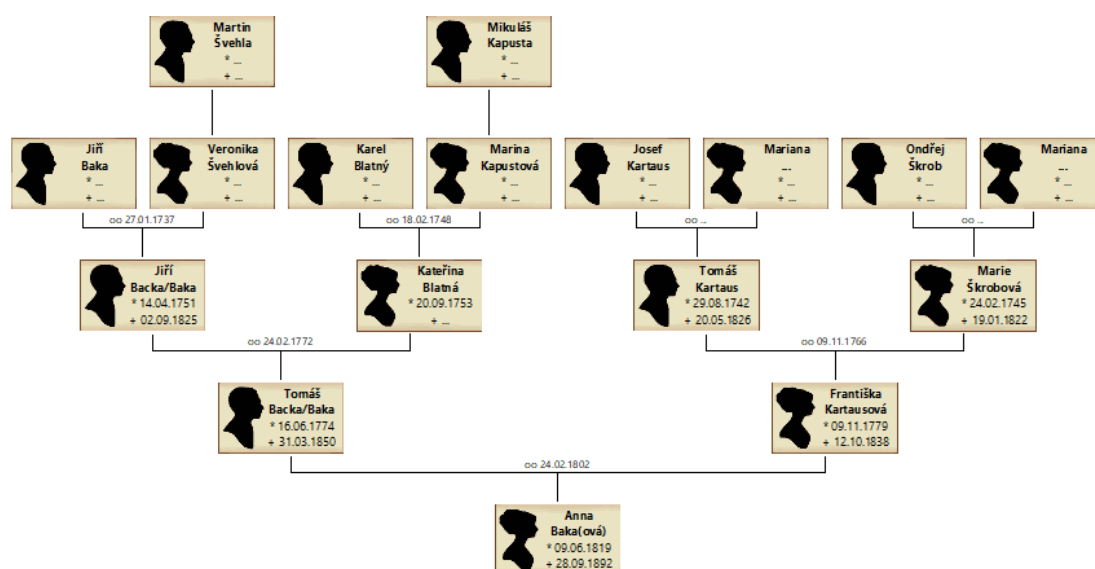
Ještě později žili manželé v malé vsi Obce, ve stavení čp. 48. Tady dne 10. srpna roku 1836 domkář Karel Pantůček podlehl tuberkulóze.

Jeho žena zemřela v Obcích čp. 47 dne 17. června roku 1849 na vodnatelnost.

7) Větev rodiny Bakovy

7.1 Nejstarší předci Bakovy

Obce jsou název vsi, ze které pochází další z rodin naší rodové historie. S touto zajímavostí se setkáváme u nejstarších předků rodové větve Bakových (někdy se příjmení rodiny objevuje také ve tvaru Backa). Obce jsou dnes součástí Ochozu u Brna, se kterým v průběhu let zcela srostly.

V křtinské farnosti, do které patřily i Obce, žil v čase sňatku přinejmenším jeden z rodičů našeho nejstaršího nalezeného předka Bakových. Jiří Baka se v Křtinách dne 27. ledna roku 1737 oženil s Veronikou Švehlovou z rodu Martina Švehly.

V Obcích manželé žili prokazatelně roku 1751, když se tu narodil jejich syn a náš první matričními záznamy bezesbytku potvrzený příslušník rodiny Bakových. **Jiří Baka** (Backa) byl pokřtěn v Křtinách dne 14. dubna roku 1751.

Jednadvacetiletý syn sedláka Jiří Baka pojal dne 24. února roku 1772 v Křtinách za manželku rodačku z Březiny, devatenáctiletou Kateřinu, dceru Karla Blatného.

Ve většině případů, jakožto i v tomto našem, se několik málo dnů po oddavkách manželka stěhovala na statek ke svému muži a její povinností bylo

přinést do rodiny přiměřené věno. Ze svého rodiště zpravidla odjížděla na žebříňáku plném svatební výbavy, zejména duchen a polštářů, kromě hmotného zajištění si s sebou přivezla i základní finanční kapitál. Tímto ovšem docházelo k tzv. vybytí z rodiny a dcera pozbývala jakýchkoliv dalších práv na rodinný majetek nebo nemovitost.

Věno bylo nesmírně důležitou institucí. Mladí muži, kteří měli přejmout otcovský grunt, museli vyplatit podíly z usedlosti mezi své sourozence, tedy je takzvaně vybyt. K tomu jim ovšem nezřídka chyběla hotovost, již se domohli právě přínosem manželčina věna. Obnos, který dívka od rodičů dostala, se proto stával předmětem dlouhých licitací podepřených písemnými úmluvami.

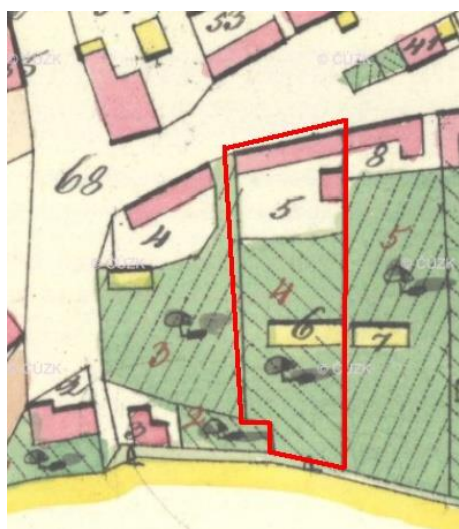
Bez závazků ovšem nezůstával ani novomanžel. Ačkoliv nepřinášel věno, musel svatební smlouvou připsat manželce obvěnění, jímž by zajistil ji a její potomky v případě jeho nenadálé smrti.

Syna Tomáše, kterého poznáme blíže v následující kapitole, položili manželé Bakovi do kolébky v Obcích čp. 2. Dítě přijalo svátost křtu dne 16. června roku 1774.

Pro představu o velikosti vsi Obce uveďme, že roku 1790 zde stálo 39 domů a v nich žilo 203 obyvatel.

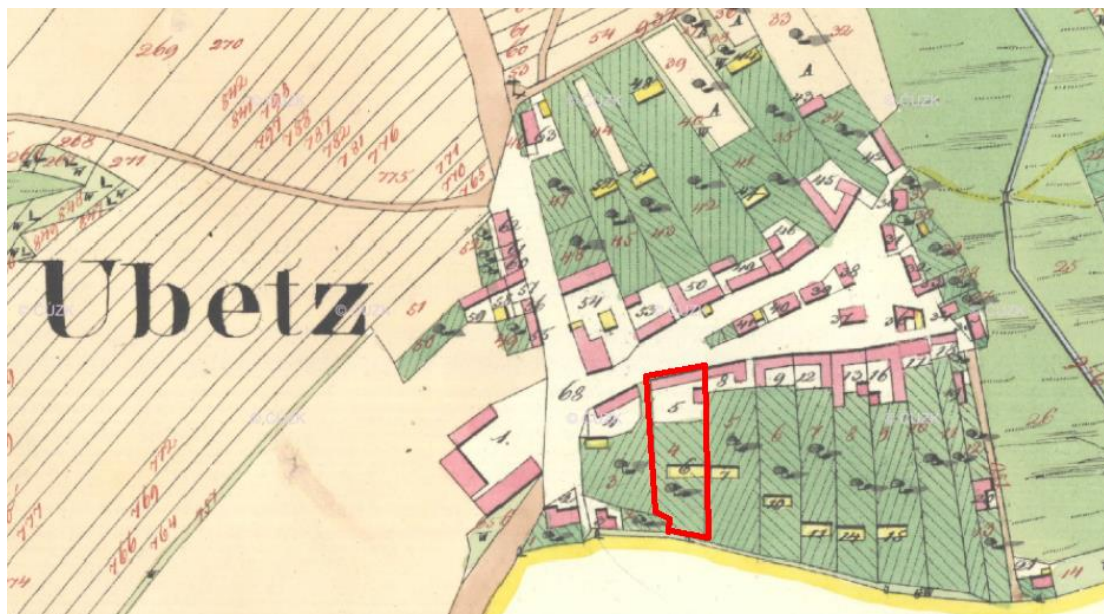
Čtyřiasedmdesátiletý Jiří Baka odešel na pravdu boží dne 2. září roku 1825. Zemřel na gruntě v Obcích čp. 2. Doklady o místě a čase skonu Kateřiny Bakové se nepodařilo dohledat.

Hovoříme-li o chalupě čp. 2, můžeme nahlédnout do map stabilního katastru, abychom získali jasnější představu o místě bydliště.

Chalupa se nacházela v pravidelné zástavbě obce, jejíž jádro tvořily dvě řady proti sobě obrácených gruntů. Usedlosti byly z velké části kamenné, pouze stodoly zůstávaly dosud roubené. Bývaly zpravidla umístěny hluboko v zahradě, v našem případě se pak jednalo o ovocný sad.

Detail chalupy čp. 2 v Obcích u Ochozu na mapě před polovinou 19. století

Poloha chalupy čp. 2 rodiny Bakovy v Obcích u Ochozu u Brna

7.2 Tomáš Baka a Františka Kartausová

Selský synek Tomáš Baka přišel na svět v časech, kdy se lidé nemohli například stěhovat ani ženit bez svolení vrchnosti, a tak byl celý jejich život nemilosrdně ovlivňován a řízen. Až do zrušení nevolnictví, potažmo do zlomového a revolučního roku 1848 se veškeré podobné úkony odehrávaly zcela podle daných pravidel.

Dne 24. února roku 1802 stanul sedmadvacetiletý muž před oltářem, aby spojil svůj život s Františkou Kartausovou z Habrůvky čp. 7, dcerou usedlého Tomáše Kartause.

Lze snadno předpokládat, že život Tomáše a Františky se odvíjel dle zaběhnutých zvyklostí venkovského života a nikterak nevybočoval z tradičního běhu dní vztahujícího se především k dobré sklizni, která zajišťovala obživu celé rodině. Muž pracoval na poli, žena obstarávala hospodářská zvířata, domácnost a rodila děti, o které pečovala. Jedním z nich se dne 9. června roku 1819 stala dcera Anna. Děvče se narodilo na gruntě v Obcích čp. 2.

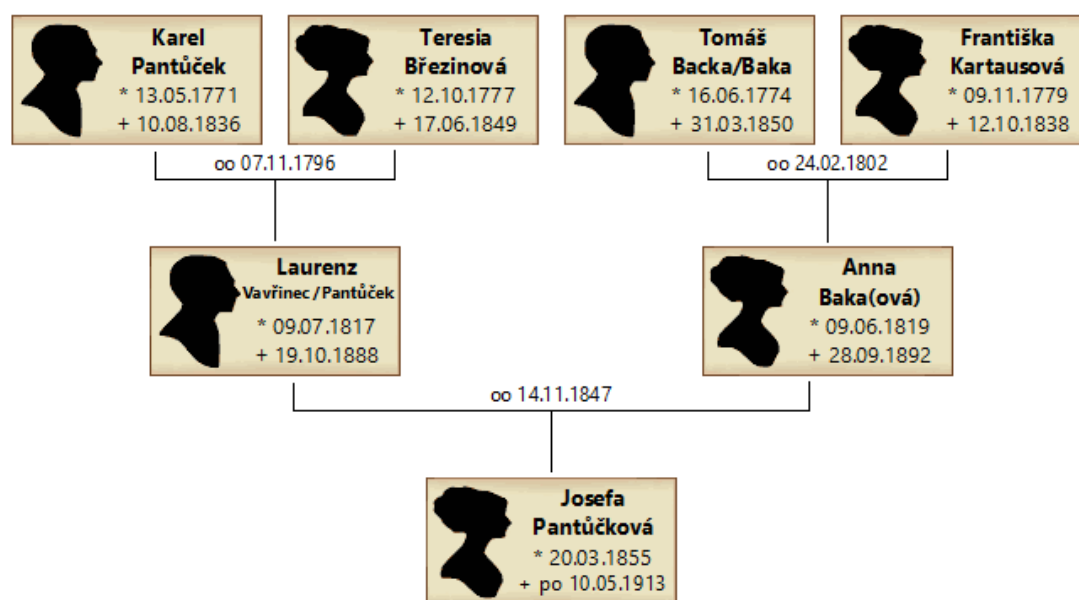
Františce Bakové vzala život jen několik málo týdnů před jejími devětapadesátými narozeninami vodnatelnost. Dne 12. října roku 1838 vydechla manželka půllánika v Obcích čp. 2 naposledy.

Dva roky před koncem života vejminkáře Tomáše Baky společenská revoluce zcela pozměnila společenský řád. Jejím největším výdobytkem bylo zrušení roboty. Až dosud byla téměř každá osoba poddaná svému pánovi, avšak teprve po tolik vytouženém zrušení poddanství se lidé stali osobně svobodnými, se všemi výhodami, které jim nové uspořádání přineslo. Od této chvíle se mohla společnost svobodně stěhovat, sezdávat, kupovat či prodávat majetky – to vše bez přísného dohledu vrchnostenské kanceláře.

Pěťasedmdesátiletý Tomáš Baka skonal dne 31. března roku 1850 v Ochozu u Brna čp. 16. V kolonce určené příčině úmrtí je uvedena sešlost věkem, nejběžnější dobové označení pro přirozenou smrt.

8) Vavřinec Pantůček a Anna Baková

Vavřinec Pantůček, syn Karla a Teresie, narozený dne 9. července roku 1817 v Ochozu u Brna, žil v dospělosti jako domkář v Obcích.

O dva roky mladší Anna Baková, dcera púlláníka v Obcích čp. 2 Tomáše a Františky rozené Kartausové, se v Obcích na rozdíl od Vavřince narodila.

Obečně právě dívky, potažmo přímo dcery statkářů měly jen pramalý vliv na výběr svých ženichů. Svatby se dohadovaly mezi rodiči snoubenců, nezřídka zcela bez jejich souhlasu. U chudších vrstev obyvatel, u podruhů a řemeslnických dcerek byla pravidla paradoxně volnější.

Těžko dnes soudit, zda měla na plánovaný sňatek domkáře Vavřince Pantůčka a Anny Bakové vliv více svobodná vůle mladého páru, nebo šlo o rozhodnutí rodičů.

Jejich svatba se v každém případě odehrála dne 14. listopadu roku 1847.

Josefa Pantůčková, dcera Vavřince a Anny, s níž pokročíme k další generaci našich předků, spatřila světlo světa dne 20. března roku 1855 v Obcích čp. 48.

Manželé Pantůčkovi dožili své životy v Obcích čp. 19.

Jednasedmdesátiletý Vavřinec zemřel dne 19. října roku 1888 na tuberkulózu.
Anna se rozžehnala se životem dne 28. září roku 1892.

19 21	října c. 16	Vavřinec Pantůček, ček, domkář v Ubrčích	1. 1. 71.	Souchole
----------	----------------	--	-----------	----------

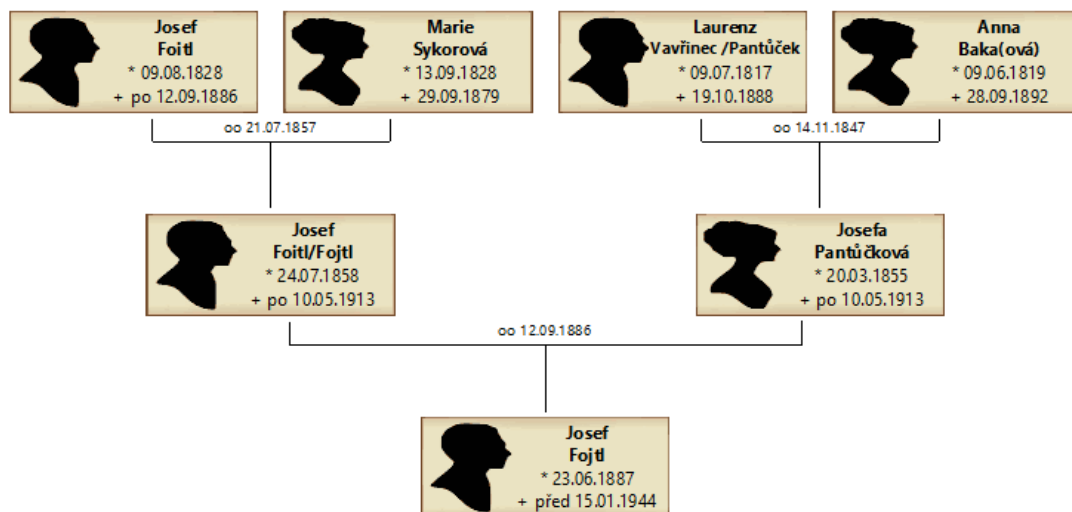
Úmrtí Vavřince Pantůčka

28 30	září c. 17.	Anna Pantůčková vdova po zemřelém Vavřinci Pantůčkovi novi domkáři v Ubrčích	1 3/4 61	sestost věku
----------	----------------	---	-------------	--------------

Úmrtí Anny Pantůčkové

9) Josef Foitl a Josefa Pantůčková

V jinak převážně zemědělsky založených Šlapanicích docházelo v průběhu 19. století současně s rozvojem průmyslového Brna ke vzniku místních průmyslových podniků.

Šlapanice se stávaly přirozeným centrem regionu, přestože velká část obyvatel, dělníci, úředníci a mládež, jezdila za prací a studiem do Brna.

Ve šlapanickém záměcku byl roku 1814 položen základ jednoho z největších brněnských závodů – První brněnská strojírna. Různým výrobním účelům sloužila tato budova až do konce 19. století.

V letech 1871 až 1931 byl ve Šlapanicích provozován také rolnický cukrovar.

Do těchto průmyslově rozvojových časů se ve Šlapanicích čp. 106 dne 24. července roku 1858 narodil Josef Foitl, který se v dospělosti oženil s Josefou Pantůčkovou z Obcí. Ještě předtím ale sloužil náš předek na vojně u 1. dělostřeleckého pluku.

Josef byl dělníkem v továrně a žil ve Šlapanicích čp. 12 a Josefa pracovala také jako dělnice v továrně, když se dne 12. září roku 1886 brali.

Ve Šlapanicích čp. 12 se následujícího roku, dne 23. června, narodil Josef, pokračovatel této rodové větve. Josefův otec je v matričním zápise označen jako podruh.

Kdy a jak Josef a Josefa zemřeli, nevíme. Oba zemřeli po 10. květnu roku 1913. Konkrétnější informace se nedozvíme. Mladší záznamy z matrik zemřelých se

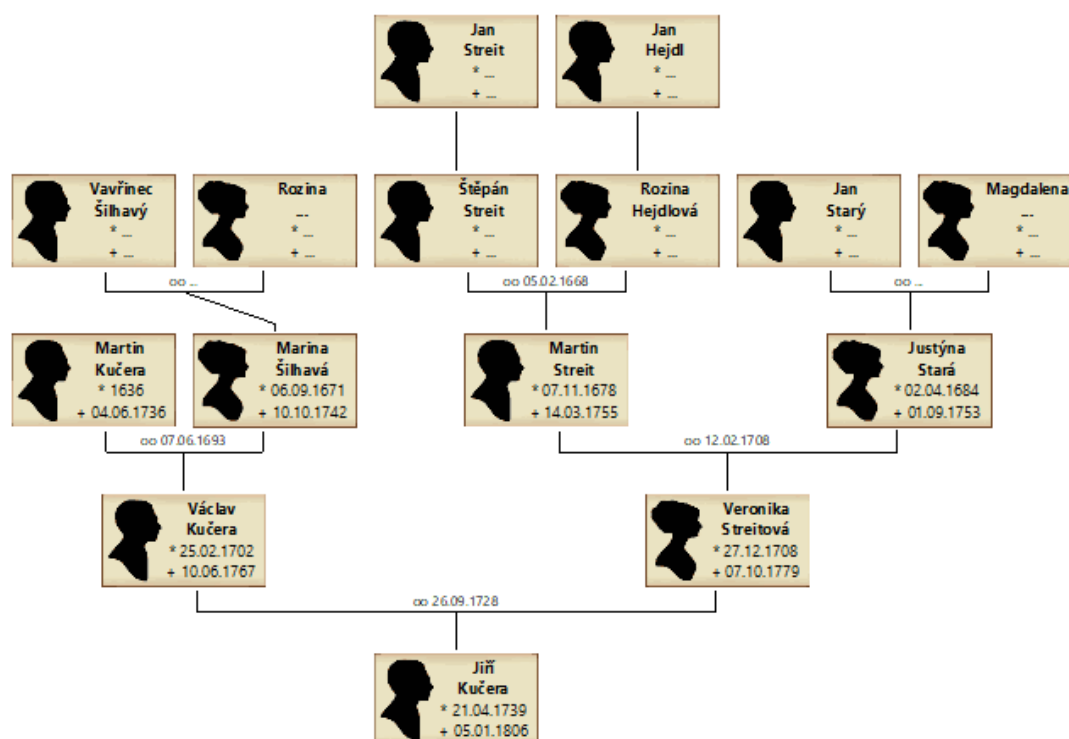

totiž nacházejí na matričních úřadech a jsou k nahlédnutí pouze přímým potomkům. Během 20. století navíc přestali lidé umírat doma, jak tomu dosud bylo zvykem, a dožívali své poslední dny v nemocnicích. Pokud ovšem nemáme bližší informace, kdy a kde mohl předek zemřít, je nalezení úmrtního zápisu spíše věcí náhody.

10) Větev rodiny Kučerovy

10.1 Martin Kučera a Marina Šilhavá

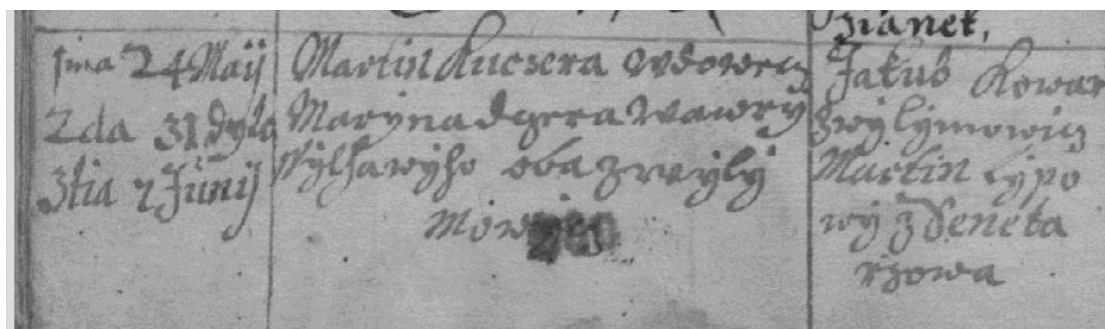

Od Brna se jen mírně vzdálíme s rodinnou větví Kučerových. Na Blanensku nedaleko Jedovnic se rozkládají Vilémovice. Rodiště Václava Kučery leží jen jeden a půl kilometru od turisticky známé Macochy.

První dohledaný záznam o této větví je prastarý, sahá až do 17. století. Dne 6. června roku 1693 byli v Jedovnicích sezdáni Martin Kučera a Marina Šilhavá. Pro Martina to však nebyla svatba první. Náš nejstarší dohledaný předek rodiny Kučerových se tehdy již ženil jako vdovec.

Vzhledem k faktu, že nebyl nalezen záznam o jeho narození, použijme k odhadu jeho věku při druhém sňatku již několikrát využitě odečtení věku uvedeného na mladších matričních záznamech. Brzy uvidíme, že jde o zápis vcelku unikátní.

Dle uvedené metody bylo Martinu Kučerovi sedmapadesát let, když řekl své „ano“ Marině Šilhavé, dceři Vavřince a Roziny.

Sňatek vdovce Martina Kučery

Marina byla pokřtěna ve Vilémovicích dne 6. září roku 1671 a v čase oddavek jí tak bylo jednadvacet let. Na jiném místě jsme již zmínili, že věkové rozdíly mezi vdovci a jejich druhými ženami byly mnohdy výrazné. V našem případě tak mohlo jít o celých pětatřicet let.

Obecně vzato bývali **vdovci** výrazně starší než jejich druhé manželky, někdy dokonce o celou generaci. Jestliže např. pětáctiletý ovdovělý muž hledal novou hospodyní a matku pro své děti, těžko ji mohl nalézt ve stejné věkové kategorii. Jen zanedbatelné procento žen nebylo v tak pokročilém věku provdáno. Taková žena mohla být nezaopatřená bez věna nebo mohla mít nemanželské potomky a tím pádem i nevalnou pověst stran své morálky.

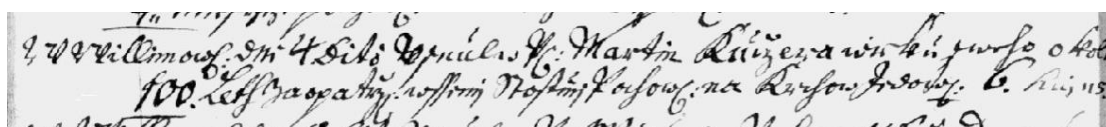
Pokračovatel našeho rodu Václav Kučera spatřil poprvé světlo světa ve Vilémovicích. Marina Kučerová dala chlapci život dne 25. února roku 1702.

Nyní se dostáváme k matričnímu záznamu, od kterého jsme odvodili možný letopočet narození Martina Kučery. Ten zemřel dne 4. června roku 1736 ve Vilémovicích a záznam uchovávající pro nás tento fakt na papíře hovoří o věku

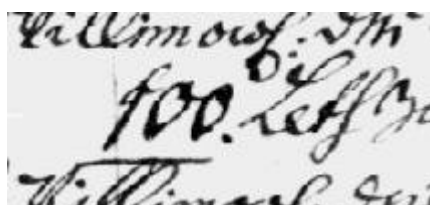
zemřelého – sto let. Zapisujícím stál neobvyklý věk Martina tehdy i za potvrzení.

Jak jsme již uvedli na jiném místě naší kroniky, ve většině případů šlo v těchto časech o odhadovaný věk, avšak vyloučit možnost, že se náš předek skutečně stovky dožil, nemůžeme ani nechceme.

Jednasedmdesátiletá Marina Kučerová dožila ve Vilémovicích dne 10. října roku 1742.

Záznam o úmrtí Martina Kučery

Detail záznamu s uvedením věku

10.1 Václav Kučera a Veronika Streitová

Na samém počátku 18. století se ve Vilémovicích poprvé nadechl syn Martina Kučery a jeho druhé ženy Mariny. Václav se narodil a byl pokřtěn dne 25. února roku 1702.

Život v těchto časech jistě nebyl pro obyčejného člověka nejjednodušší, avšak čas od času bylo ještě hůře.

Roku 1715 postihla Vilémovice morová rána. Všichni tehdy zemřelí byli pohřbeni na místě, které se dodnes nazývá Krchůvek. Deset let nato vystavěli přeživší z vděčnosti na návsi kapli a učinili slib vykonávat každoroční pouť na Svatý Kopeček u Olomouce.

Václavovi bylo tehdy třináct let a jeho ani jeho rodiče neštěstí nepostihlo, jak tomu bylo s ostatními členy rodiny, však nevíme.

Václav se, jak již tušíme, se štěstím dožil dospělosti a v šestadvaceti letech se oženil.

Kaple ve Vilémovicích

O šest let mladší Veronika, jež se dne 26. září roku 1728 stala v Jedovnicích paní Kučerovou, byla dcerou Martina Streita. Ze Senetářova nedaleko Vilémovic pak pocházeli všichni v matrikách nalezení předci Veroniky včetně jí samé. Novopečená paní Kučerová byla pokřtěna dne 27. prosince roku 1708.

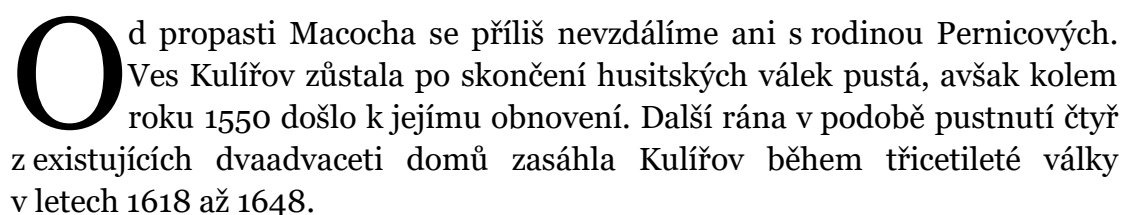
Malý Jiřík rozšířil rodinu sedláka Kučery ve Vilémovicích dne 21. dubna roku 1739. Je to ten z potomků Veroniky a Václava, se kterým se setkáme v jedné z následujících kapitol dokumentujících časovou posloupnost rodu Šulcových.

Pětašedesátiletý Václav Kučera zemřel ve své rodné vsi dne 10. června roku 1767.

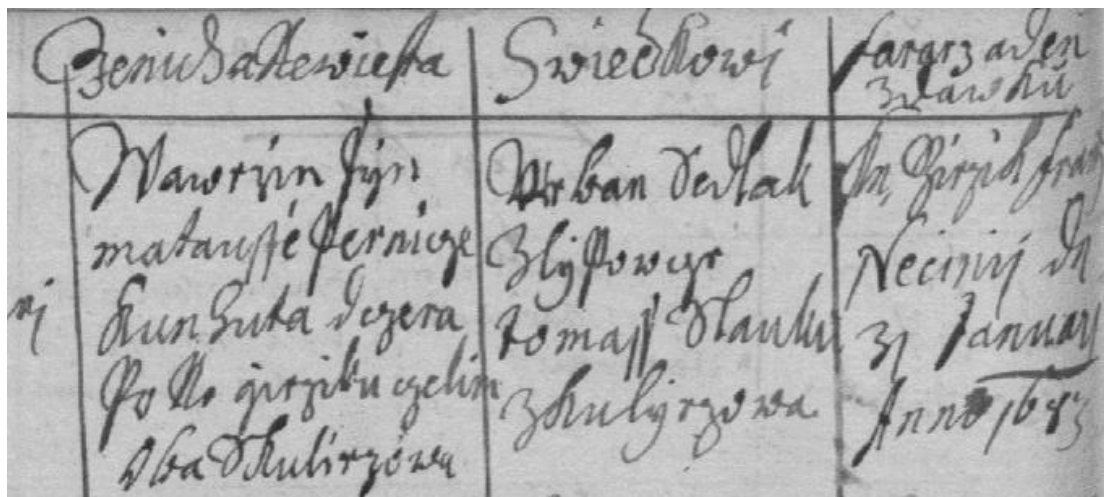
Svou manželkou byl na onen svět následován o dvanáct let později, dne 7. října roku 1779 z Vilémovic čp. 14.

11.1 Nejstarší předci Pernicovi

Dost možná o celých třináct let dříve se ve stejné vsi narodila dcera Jiřího Celého Kunhuta, která se dne 31. ledna roku 1683 stala v Jedovnicích Vavřincovou manželkou.

Sňatek Vavřince Pernici

V závěru svatebního roku přivedla Kunhuta na svět syna Tomáše. Prvorozený potomek manželů Pernicových byl pokřtěn dne 2. prosince roku 1683.

V uvedeném věku pětácti let, dne 25. března roku 1707, zemřel Vavřinec Pernica v Ostrově u Macochy. Hned následujícího roku po otcově smrti se Tomáš oženil.

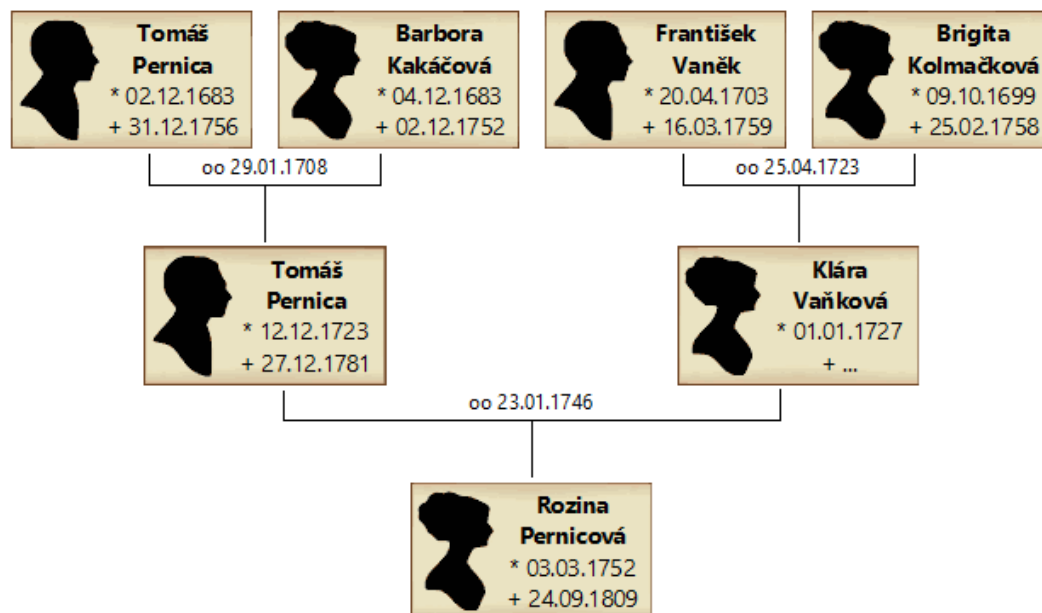
K oltáři se vydal dne 29. ledna roku 1708. Tehdy po jeho boku v jedovnickém kostele stála stejně stará Barbora Kakáčová, dcera Valentina.

Dost možná žil Tomáš v Ostrově u Macochy již před svatbou. S určitostí zde však se svou rodinou bydlel roku 1723. Posledního měsíce toho roku se tady totiž narodil jejich syn a nositel otcovského jména, Tomáš Pernica.

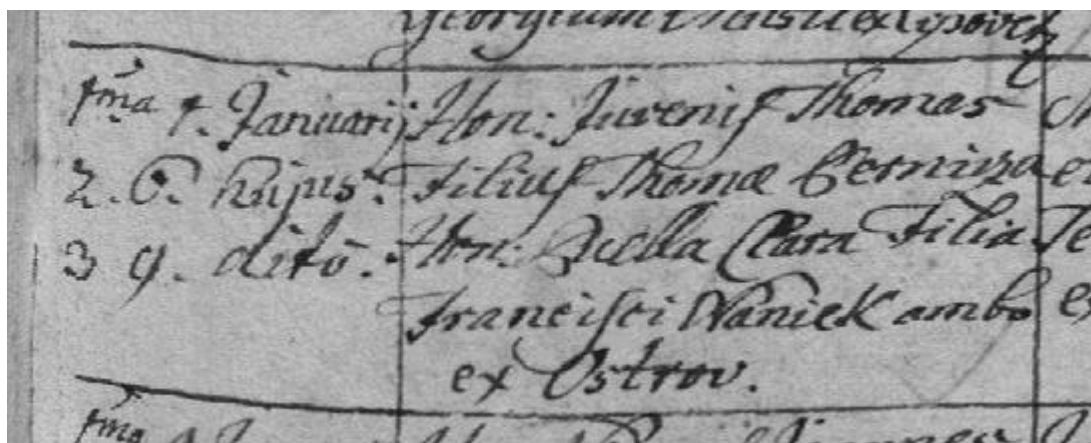
Dva dny před svými devětašedesátými narozeninami se rozžehkala se životem Tomášova matka Barbora Pernicová. Stalo se tak v Ostrově u Macochy.

Vdovec Tomáš Pernica skonal posledního dne roku 1756 rovněž v Ostrově u Macochy.

11.2 Tomáš Pernica a Klára Vaňková

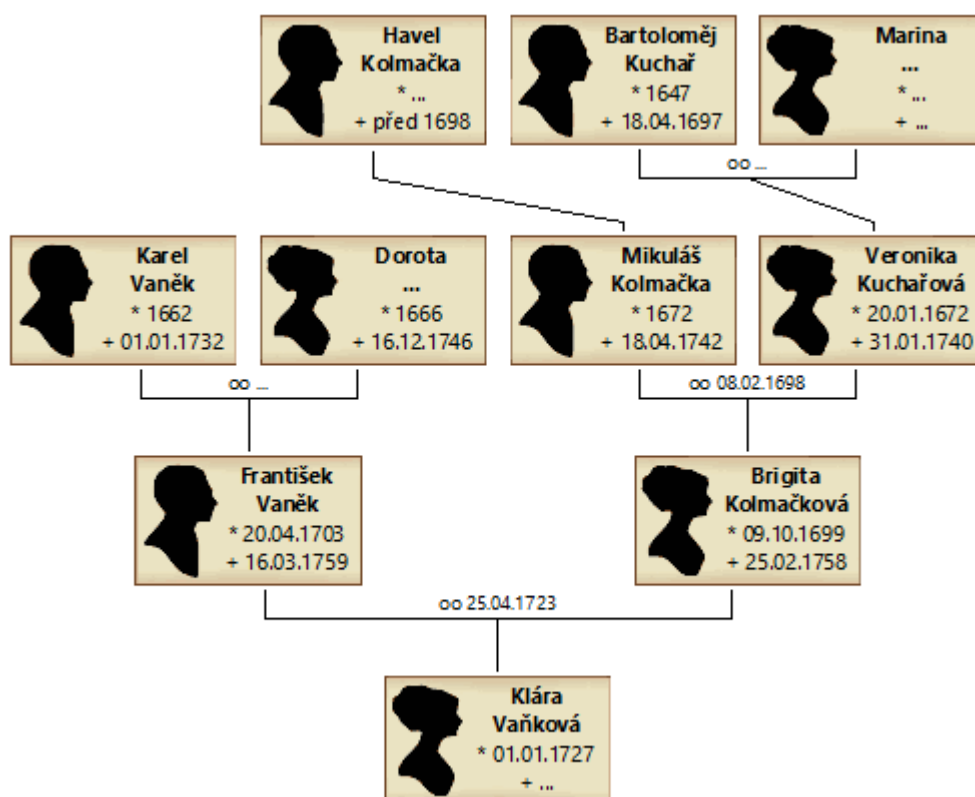
Ostrov u Macochy se stal ve dvacátých letech 18. století rodištěm a prvním domovem obou snoubenců, kteří byli po třech řádně prošlých ohláškách ve dnech 1., 6. a 9. ledna dne 23. ledna roku 1746 v jedovnickém kostele oddáni.

Sňatek Tomáše Pernici

Také svůj společný život započali tehdejší novomanželé Tomáš Pernica a Klára Vaňková v Ostrově.

Pojďme si říci ještě něco málo k rodině Kláry, pokřtěné prvního dne roku 1727.

Narodila se jako dcera sedláka Františka Vaňka (*20. dubna 1703 Ostrov u Macochy – †16. března 1759 Ostrov u Macochy), z rodu Karla Vaňka (†1. ledna 1732 Ostrov u Macochy) a Doroty (†16. prosince 1746 Ostrov u Macochy), a jeho manželky (∞25. dubna 1723 Jedovnice) Brigity Kolmačkové (*9. října 1699 Ostrov u Macochy – †25. února 1758).

Brigita pocházela z rodiny Mikuláše Kolmačky (†18. dubna 1742 Ostrov u Macochy, ∞8. února 1698 Jedovnice), otce Havla, a Veroniky Kuchařové (*20. ledna 1672 Ostrov u Macochy – †31. ledna 1740 Ostrov u Macochy), rodičů Bartoloměje (†18. dubna 1697 Ostrov u Macochy) a Mariny.

Zajímavostí, která se možná dotýká předků rodiny Vaňkových, je smlouva z roku 1749, kterou hraběnka Karolina z Roggendorfu pronajímá rodině Vaňků hostinec čp. 6 v Ostrově u Macochy. V držení tohoto hostince se

vystřídalo šest generací rodiny Vaňkových. Potvrzení, zda se jedná o naše předky, by si však vyžádalo další pátrání v archivech.

V Ostrově u Macochy se narodila také pokračovatelka této rodové větve, dcera Tomáše a Kláry Pernicových, Rozina. Osud děvčátka pokřtěného tehdy dne 3. března roku 1752 poznáme hned v následující kapitole.

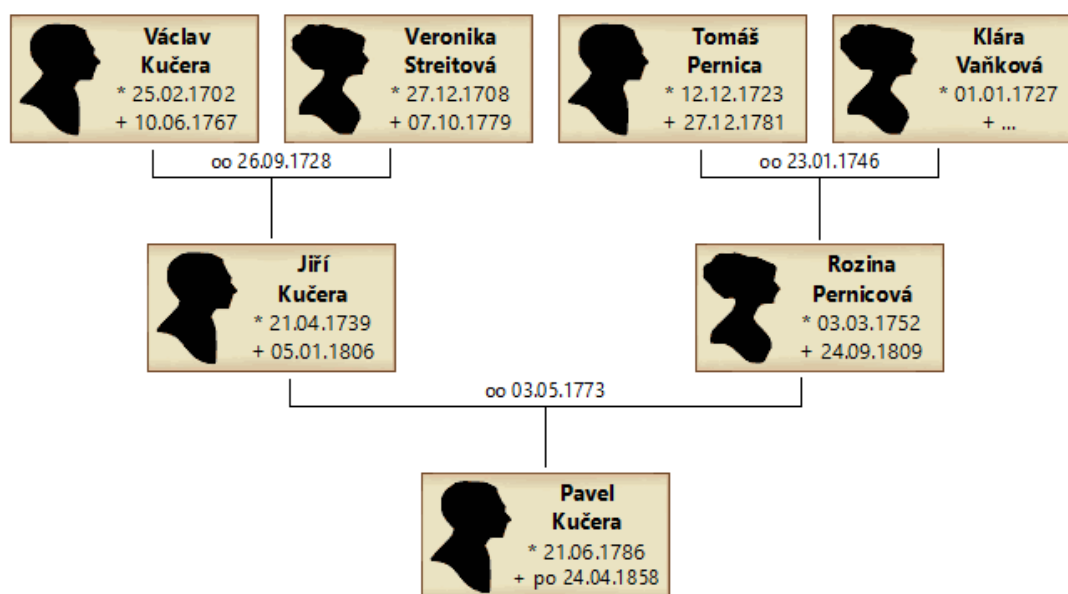
Spolu s datem úmrtí se v záznamu v matriční knize zemřelých dočítáme více o společenském postavení Tomáše Pernici v tehdejším Ostrově u Macochy. Dne 27. prosince roku 1781 tam zemřel osmapadesátiletý sedlák na gruntě čp. 5.

Připomeňme si na tomto místě, že termín sedlák neznačil ani tak povolání jako spíše sociální status. Sedláci měli totiž k dispozici chalupy s největšími rozlohami pozemků, které se vázaly ke stavení. O něco níže stáli chalupníci, kteří měli k dispozici menší výměry pole, domkáři většinou jen užitnou zahradu, ovšem živit se museli řemeslem.

Kdy a kde svůj život dožila Klára Pernicová, se nepodařilo zjistit.

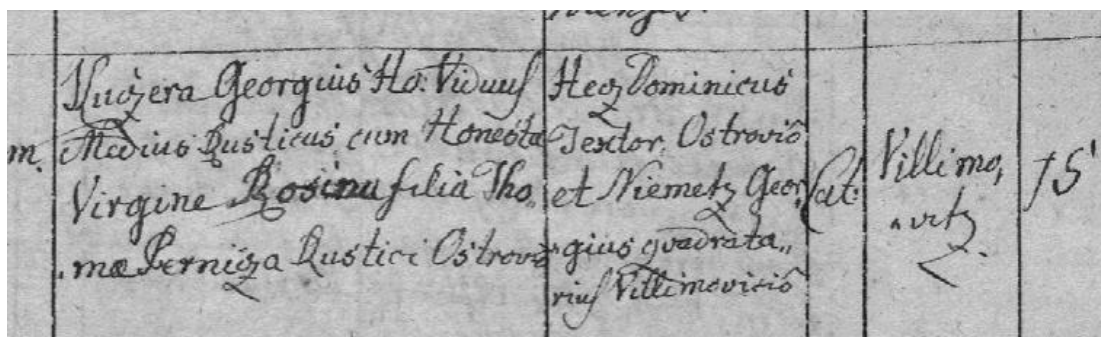

12) Jiří Kučera a Rozina Pernicová

Syn sedláka Václava Kučery vstoupil během života do manželství hned dvakrát. Poprvé se Jiří Kučera, narozený ve Vilémovicích, oženil ve dvaadvaceti letech. Tehdy se jeho manželkou stala Kateřina Němcová. Osud tomu chtěl a Jiří někdy před květnem roku 1773 ovdověl.

Ovdovělý sedlák se velmi pravděpodobně, jak tomu bylo zvykem, musel velmi rychle poohlédnout po nové ženě. Tou se dne 3. května roku 1773 stala nám již známá Rozina Pernicová, dcera sedláka v Ostrově u Macochy.

Sňatek Jiřího Kučery

Stalo se tak navzdory pověře, že květnové svatby nosí smůlu. Děti počaté v tomto měsíci totiž přicházely na svět uprostřed zimy, což přinášelo velká rizika nejen pro kojence, ale dokonce i pro jeho matku. Porodní bába se totiž přes závěje vůbec nemusela k rodičce dostat a časté rovněž bylo, že zamrzl zdroj pitné či užitkové vody. Voda získávaná ze sněhu a ledu se pak snadno kontaminovala a stávala se zdrojem nákazy.

Více než na pověry hleděl pravděpodobně sedlák z Vilémovic čp. 15 na zajištění chodu svého gruntu a domácnosti.

Pojďme si blíže ukázat, jak takový grunt mohl vypadat. Jeho podoba závisela na mnoha faktorech, zejména na době výstavby a místě, kde se usedlost nacházela. V zásadě lze však dvůr popsat jako uzavřenou jednotku s obytnou chalupou a několika hospodářskými staveními. Velmi rozšířeným typem byla usedlost postavená ve tvaru podkovy, přičemž jednu stranu tvořil vlastní dům, na straně protilehlé stál špýchar a další hospodářské objekty. Zadní stranu většinou zabírala stodola a brána vedoucí ven ze statku přímo na humna. Humnem se rozumí prostor, kde se mlátilo obilí. Postupně se toto místo pod širým nebem zastřešilo stodolou a pojem humno se zúžil na mlat umístěný v jejím středu. Jestliže ovšem použijeme termínu humna v množném čísle, myslí se tím prostor za dvory, jímž se obytná část vesnice oddělovala od polí.

Budovy na přední straně dvora směřovaly většinou na cestu nebo náves průčelím. Mezi obytnou chalupou a špejcharem uzavírala dvůr brána, která mohla být zdobená, zejména pokud byl majitel selské usedlosti dobře situován. Ve špejcharu se uskladovalo vymlácené obilí nebo další sklizené zemědělské plodiny, v případě nutnosti se však mohlo přízemí stavby změnit v dočasný vejminek pro odstupujícího hospodáře nebo několik let sloužil jako domek podružské rodiny.

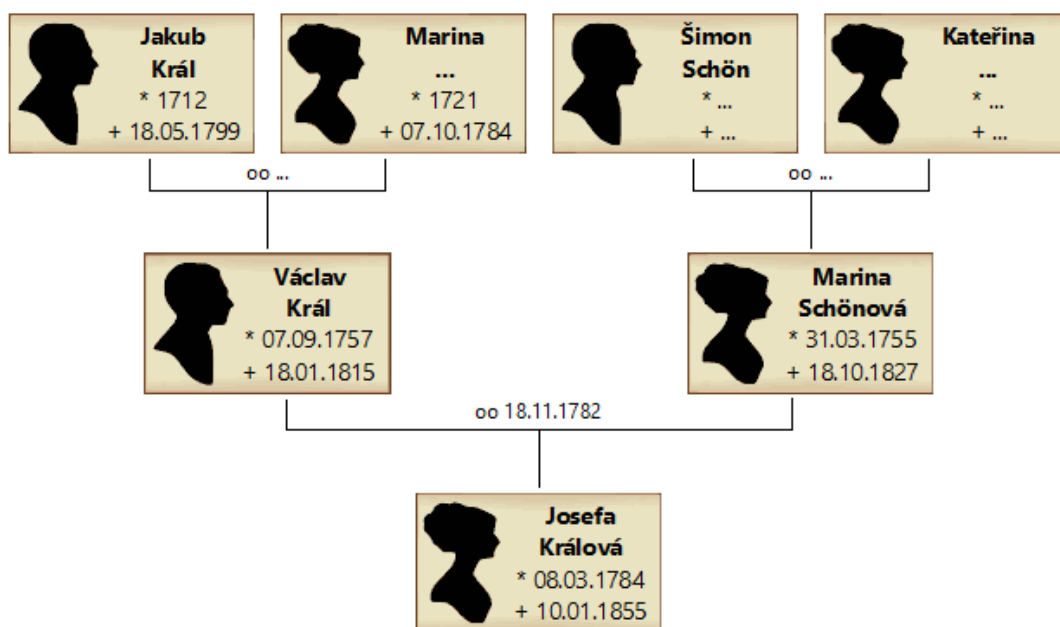
Do dalších let historie našeho rodu nahlédneme spolu s jedním z potomků půllánika Jiřího Kučery a jeho druhé ženy Roziny. Jejich syn Pavel, narozený ve Vilémovicích čp. 15, byl pokřtěn dne 21. června roku 1786.

Šestašedesátiletý gruntovník Jiří Kučera podlehl dne 5. ledna roku 1806 ve Vilémovicích čp. 15 tuberkulóze. Rozinu Kučerovou ze světa sprovodila dne 24. září roku 1809 vodnatelnost. Sedmapadesátiletá vdova zemřela rovněž ve Vilémovicích čp. 15.

13) Větev rodiny Králový

13.1 Václav Král a Marina Schönová

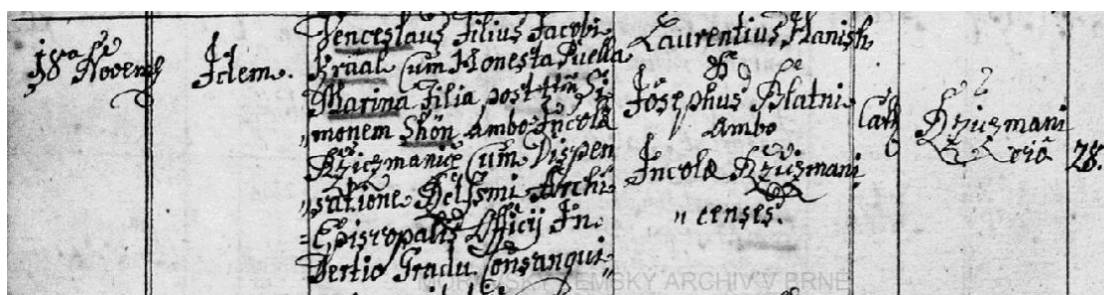
Naše poznávání vsí spojených s rodinnou historií bude i nadále pokračovat v blízkosti Brna. Dvanáct kilometrů severovýchodně od tohoto města narazíme na Řícmanice, rodiště rodinné větve Králových.

Syn Jakuba Krále (†18. května 1799 Řícmanice čp. 4) a Mariny (†7. října 1784 Řícmanice čp. 31), se kterým poodhrneme další ze závojů halící původ rodu Šulcových, přijal při křtu dne 7. září roku 1757 jméno po svém kmotru, Václav.

Uplynulo dětství a Václav se zařadil mezi chasu neboli mladé svobodné obyvatele vsí, kteří se scházeli při různých příležitostech. Většinou mezi sebe přespólní nepřijímali a určitou zakořeněnou nevraživost vůči chlapcům z okolních vesnic můžeme sledovat po celá staletí. Na druhou stranu také obyvatelé dvou různých lokalit spolu přicházeli do kontaktu, přinejmenším při pravidelných bohoslužbách ve farním chrámu. Pokud si tedy muž nevybral nevěstu v rodné vesnici, zvolil alespoň dívku z téže farnosti.

Václavova vyvolená pocházela stejně jako on z Řícmanic. O dva roky starší dcera Šimona Schöna a Kateřiny byla pokřtěna dne 31. března roku 1755.

Svatební obřad, při kterém byly spojeny životy Václava a Mariny, se odehrál v Babicích nad Svitavou dne 18. listopadu roku 1782. Aby mohli být snoubenci oddáni, museli nejprve požádat o dispens, neboť se jednalo o příbuzenství ve 3. stupni. Václav a Marina tak měli společného předka.

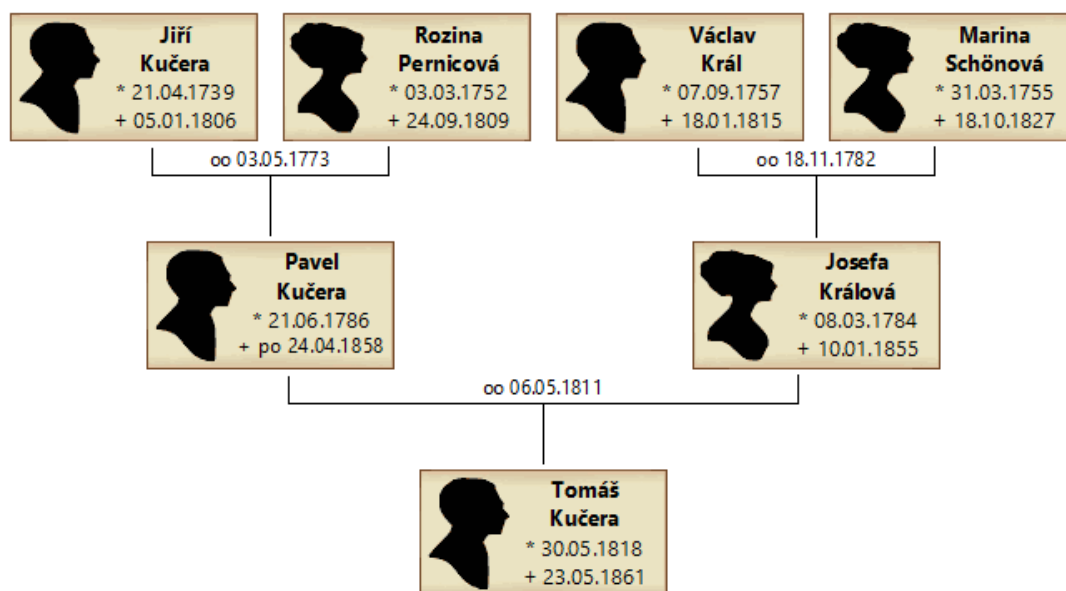
Sňatek Václava Krále

Netrvalo dlouho a manželé Královi přivítali na světě dceru Josefu. Pokračovatelku našeho rodu položili do kolébky v Řícmanicích čp. 28 a pokřtili dne 8. března roku 1784 v Babicích.

Sedmapadesátiletý Václav Král, usedlý v Řícmanicích čp. 28, dne 18. ledna roku 1815 na svém gruntě podlehl souchotinám. Na řícmanickém gruntě čp. 28 dožila také vdova Králová. Opustila tento svět dne 18. října roku 1827.

14) Pavel Kučera a Josefa Králová

Sedmnáct kilometrů cesty leží mezi Vilémovicemi a Řícmanicemi. V rozmezí dvou let se v těchto obcích narodily děti dvěma rodinám, které jsme v našem rodokmenu již poznali: syn gruntovníka Jiřího Kučery z Vilémovic – Pavel a dcera Václava Krále z Řícmanic – Josefa.

Pavlovi bylo čtyřicet let, když si dne 6. května roku 1811 vyměnil manželský slib s o dva roky starší Josefou Královou.

S našimi předky se nyní pohybujeme v dobách, kdy odliv mladých mužů a všeobjímající strach z postupu Francouzů neustával. Kromě toho byla po finančním krachu Rakouského císařství vyhlášena dne 15. března roku 1811 měnová reforma, při níž se staré bankocedule měnily za šajny o jmenovité hodnotě pětkrát nižší. Stát se zbavil čtyř pětín dluhů tím, že je z osmdesáti procent přesunul na obyvatelstvo, které zcela ožebračil.

Rodiště Josefy se posléze stalo domovem rodiny Kučerových. Dne 30. května roku 1818 se v Řícmanicích čp. 28 poprvé rozplakal Tomáš, další z článků mozaiky naší rodové historie.

Řícmanice čp. 28 byly pro Josefu, manželku domkáře Pavla Kučery, doslova kolébkou i hrobem. Sedmdesátiletá žena dne 10. ledna roku 1855 podlehl ve svém domově zánětu plic.

Nevíme, kdy a kde dožil Pavel Kučera, bylo to někdy po 24. dubnu roku 1858.

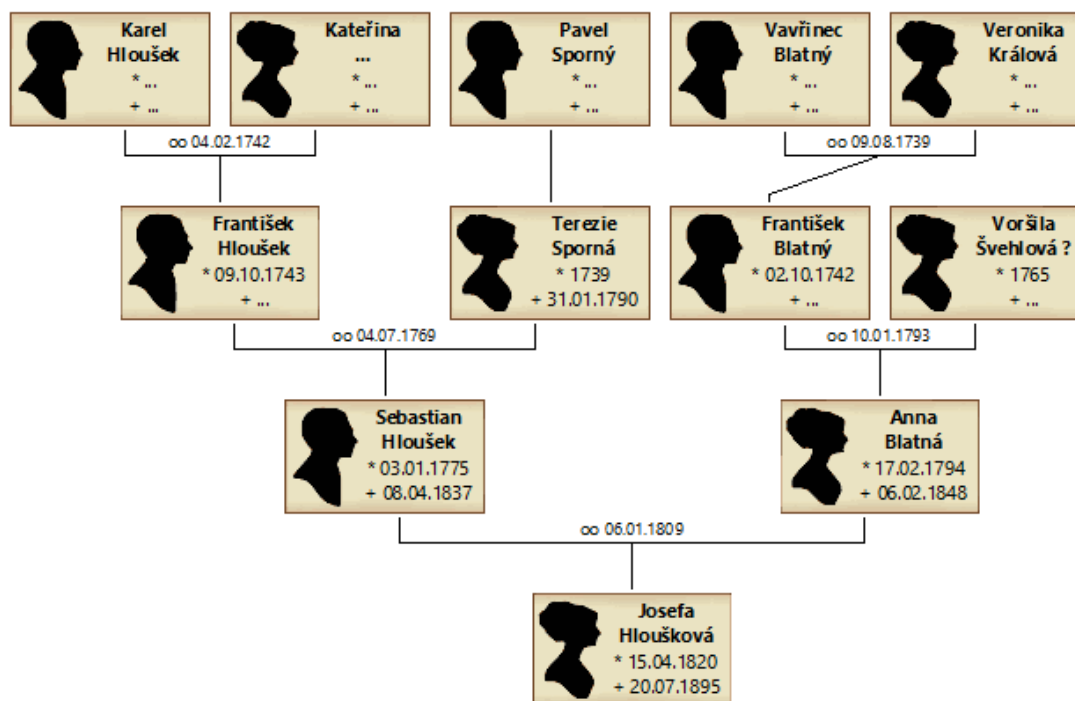

Detail chalupy čp. 28 v Řícmanicích a přilehlého pole, na kterém je poznamenáno jméno hospodáře Pavla Kučery (Kutschera)

15) Větev rodiny Hlouškovy

15.1 František Hloušek a Terezie Sporná

V blízkosti Babic nad Oslavou jsme se již s naším vyprávěním pohybovali. Nejedna z příslušníků předcházející rodové větve zde byl v kostele sv. Jana Křtitele pokřtěn, oddán nebo pohřben.

Nyní se s předky rodiny Hlouškových podíváme přímo do Babic, obce, která byla švédskými vojsky roku 1645 vypálena. Ves postupně vyrostla na svých troskách znovu a téměř sto let po válečném drancování se tady narodil nejstarší dohledaný příslušník rodiny Hlouškových, František.

Syn Karla a Kateřiny, manželského páru, který si řekl své „ano“ dne 4. února roku 1742, se narodil v Babicích nad Svitavou rok a půl poté. Dne 9. října roku 1743 byl v babickém kostele, který tehdy ještě měl svou původní gotickou podobu, pokřtěn.

Na druhý zásadní krok v životě Františka Hlouška o šestadvacet let později shlížely zdi tamního svatostánku již ve své jen několik let dokončené barokní úpravě.

Dne 4. července roku 1769 se František Hloušek stal druhým manželem vdovy po Františku Škrobovi, Terezie rozené Sporné, otce Pavla.

Vdovy ovšem na rozdíl od vdovců nebyvaly dobrou partií. Ovdovělý muž, i přestože měl kolem sebe třeba řadu nezaopatřených dětí, byl zpravidla schopen rodinu uživit, a tak i nastupující nevlastní matce kynula prosperita v rovině ekonomické. Z hlediska osobního se ovšem o nějakém bližším vztahu dalo hovořit jen ojedinele.

O něco lepší partii představovaly ovdovělé manželky větších gruntovníků, které byly pověřeny správou usedlosti až do předání chalupy některému z potomků. Přestože tyto ženy nemohly počítat s doživotní držbou gruntu, jejich případný druhý manžel mohl i během této okleštěné doby utržit značnou sumu. Navíc jestliže vdova s mužem dobře hospodařili a kromě toho udržovali s budoucím, dorůstajícím hospodářem dobré vztahy, mohli si následně po splnění otcovské vůle pořídit při usedlosti vejminek.

Bez dalšího pátrání nezjistíme, zda se manželé po sňatku usadili ve stavení obývaném původně nevěstou či ženichem. Víme jen, že to bylo v Babicích čp. 14. Tady se šestý rok po oddavkách narodil syn sedláka Františka Hlouška Sebastian. K přijetí do křesťanské obce novorozeněte došlo dne 3. ledna roku 1775.

Sebastianovi bylo čerstvých patnáct let, když jeho matka v uvedených jednapadesáti letech, dne 31. ledna roku 1790 v Babicích nad Svitavou čp. 14, zemřela. Dle uvedené příčiny úmrtí lze hádat, že došlo k blíže nespecifikované nešťastné události.

Přestože uvedený věk v matričních knihách neodpovídá zcela skutečnosti, je možné, že se vdovec František Hloušek oženil v listopadu roku následujícího po smrti manželky podruhé. Jeho druhou manželkou by v takovém případě byla Marie Procházková.

15.2 Sebastian Hloušek a Anna Blatná

Terezie byla již podruhé vdaná, když porodila syna Sebastina. Jeho otcem byl sedlák František Hloušek z Babic nad Svitavou.

Sebastianova matka brzy zemřela a otec se později pravděpodobně přestěhoval do Řícmanic, možná s novou ženou, možná až v závěru života. V Řícmanicích se v každém případě v dospělosti usadil i Sebastian.

Když se náš předek ženil, žil v Řícmanicích čp. 16 a bylo mu sedmadvacet let. Jeho manželkou se tehdy roku 1802 stala stejně stará Paulina Taranzová.

Po pěti letech manželství, těsně před svými třiatřicátými narozeninami, Sebastianova manželka zemřela.

Uběhlo deset měsíců a čtvrtláník Sebastian Hloušek stál před oddávajícím podruhé.

Dne 6. ledna roku 1809 se oženil s řícmanickou rodačkou Annou (Marianou) Blatnou.

Nejpozději od roku 1813 byl náš předek Sebastian Hloušek rychtářem v Řícmanicích. Tehdy se mu v Řícmanicích čp. 16 narodila dcera Marie Anna.

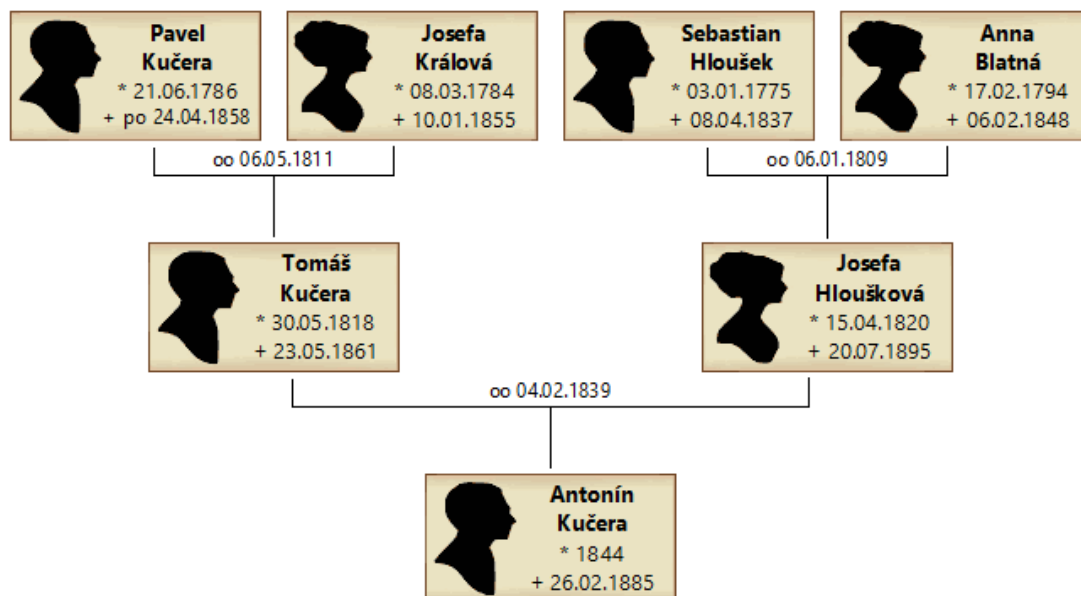
Nejvýše postaveným mužem v obci byl Sebastian i sedm let poté, když mu manželka v Řícmanicích čp. 35 porodila dceru, pokračovatelku našeho rodu. Josefa se narodila dne 15. dubna roku 1820.

Josefa měla za týden slavit své sedmnácté narozeniny, když její dvaadvacetiletý otec, čtvrtláník v Řícmanicích čp. 35, dne 8. dubna roku 1837 podlehl tuberkulóze.

Několik dní před svými čtyřiapadesátými narozeninami zemřela dne 6. února roku 1848 v Řícmanicích čp. 35 vdova po Sebastianovi, Anna.

16) Tomáš Kučera a Josefa Hloušková

Oba narozeni v Řícmanicích v rozmezí dvou let, oba z rodin menších sedláků... Nic tedy nebránilo vzájemným sympatiím nebo dohodě rodičů, dost možná již v jejich kolébce, spojit životy Tomáše Kučery ze stavení s čp. 28 a Josefy Hlouškové z Řícmanic čp. 35.

Pro všechny následující generace již budou jejich jména spojena pevným poutem manželství. Dne 4. února roku 1839 totiž vyšli na společnou cestu životem, která obsahovala milníky, jakými bylo i narození syna Antonína.

Nevíme však, kde se Antonín roku 1844 narodil, v Řícmanicích to nebylo. Antonínovi mladší sourozenci, narozeni v letech 1851–1858, byli však opět rodáky z Řícmanic stejně jako jejich rodiče.

Narození jednoho z bratrů Antonína nás mimo jiné prostřednictvím matričního záznamu informuje, že Tomáš Kučera se v této době živil jako šenkýř (r. 1855).

Život našeho předka však nebyl příliš dlouhý, dne 23. května roku 1861 zemřel otec mnoha malých dětí v nedožitých třiačtyřiceti letech na tuberkulózu. Rodina čtvrtníka Tomáše Kučery tehdy žila v Řícmanicích čp. 35, v rodném domě Josefy.

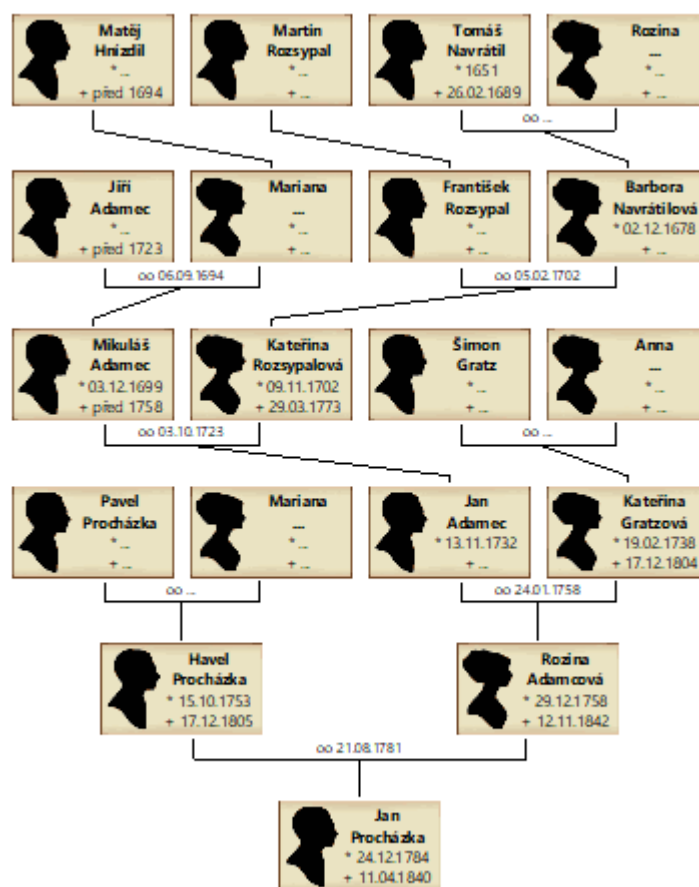

Pěťasedmdesátiletá Josefa Kučerová žila třicet čtyři let životem vdovy.
V Řícmanicích čp. 35 skonala dne 20. července roku 1895.

17) Větev rodiny Procházkovy

17.1 Havel Procházka a Rozina Adamcová

S nejstarším nalezeným příslušníkem další větve našeho rodokmenu se přesuneme z okolí Brna na Hanou. Havel Procházka pochází z obce Hoštice nedaleko Vyškova.

Ves je dnes součástí obce Hoštice-Heroltice. Hoštice náležely od nejstarších dob ivanovickému johanitskému statku a nejstarším známým datem s nimi spojeným je vysvěcení kostela sv. Jana Křtitele z roku 1445.

Syn Pavla Procházky a Mariany byl jménem Havel pokřtěn dne 15. října roku 1753.

Matriční záznamy nám další život Havla Procházky zprostředkovávají až za dalších osmadvacet let. Tehdy se Havel Procházka z Hořtic čp. 12 oženil. Dne 21. srpna roku 1781 se paní Procházkovou stala Rozina Adamcová z nedalekých Radslavic čp. 4.

Jelikož máme poměrně hodně nalezených dokladů o původu rodiny Adamcových, řekněme si zde více o jejich rodové struktuře.

Čtvrtláník Jan Adamec, otec Roziny, se narodil v Radslavicích dne 13. listopadu roku 1732, respektive byl tento den pokřtěn. Jeho otcem byl Mikuláš Adamec (*3. prosince 1699 Radslavice), z rodu Jiřího, a matkou Mariana rozená Hnízdilová původem z Pustiměře, otce Matěje.

Matkou Jana Adamce byla Kateřina Rozsypalová (*9. listopadu 1702 Radslavice – †29. března 1773 Radslavice čp. 33), která se za Mikuláše Adamce provdala dne 3. října roku 1723. František Rozsypal z rodu Martina byl jejím otcem, Barbora Navrátilová (*2. prosince 1678 Radslavice), rodičů Tomáše (†26. února 1689 Radslavice) a Roziny, byla matkou Kateřiny.

Vraťme se však k našim novomanželům. Čtvrtý rok po veselce přivedla manželka sedláka v Hořticích čp. 12 na svět syna Jana. Náš příslušník rodové větve byl pokřtěn na Štědrý den roku 1784.

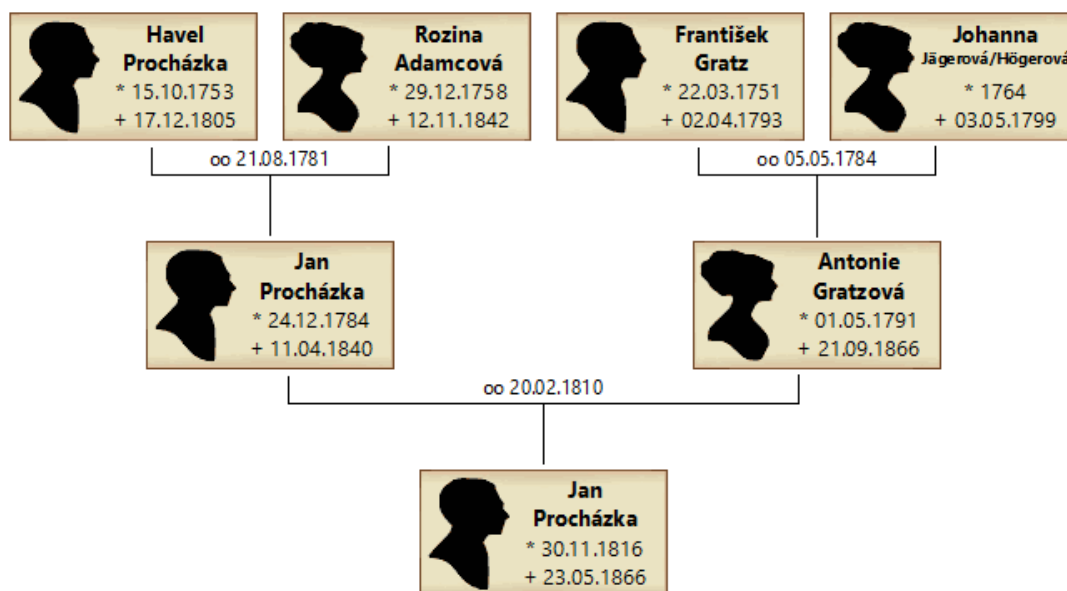
Svatby syna Jana se již jeho otec nedožil. Dvaapadesátiletý sedlák v Hořticích čp. 12 zemřel dne 17. prosince roku 1805.

Téměř čtyřicet let bez manžela žila vdova Rozina Procházková. Na hořtickém gruntě s čp. 12 skonala nedlouho před svými čtyřiaosmdesátými narozeninami.

17.2 Jan Procházka a Antonie Gratzová

Jan Procházka byl pokřtěn dne 24. prosince roku 1784. Narodil se v Hořticích čp. 12 do rodiny sedláka Havla Procházky a Roziny.

Právě Jan Procházka se podle všeho stal dědicem gruntu v Hořticích čp. 12. Oženil se dne 20. února roku 1810, tehdy již jeho otec nebyl mezi živými. Přízvisko Procházková přijala tehdy o sedm let mladší Antonie Gratzová, původem ze sousedního Rybníčku čp. 12.

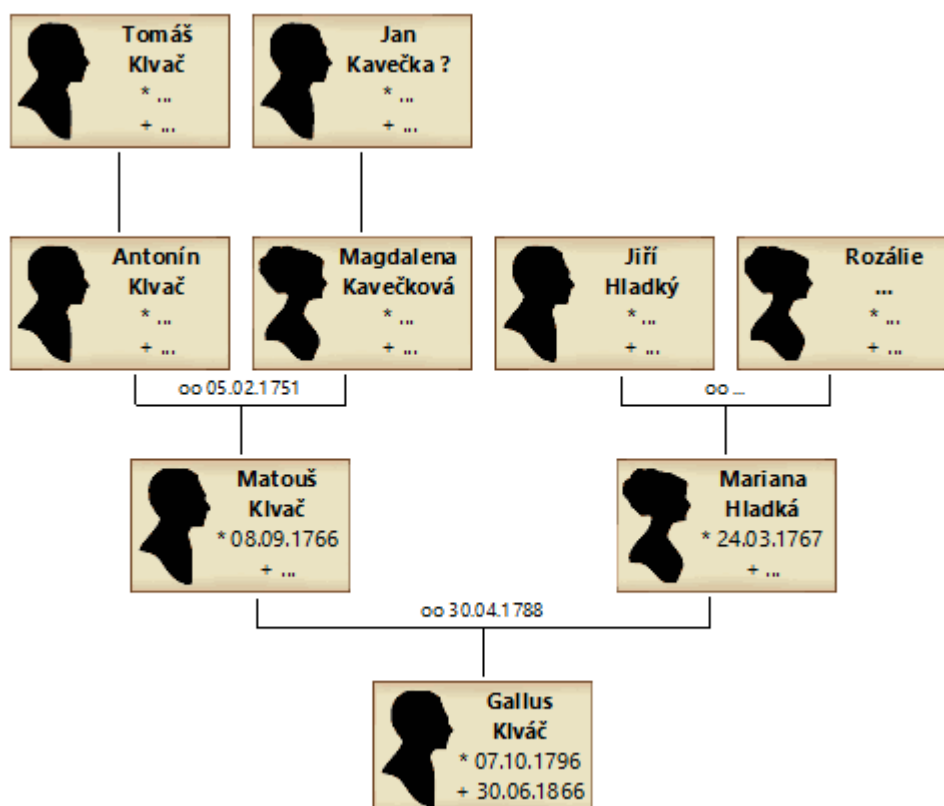
Sedlák Jan Procházka zemřel v pětapadesáti letech. Dne 11. dubna roku 1840 v Hošticích čp. 12 podlehl metle tehdejších obyvatel, tuberkulóze. Byl však patrně více nemocný, jelikož matriční záznam nás v kolonce určené příčinám úmrtí informuje dále o nádorovém onemocnění a sešlosti věkem.

Epidemie cholery byla příčinou skonu pětasedmdesátileté Antonie Procházkové. V Hošticích čp. 12 podlehla nepřímým důsledkům válečného konfliktu dne 21. září roku 1866.

18) Větev rodiny Klvačovy

18.1 Matouš Klvač a Mariana Hladká

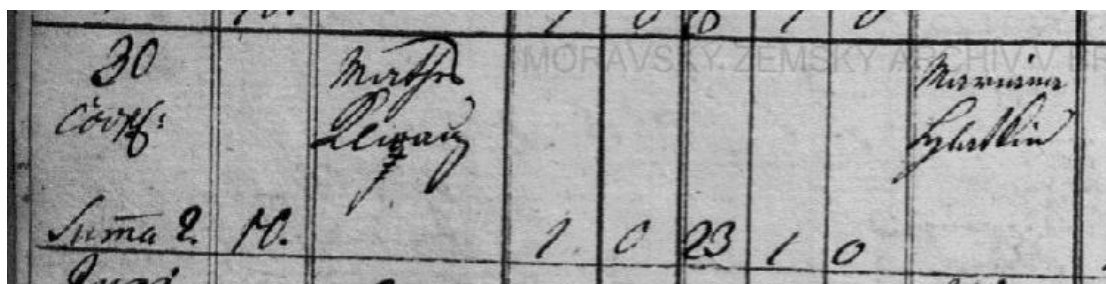

Vyškovsko neopustíme ani s jednou z našich posledních rodových větví mateřské linie rodokmenu. Vzhledem k tehdejšímu velmi omezeným možnostem a důvodům k cestování a stěhování lze s velkou dávkou pravděpodobnosti odhadovat, že již prarodiče našeho nejstaršího doloženého předka rodiny Klvačových pocházeli z Hané.

Tomáš Klvač byl otcem Antonína a Jan Kavečka otcem Magdaleny. Obyvatel Medlovic Antonín Klvač se s Magdalenou Kavečkovou oženil dne 5. února roku 1751 v Ivanovicích na Hané.

Rodiči Matouše se Antonín a Magdalena stali patnáct let po svatbě. Jejich syn narozený v Medlovicích byl pokřtěn dne 8. září roku 1766.

V čase se nyní přesuňme o dvě desetiletí dále. Jako jednadvacetiletý ženich z Medlovic čp. 10 stanul Matouš Klvač dne 30. dubna roku 1788 před oddávajícím, aby do jeho rukou složil spolu s Marianou Hladkou (*24. března 1767 Hoštice), dcerou Jiřího a Rozálie, slib věrnosti.

Sňatek Matouše Klvače

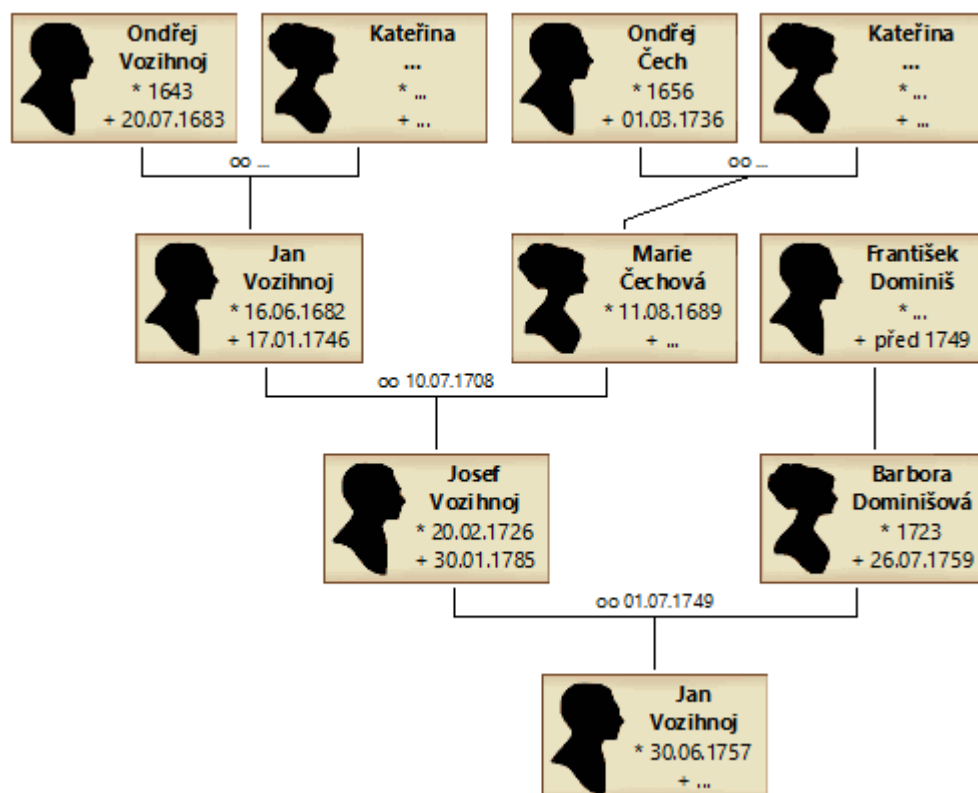
Matoušovi bylo třicet let, když jeho manželka přivedla na gruntě v Medlovicích čp. 10 na svět malého Havla (Gallus). Selský synek byl pokřtěn dne 7. října roku 1796.

S největší pravděpodobností to bylo stěhování k některému z dětí, které zapříčinilo, že jsme v ivanovické farnosti nenašli zápis o úmrtí Matouše a Mariany Klvačových.

19) Větev rodiny Vozihnojovy

19.1 Nejstarší předci Vozihnojovi

Jen přibližně deset kilometrů dále na východ od Medlovic se přesuneme s rodinou Vozihnojových. Pravděpodobně v průběhu třicetileté války narozený Ondřej Vozihnoj se tam kdysi oženil s jistou Kateřinou.

Kateřina dala v Mořicích život chlapci, který byl dne 16. června roku 1682 v Tištině pokřtěn jménem svého kmotra, Jan.

Malý Jan si svého otce pravděpodobně nemohl vůbec pamatovat. Ondřej Vozihnoj zemřel v Mořicích dne 20. července roku 1683 v uvedených čtyřiceti letech, rok po narození našeho přímého pokračovatele rodu.

Zda se Kateřina podruhé vdala a Jan vyrůstal s jiným otcem, nevíme, on sám se však oženil v šestadvaceti letech.

Dne 10. července roku 1708 svázal oddávající jeho život s Marií Čechovou, rodačkou z Mořic, dcerou Ondřeje (†1. března 1736 Mořice) a Kateřiny, pokřtěnou dne 11. srpna roku 1689.

Osmnáct let poté přibyl do rodiny Vozihnojových syn Josef. Narozen byl v Mořicích a pokřtěn dne 20. února roku 1726.

Jan Vozihnoj dožil v rodných Mořicích dne 17. ledna roku 1746. Kdy a kde se skončil život jeho manželky Marie, nevíme.

19.2 Josef Vozihnoj a Barbora Dominišová

V minulosti byl život lidí mnohem více než dnes závislý na přírodních podmínkách, které významným způsobem ovlivňovaly postup osídlení krajiny. Naši předkové byli především zemědělci, kteří se museli starat o vlastní obživu. Lidé tedy v první řadě vyhledávali místa s podmínkami vhodnými pro pěstování základních zemědělských plodin. Těm se lépe dařilo na úrodných půdách v teplejším klimatu nížin kolem velkých řek. Nejdříve byla tedy obydlena místa ležící v nižších nadmořských výškách. Teprve poté, když půda nestačila uživit všechno obyvatelstvo, postupovalo osídlení dál od řek do vyšších poloh s horšími klimatickými a půdními podmínkami.

Rovinatá Haná byla z tohoto pohledu ideálním místem pro dávné osidlování. Již z dob čtvrtohor tak existují doklady o osídlení oblasti, kterou dnes nazýváme Mořice. Nejstarším písemným pramenem o rodišti rodiny Vozihnojových je pak listina z roku 1238 z pera bratra krále Václava I., moravského markraběte Přemysla.

O pět set let později se v Mořicích ocitáme se synem Jana a Marie Vozihnojových, Josefem.

Vesnice, v jaké žil od dětství i Josef, byla specifickým mikrosvětlem, který byl většinou velmi pravidelně uspořádan, musel však respektovat topografickou situaci daného místa. V nitru Čech a Moravy vznikala především sídliště s rozsáhlou návší, k níž se orientovala průčelí selských usedlostí. Původní parcelace pozemků počítala s velkými rolnickými statky s množstvím hospodářských budov, které postupně obkroužily ústřední prostor vsi. Na něm se odehrával veškerý společenský život – od trhů až přes různá večerní setkávání zdejších sousedů.

Na stejném místě, tedy v Mořicích, vyrůstala také snoubenka Josefa Vozihnoje, dcera Františka Dominiše, Barbora.

Dne 1. července roku 1749 se Josef a Barbora v Tištině vzali.

Jejich syn Jan, s nímž se brzy v našem vyprávění setkáme, se narodil v Mořicích a byl pokřtěn dne 30. června roku 1757.

Malý Jan přišel krátce po svých druhých narozeninách o matku. Barbora Vozihnojová skonala v uvedených šestatřiceti letech dne 26. července roku 1759 v Mořicích.

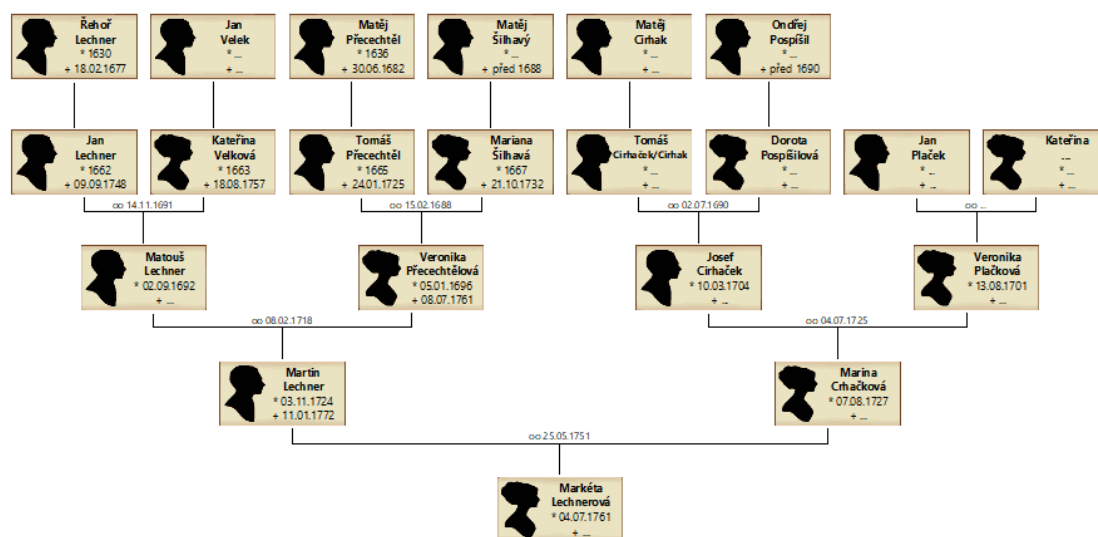
Zda se Josef Vozihnoj oženil podruhé, nevíme. Bylo by však velmi neobvyklé, kdyby k tomuto kroku nepřistoupil.

Spolu s datem jeho úmrtí dne 30. ledna roku 1785 se dozvídáme rovněž, že tehdy žil náš předek v Mořicích čp. 37 a že příčinou jeho skonu v nedožitých devětapadesáti letech byla již tolikrát v našem rodokmenu neblaze úřadující tuberkulóza.

20) Větev rodiny Lechnerovy

20.1 Nejstarší předci Lechnerovi

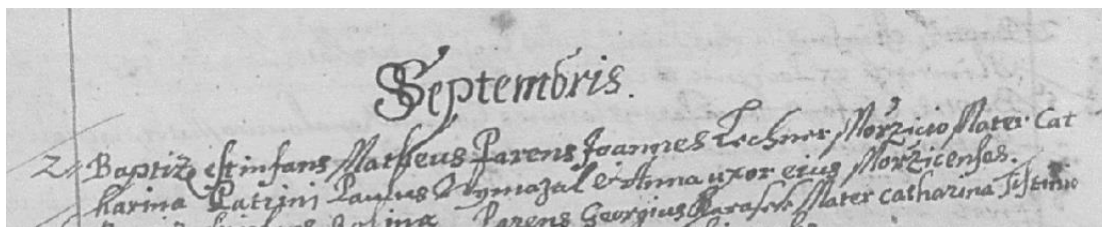

S poslední z větví mateřské strany našeho rodokmenu se setkáváme ve stejném prostředí, jako s několika předcházejícími, tedy na Hané. O tom úplně nejstarším z nich, nalezeném v matričních knihách, víme tolik, že byl otcem Jana Lechnera, narozeného kolem roku 1662 v Tištině. Vedle toho známe datum jeho úmrtí a skutečnost, že byl rychtářem v Tištině.

Řeč je o Řehoři Lechnerovi, zemřelém dne 18. února roku 1677 v Tištině v uvedeném věku sedmačtyřiceti let.

Syn rychtáře Jan Lechner se oženil v devětadvaceti letech, dne 14. listopadu roku 1691. Jeho manželkou se tehdy stala Kateřina Velková, dcera Jana Velka, narozená kolem roku 1663 v Mořicích.

Hned následujícího roku přivedla Kateřina na svět prvorozeného syna a našeho předka Matouše. Pod krásně vyvedeným nápisem „září“ v matriční knize pokřtěných tištínské farnosti nalézáme číslo 2. Tehdy byl syn Jana Lechnera pokřtěn.

Narození Matouše Lechnera

Oba rodiče Matouše Lechnera se dle matričních záznamů dožili úctyhodného věku. Šestaosmdesát let bylo dle záznamu Janu Lechnerovi, když dne 9. září roku 1748 odešel v Mořicích na pravdu boží.

Taktéž v Mořicích zemřela o devět let později údajně čtyřidevadesátiletá Kateřina Lechnerová. Dnem jejího úmrtí byl čtvrtek 18. srpna roku 1757.

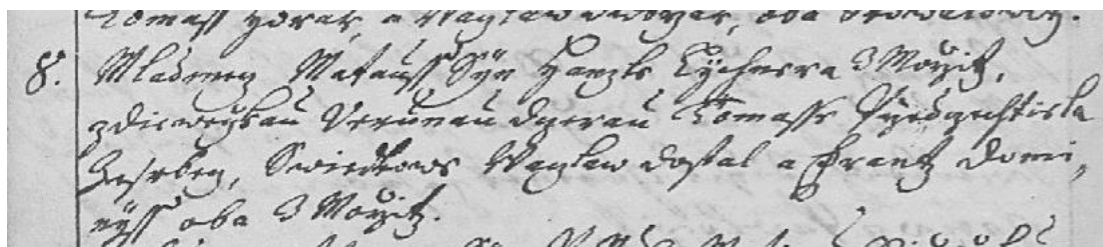
20.2 Martin Lechner a Marina Crhačková

Život našich předků byl ovlivněn řadou předsudků a pověr, jejich vliv se promítal do každodenního života. Není proto divu, že také svatba, významný rituál, při němž se zcela měnilo sociální postavení dvou dotčených osob, byla přímo živnou půdou pro řadu pověrečných představ a s ní spojených praktik.

V zorném poli společnosti nestály toliko otázky, kdo s kým, kde a jak, ale také a především kdy. Vstup do manželství ve správný den předurčoval spokojený život manželů.

Absolutně nevhodným dnem pro oddávky byl pátek, který byl všeobecně přijímán jako den smutku a neštěstí, neboť v pátek byl ukřižován Ježíš Kristus. Také sobota a neděle nebyly nejvhodnější, na rozdíl od pondělí, úterý a čtvrtka. Podle demografických statistik se vůbec nejčastěji oddávali lidé v úterý, následně ve čtvrtek. Teprve na konci 19. století či spíše na prahu století dvacátého přikládání důležitosti významu jednotlivých dnů ochablo a svatby se začaly konat nejčastěji v době pracovního volna o víkendu.

Zcela v souladu s dobovými zvyklostmi si zvolil jako den svého vstupu do manželství Matouš Lechner úterý 8. února roku 1718.

Sňatek Matouše Lechnera

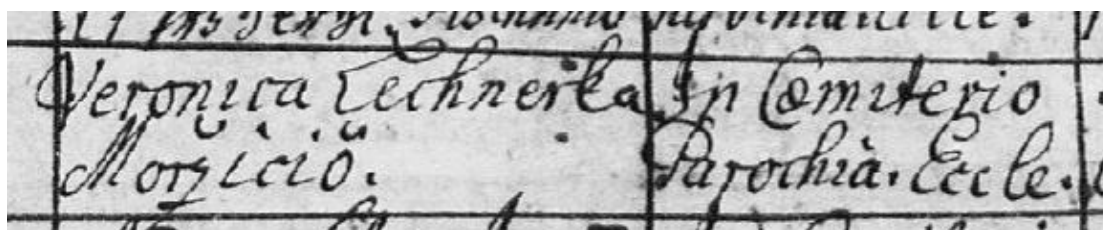
Tehdy se před Bohem stala jeho manželkou Veronika Přecechtelová, narozená v obci Srbce a pokřtěná dne 5. ledna roku 1696.

Matoušova manželka byla dcerou Tomáše Přecechtěla (†24. ledna 1725 Srbce – ∞15. února 1688 Tištin) původem z Mořice, z rodu Matěje (†30. června 1682 Mořice), a Mariany Šilhavé z Tištiny (†21. října 1732 Srbce), otce Matěje.

Stručné záznamy v matričních knihách nám až doposud neprozradily nic o postavení rodiny Lechnerových v rámci tehdejší vesnické hierarchie, konkrétně společenského žebříčku Tištiny, kde manželé společně žili.

Stejně skoupý je tak i zápis o křtu syna Matouše a Veroniky, Martina. Ten byl do církevního společenství přijat dne 3. listopadu roku 1724.

Veronika v matričním zápise, označená jako Lechnerka, se dožila pětasedesáti let. Zemřela v Mořicích dne 8. července roku 1761. Zápis o úmrtí Matouše Lechnera se ve farnosti nalézt nepodařilo.

Úmrtí Veroniky Lechnerky

20.3 Martin Lechner a Marina Crhačková

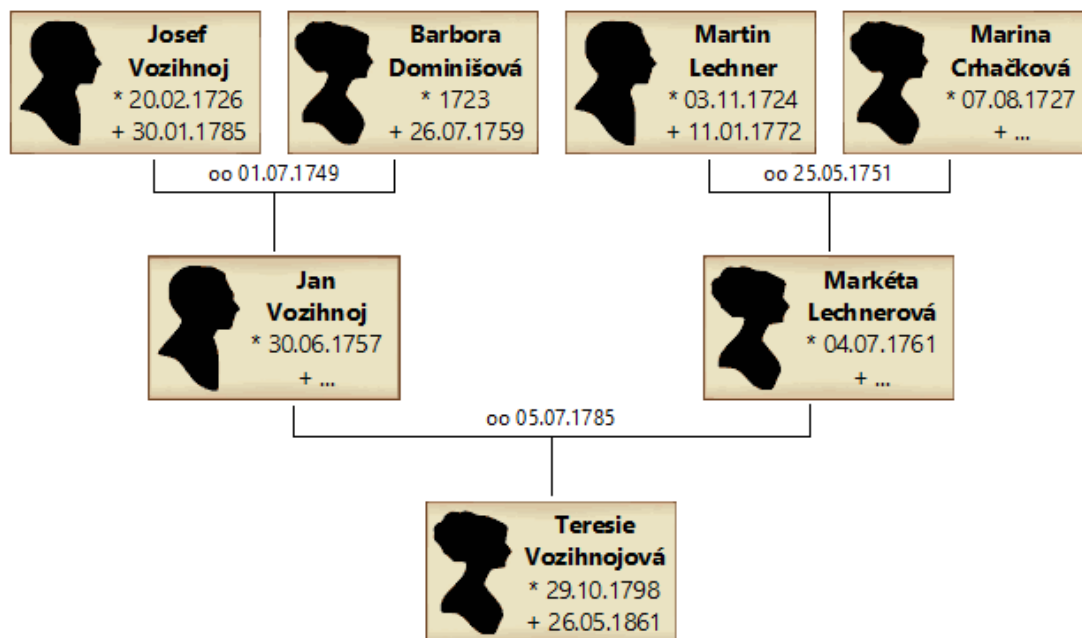
Posledním mužským předkem rodinné větve Lechnerových, jehož počínání nás přenese v našem rodokmenu o generaci blíže dnešním dnům, je Martin, syn Matouše a Veroniky.

V šestadvaceti letech se Martin oženil, čímž se započala nová etapa jeho života. Na společnou cestu se s ním dne 25. května roku 1751 vydala o tři roky mladší Marina Crhačková, křtěná dne 7. srpna roku 1727.

Marina dala s velkou dávkou pravděpodobnosti život vícero dětem. Tím potomkem, bez kterého by naše vzpomínání nemohlo pokračovat, byla dcera Markéta, narozená v Tištině dne 4. července roku 1761.

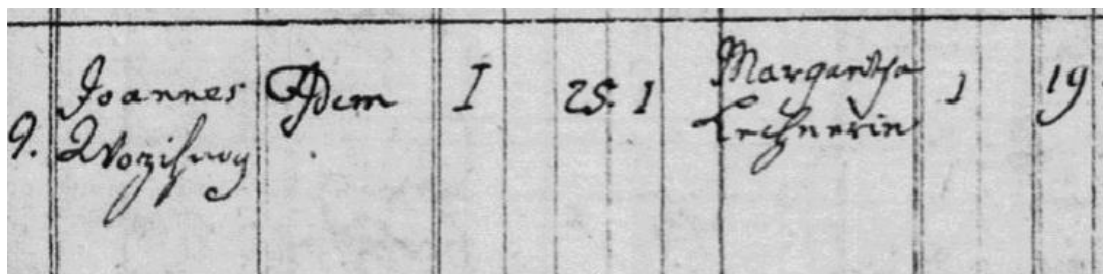

21) Jan Vozihnoj a Markéta Lechnerová

Veselka zpravidla trvala několik dní. Velké selské svatby sousedských rodů byly důvodem a možností oprostit se od běžných starostí a pobavit se, nezřídka byla doslova pozvána celá vesnice. Většinu příprav měly na bedrech matka nevěsty a její sestry, které zadělávaly na koláče a připravovaly hostinu.

Dost možná právě tak vypadala oslava manželství Jana Vozihnoje a Markéty Lechnerové, kteří si věrnost v dobrém i ve zlém slíbili dne 5. července roku 1785 v Tištině.

Sňatek Jana Vozihnoje

O čtrnáct let později se nám díky informaci o narození dcery Teresie dostává ujištění, že Vozihnojovi byli v tomto čase selskou rodinou usazenou v Tištině čp. 49.

Podoba pravidelné zástavby v Tištině na mapě z poslední třetiny 18. století

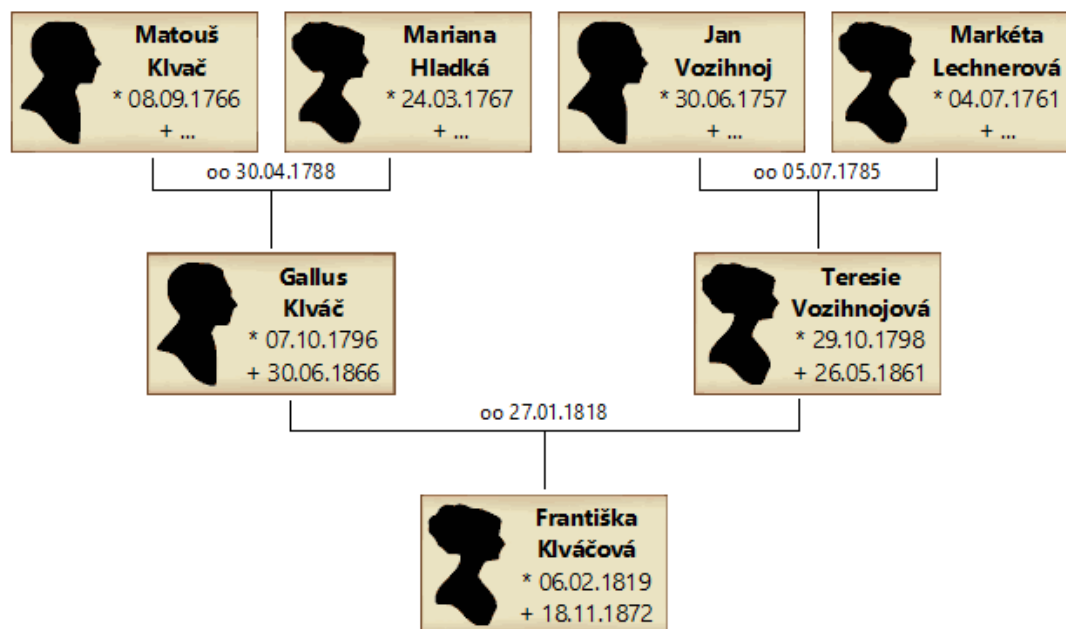
Vzhledem ke skutečnosti, že Teresie Vozihnojová byla pokřtěna dne 29. října roku 1798, můžeme v těchto časech bezpochyby hovořit o robotních povinnostech, které se na rodinu Vozihnojových vztahovaly.

Ty byly odstupňovány podle majetků. Nejdelsí a nejnáročnější robotu tedy měli největší sedláci, kteří museli až několikrát za týden pracovat na panském. Většina z hospodářů však místo sebe posílala svou čeleď. Práce na cizím ale byla málo kvalitní, poddaným samozřejmě chyběla motivace usilovat o co nejlepší výnos. Robotu se tak čím dál méně vyplácela, a nakonec těsně před polovinou 19. století bylo poddanství a s ním spojená robotu jednou provždy zrušeny.

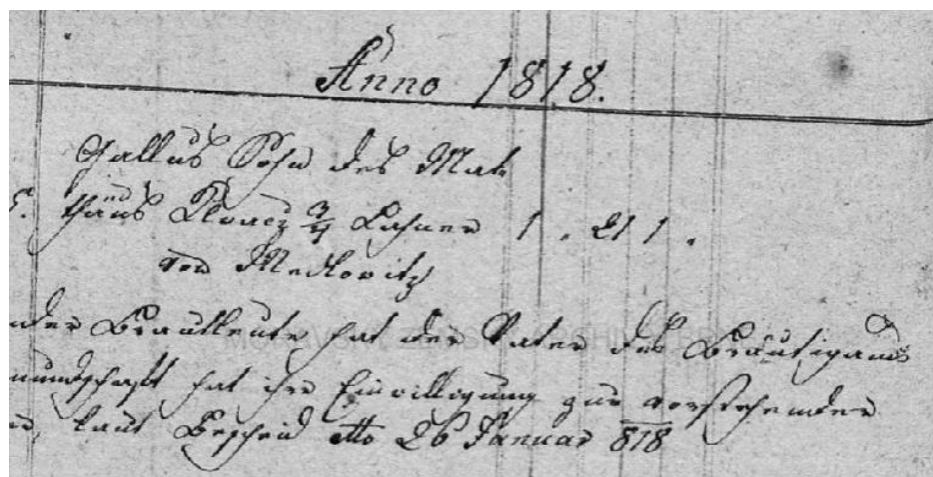
Nevíme, kdy a kde manželé Vozihnojovi dožili, avšak vzhledem k jejich datům narození je téměř jisté, že se zrušení roboty ani jeden z nich nedožil.

22) Havel Klváč a Teresie Vozihnojová

Další selská veselka spojená s našim rodem se slavila dne 27. ledna roku 1818 v Osíčanech čp. 5, kde v té době hospodařila rodina Vozihnojova. Manželství tehdy definitivně změnilo společenské postavení Havla Klváče a Teresie Vozihnojové.

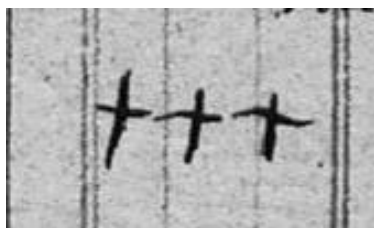
Sňatek Havla Klváče – kolonka pro ženicha

Součástí mnohovrstevnatého svatebního rituálu byla výměna darů ještě před vlastním uzavřením manželského slibu. Dívka například šila milému košile nebo vyšívala šátky, snoubenec naopak podaroval vyvolenou modlitební knížkou nebo jinou adekvátní pozorností.

Vstup do manželství byl ale spojen také se splněním několika podmínek a církevních předpisů.

Jedním z nich byla plnoletost snoubenců. V dobách 19. století však stanuli muži a ženy na prahu dospělosti až ve 24 letech, a tak se nezhledka oddávaly páry výrazně mladší. Porušení pravidla s sebou přinášelo komplikaci v podobě souhlasu, jímž se musel zaručit zákonný zástupce ženicha nebo nevěsty. Většinou to býval otec, pokud byl již po smrti, zúčastnil se zápisu do matriky jiný svědek, nejčastěji bratr.

V matriční knize nacházíme vlastnoruční podpis otce ženicha Matouše Klvače, který nám v knize zanechal tři křížky, neboť byl, ostatně jako valná část společnosti, negramotný. Otec nevěsty byl patrně již po smrti.

Tříkřížkový podpis Matouše Klvače

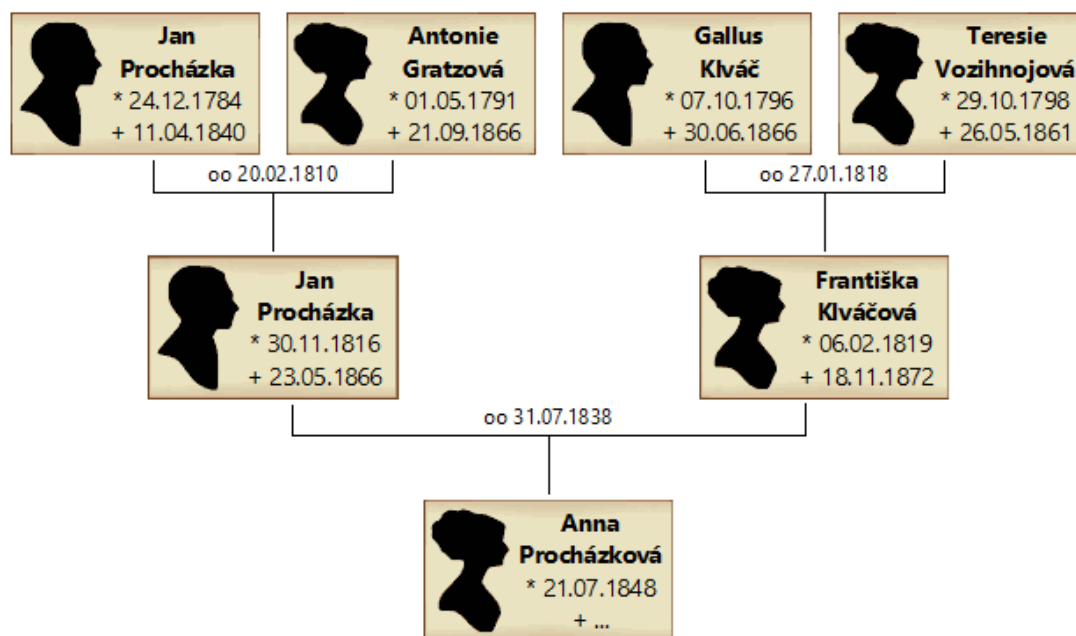
Rok po svatbě se na statku v Medlovicích čp. 10, v rodném stavení Havla Klvače, rozezněl pláč prvorozené dcery novomanželů. Právě narozená Františka byla odnesena ke křtu dne 6. února roku 1819.

Jako příčina úmrtí je o mnoho let později uvedeno v matriční knize zemřelých s datem 26. května roku 1861 píchání na prsou. Uvedené datum bylo posledním dnem na zemi dvašedesátileté Terezie Klváčové.

Devětašedesátiletý Havel zemřel stejně jako jeho manželka v Medlovicích čp. 10 dne 30. června roku 1866.

23) Jan Procházka a Františka Klváčová

Jan Procházka, syn sedláka v Hořticích čp. 12, přišel na svět dne 30. listopadu roku 1816, rok před ničivým požárem, při kterém Hořtice vyhořely.

Čtyři kilometry vzdálené Medlovice uvítaly dne 6. února roku 1819 na světě dceru sedláka na tamním gruntě čp. 10 patřícímu Havlu Klváčovi.

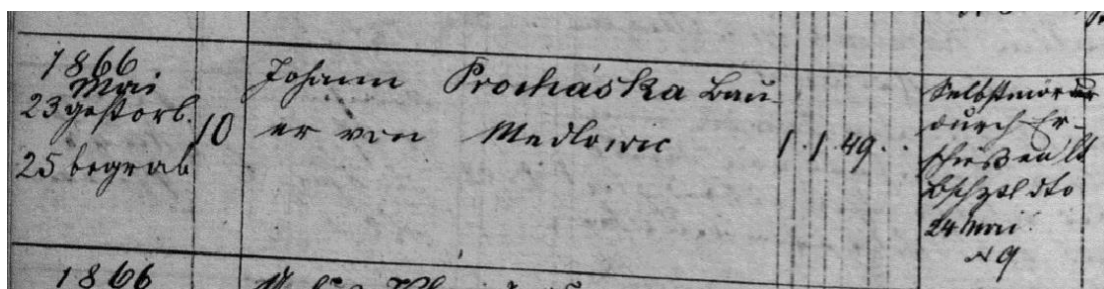
Jednadvacetiletý Jan žil jako čtvrtláník v Rybníčku, v rodišti své matky, když se dne 31. července roku 1838 s Františkou oženil. Až do roku 1845 žili manželé Procházkovi prokazatelně v Rybníčku čp. 12, neboť se jim tu narodily čtyři děti.

Naše pokračovatelka rodu, Anna Procházková, přišla na svět již v Medlovicích čp. 10, v rodném stavení své matky. Na svět jí dne 21. července roku 1848 pomohla porodní bába Thekla Pátková.

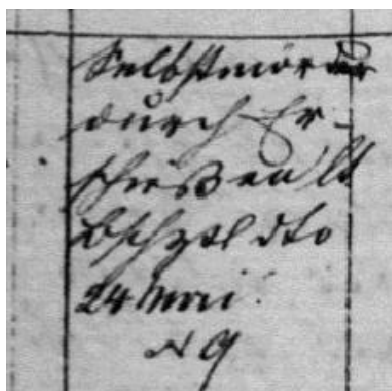
Zatímco nám označení bába, bába pupkořezná nebo babice může připadat pejorativní, povolání porodních asistentek bylo naopak velmi vážené. Zatímco ve starších dobách se babičky řídily pouze zděděnými vědomostmi, které přejaly od svých matek, ve druhé polovině 18. století se po nich začala požadovat důkladnější příprava. V nemocnici sv. Máří Magdaleny na Starém

Městě pražském a později v porodnici a nalezinci U Apolináře byly otevřeny lekce určené pro rozšíření teoretických znalostí frekventantek babictví. Báby, které kurz absolvovaly, byly od té doby považovány za zkoušené a toto přízvisko se objevuje i v zápisech matričních knih.

Nikdy už se nedozvíme, co vedlo našeho předka k nezvratnému rozhodnutí vzít si život. Devětačtyřicetiletý sedlák v Medlovicích čp. 10 Jan Procházka se dne 23. května roku 1866 zastřelil.

Úmrtí Jana Procházky

Detail kolonky s příčinou úmrtí – sebevražda zastřelením

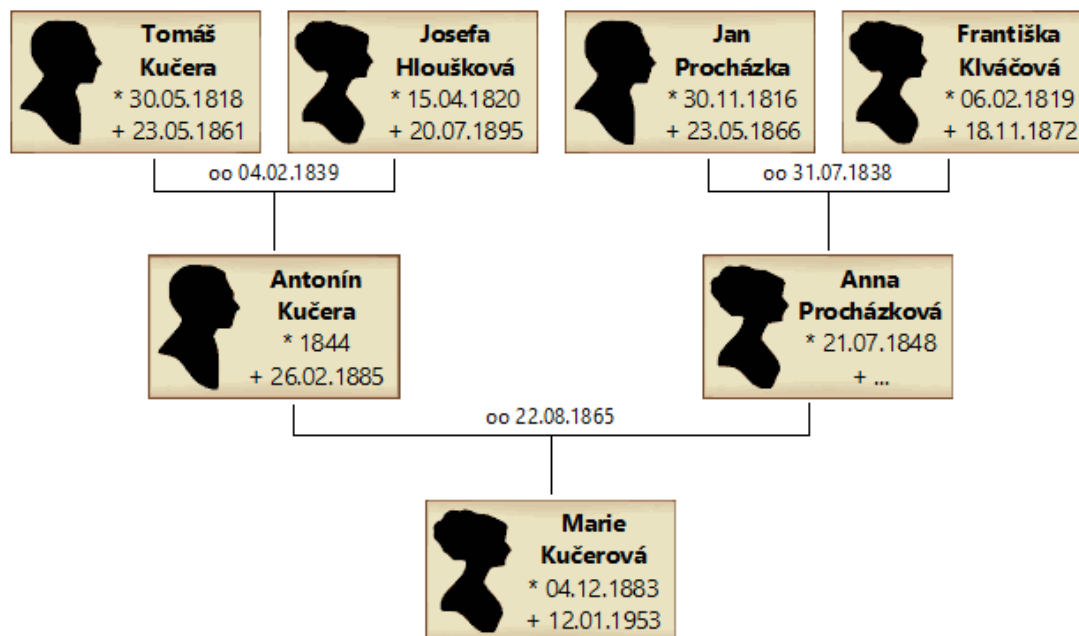
Hned následující záznam v matriční knize zemřelých nás informuje o smrti otce Františky Procházkové.

Ta nejen že ztratila během jednoho měsíce manžela i otce, ale ještě musela zcela jistě čelit hrozbě nákazy cholery, která si vzápětí začala vybírat svou daň na životech sousedů a farníků.

Sama Františka zemřela ve svém rodišti ve třiapadesáti letech dne 18. listopadu roku 1872. Příčinou jejího skonu byla tuberkulóza.

24) Antonín Kučera a Anna Procházková

Antonín Kučera byl synem čtvrtlánika a šenkýře v Řícmanicích Tomáše Kučera a Josefy. Den, kdy Antonín Kučera přestal být svobodným mládencem, je již navěky zapsán v matriční knize oddaných v Ivanovicích na Hané s datem 22. srpna roku 1865. V kolonce určené pro nevěstu je zaznamenáno jméno Anny Procházkové, dcery Jana a Františky.

V polovině 19. století se prudce zvýšila demografická křivka obyvatel, městečka a vsi se proto začaly rozrůstat o další domky. Nová stavení byla budována nejen podél hlavních cest, ale také na samotné návsi, jejíž původní rozloha se tak nebývale zmenšila. Od poloviny 19. století se rovněž začaly kdysi velké a scelené grunty rozměňovat. Nedědily se na jediného potomka, jak tomu dosud bývalo zvykem, ale byly rozparcelovány pro více dědiců. Tvář venkova se tak postupně začala měnit.

Dceru Marii porodila Anna osmnáct let po svatbě, dne 4. prosince roku 1883 v Řícmanicích čp. 31.

Marii bylo jen něco málo přes rok, když její jednačtyřicetiletý otec, podruh Antonín Kučera, dne 26. února roku 1885 v Řícmanicích čp. 35 zemřel na tuberkulózu.

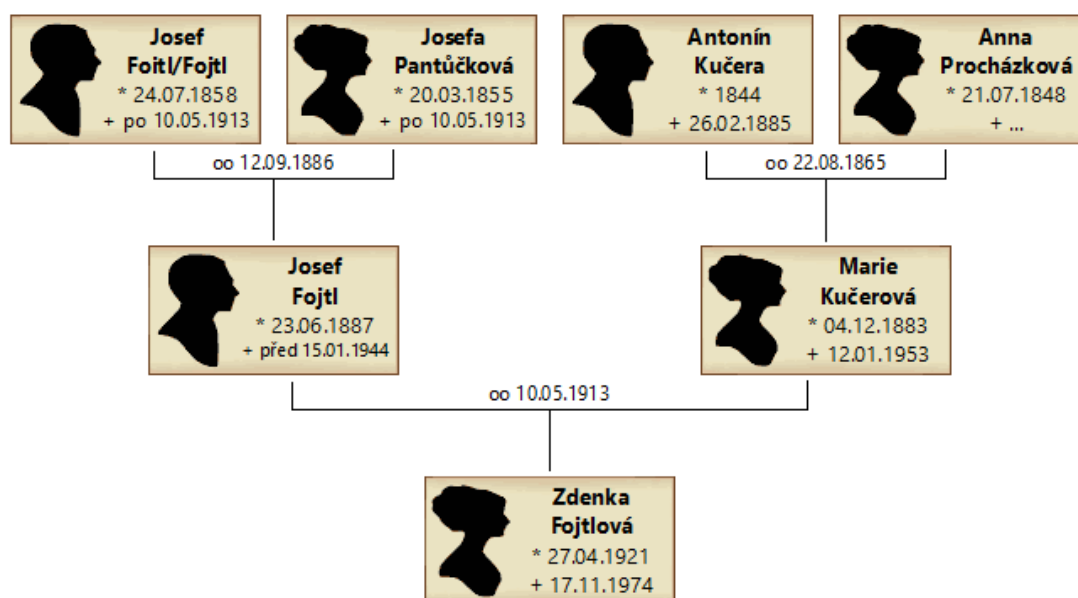
O pět let později nacházíme rodinu stále v domě čp. 35, kde vdova Josefa žila spolu se svou dosud neprovdanou stejnojmennou dcerou na vejminku u hospodáře Josefa Součka.

1	Kučera Josefa majitelka	1	1818	Řícmanice	vdova
2	Josefa dcera	1	1855	Řícmanice	nevdaná

Záznam ze sčítacího operátu z roku 1910

25) Josef Fojtl a Marie Kučerová

Posledním jménem mateřské linie našeho rodokmenu je Zdenka Anna Fojtlová, narozená dne 27. dubna roku 1921 v Řícmanicích čp. 62. Jedná se o dceru Josefa Fojtla, narozeného dne 23. června roku 1887, továrního slévače v Řícmanicích, který si dne 10. května roku 1913 vzal v Babicích nad Svitavou za manželku Marii Kučerovou, narozenou dne 4. prosince roku 1883.

Zdenka Anna Fojtlová měla ještě sestru Marii, která neměla v dospělosti, jak víme od pamětníků, žádné děti.

Třiadvacetiletá Zdenka Fojtlová byla švadlenou a žila v Brně na Křenové ulici čp. 55, když se dne 15. ledna roku 1944 provdala za čalounického dělníka původem z Kněževsi Josefa Olšana.

Nevíme, kdy se manželé Olšanovi rozvedli.

Oldřich Šulc, narozený dne 23. května roku 1917 v České Skalici čp. 22, se poprvé oženil s Marcelou Drdovou, s níž se posléze rozvedl. Podobně dopadlo také jeho druhé manželství s Miloslavou. Z tohoto manželství vzešla dcera Irena, později provdaná Voňková.

Josef Fojtl zemřel někdy před 15. lednem roku 1944. Marie Fojtlová pak skonala dne 12. ledna roku 1953 v Řícmanicích.

*Marie Kučerová (*1883) vpravo,
vlevo zřejmě sestra*

*Josef Fojtl (*1887)*

*Josef Fojtl (*1887) a Marie Fojtlová roz. Kučerová (*1883)*

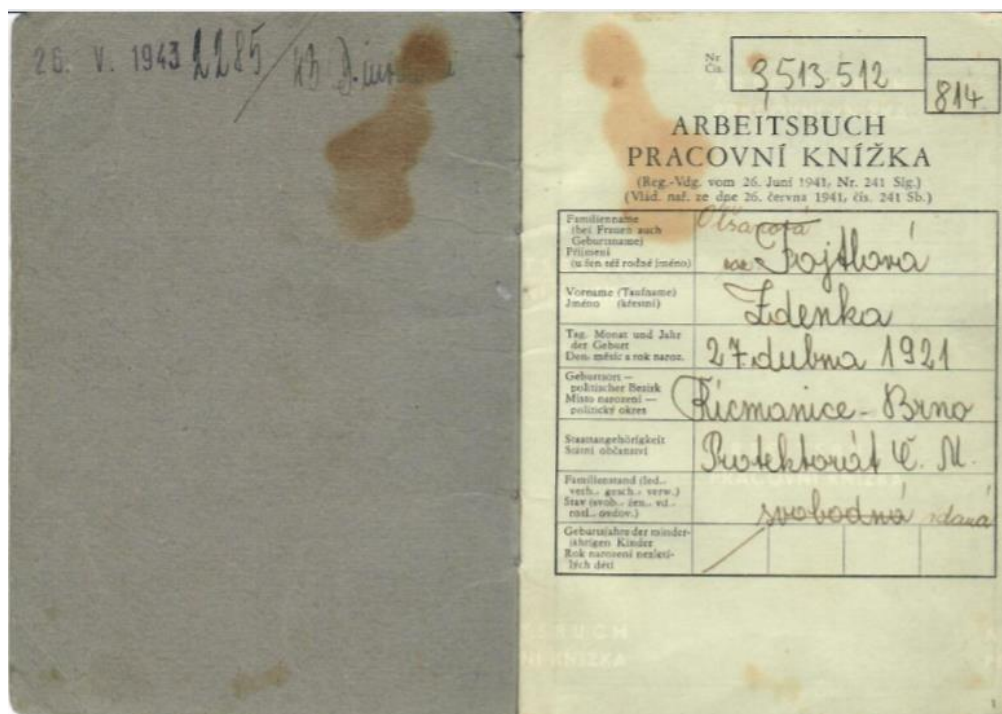
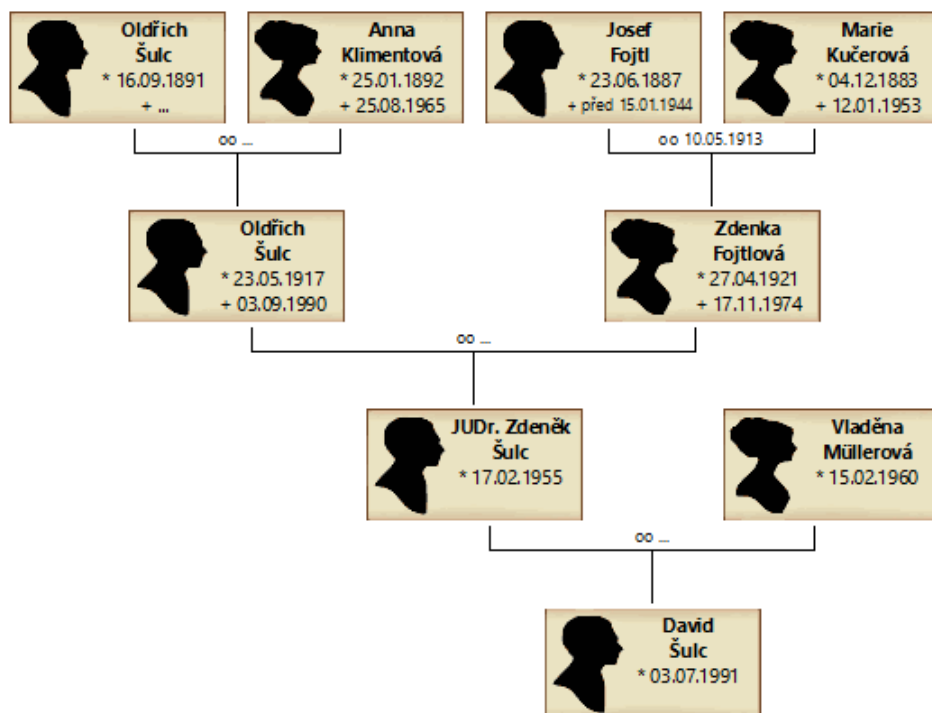

*Sestry Fojtlové – vlevo Zdenka (*1921), vpravo Marie*

Roku 1955 nebo dříve se cesty Zdenky Olšanové a zámečníka Oldřicha Šulce protnuly. Pár žil v Praze na Vinohradech, v Šafaříkově ulici č. 557, když se stal rodiči Zdeňka Šulce.

Poslední zástupce rodokmenu rodiny Šulcových se narodil dne 17. února roku 1955 v Praze 12.

Zdeněk Šulc se oženil s Vladěnou Müllerovou, narozenou dne 15. února roku 1960 v Hradci Králové. Dne 3. července roku 1991 se v Praze stali rodiči syna Davida.

Pracovní knížka Zdenky Fojtlové

O dalších osudech této generace již nemůžeme napsat víc, neboť novější matriční záznamy jsou chráněny zákonem a leží dosud na matričních úřadech, kde jsou přístupné pouze po prokázání přímého příbuzenství.

Rodina Šulcova má své kořeny v obou liniích rodokmenu pevně vetknuté do země mnoha vsí a vesniček rozkládajících se na různých místech Čech a Moravy.

Otcovská strana rodokmenu pochází z Náchodska a Choceňska, ale také z kraje nedaleko Klatov. Na této straně rodokmenu nalezneme především zahradníky – domkáře, sedláky, ale i zedníky a tkalce.

Mateřská linie svůj původ spojila s několika obcemi ležícími v blízkosti Brna, Blanska a Vyškova. Naši předci této části rodokmenu byli především držitelé gruntů, domkáři a dělníci. Nalezli jsme mezi nimi též rychtáře a šafáře.

Každý z předků obou rodin pak nepopíratelně přispěl rodu svou genetickou výbavou a zanechal tak v jeho historii jednu provždy svou nesmazatelnou stopu.

*JUDr. Zdeněk Šulc (*1955) a Vladěna Šulcová roz. Müllerová (*1960)*

*David Šulc (*1991)*

